

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

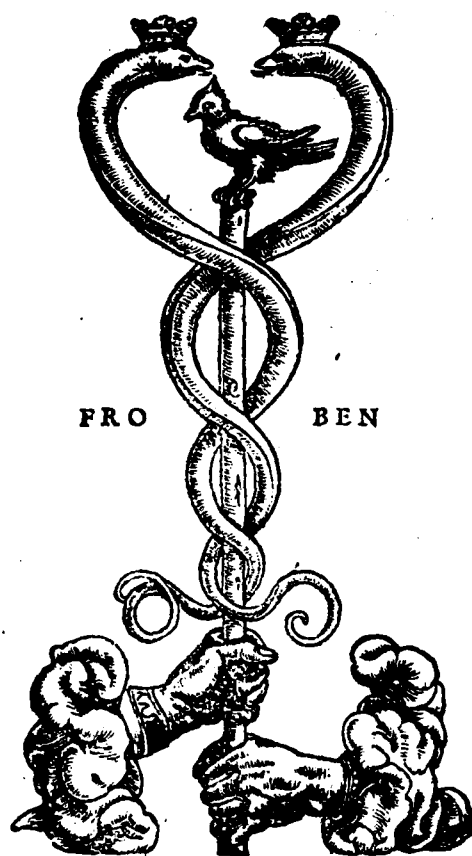
Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

FLAVII IOSEPHI AN

TIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI

XX. ad uetera exemplaria diligenter recogniti
DE BELLO IVDAICO libri VII ex collatione Græcorum codi-
cum castigatiores quàm unquam ante redditi.
CONTRA APIONEM libri II. pro corruptis. antea, iam ex Græ-
co itidem non solum emendati, sed etiam suppleti.
DE IMPERIO RATIONIS siue DE MACHABÆIS liber
unus à DES. BRASMO Roterodamo recognitus.
Cum Indice copiosissimo.

BASILEAE IN OFFICINA PROBENIANA
ANNO M. D. XL.

REVERENDO PATRI AC DOMINO

D. AEGIDIO REMO, EPISCOPO CHIEMENSI, SIGIS/

mundus Gelenius S. P. D.

AMDVDM anxius fui ornatissime pater, ne forte diuturnum hoc meum silentium suspectum esset, tuacq; per benigna erga me beneficentia ob ingratitudinis opinionē indignus fuisse iudicaret. Sed ut hic scrupulus eximeretur, quarenti nulla ad hoc temporis sese obtulit occasio: partim quod nudis tantummodo literis ac uulgari salutatioe optime meritū patronū compellare, leuitis q̄ pro mea erga te deuotione officiū ducere: partim etiā, quod ex quo primum te hanc dignitatem, cuius ipse mutuum es ornamentum, recens adeptum intellexi, adeo nihil per locorum distantia mihi de rebus tuis cognoscere contigit, ut iam de incolumitate quoq; tua sollicitus esse inciperem. At postq̄ nunc tandem summa cum animi uoluptate fausta tibi ac secunda, ita ut optabam, accepi omnia: quum commodum literarij laboris nonnihil exantlasser, uisum est opportunum tempus ut grati animi significationem saltem aliquam darem: quandoquidem ne in solidum referenda gratia par sim, meritū tuorum magnitudo effecit. Nam cū præsens FLAVII IOSEPHI instrueretur editio, cōferendi ac recognoscēdi onus impositum eo facilius passus sum, quod semper cum autoris fidem eximiam atq; eruditionem, tum operis ipsius utilitatem, plurimi fecerim. Homo enim, si quis alter, in aliena lingua disertus priscas quidem illas gentis suae res, quae tum sola in terris unius ueri dei cultum retinebat, ex diuinis Hebraeorum prophetarū literis Graece transcripsit: quae uero deinceps usq; ad suā aetate non ita uetusta memoria celebrata sunt, accurate conquisita prodidit, ac postremum bello Iudaico gesta, quum illis nō interfuisset solum, sed bona quoq; ex parte praefuisset, hac parte uel ipsi Thucydidi praefendus. Vicerit ille sane nostrum hunc eloquentia, nimirum in patria lingua, certe non pari felicitate res gessit ac gestas scripsit. At IOSEPHVS ut Atticissimo scriptori concedat, nemini tamen Asiaticorum stili elegantia secundus est: quod uero ad belli decora attinet, nullius eius temporis Iudaeorum tot extant stratagemata, tam fortia facinora, tam multa deniq; praecleara consilia: quibus Romanos uictores primo quidem pro sua in patriā pietate diu remoratus est, mox ineluctabilem fatōrum ordinem praefagiens, eosdem iam captus adiunxit etiā, ne parum gratus erga spectatissimae uirtutis suae, diuiniq; cuiusdā animi, admiratores haberetur. & quod inter praecipua ducendum est, quā praecclare de IESV domino ac seruatore nostro eiusq; discipulis senferit, monumentis suis satis testatum reliquit: unde in Christianorum scriptorū catalogum à D. Hieronymo cooptari meruit. Aliud agentem me admiratio uiri incomparabilis in laudes eius transuersum arripuit, alioqui notiores q̄ ut praconis opus habeāt, maiores quā ut hic pro dignitate referri queant. Igitur Antiquitatum interpretationem ad uetera exemplaria Latina duntaxat, ob Graecorum inopiam contulimus: cōperimusq; ut minus mēdarum (fortassis ob argumentū uulgatius) q̄ in belli Iudaici historia: ita stilum interpretis tanto inelegantiorē, ut haudquaquā credā ab eodē utrunq; opus latinitate donatum: uel hac coniectura, quod in concionibus, quum Iosephus ubiq; sui similis sit, quoties in opere Antiquitatum incidunt, miram balbutiem ui

debis: contra in sequētis operis orationibus interpretes, Rufinus opinor, propius Iosephum adsequitur, eiusq; declamatoriam quandam facultatē longe magis quā ille alter, quisquis est, exprimit: id quod euidentius apparet in duabus: altera libro tertio, ubi dissuadet mortem sibi consciscendā: altera septimo, ubi eandem rem uerso stilo suadet: hoc ex Eleazari cuiusdam persona, illud uero ex sua. Hos autem vii libros ad duos Græcos codices, unum ab Ornatiss. præfule Georgio Arminiaco, Rutenorū episcopo, alterū ab eximie docto uiro Ioanne Croto, exhibitos, contulimus: hisq; adiuti tot mendas sustulimus, ut facilius sit lectori ex unius cuiusuis paginæ collatione de ea re existimationem facere, quā mihi omnia loca restituta annumerare: quorum plurima à librarijs corrupta, quædam etiam interpretis hallucinatione non satis feliciter reddita: est ubi exemplar quoq; deprauatius eum sequutum,prehendimus. Tantundem, aut aliquanto plus præstitum est in deprauatiss. antea contra Apionem libris: atq; hi nunc primum, ni fallor, inoffense percurrī poterunt. Sermonis uero de Machabæis castigationem, unico illi non solum Germaniæ totius, sed etiā sui tēporis ornamēto DES. ERASMO ROTERODAMO debemus. Ceterum hoc quicquid est operis, tibi potissimū præsul ampliss. dedico: uel quod ipse plurimis (ut dixi) ac maximis tuæ benignitati beneficijs deuinctus sim: uel quod te historiarum cognitione in primis delectari, atq; hanc nec fide narrationis, nec rerum cognitu dignarū copia ulli cedere, certo sciam: deniq; multum operi commendationis accessurum uidebam, si doctiss. præsulis calculo approbatum fuerit, cuius & autoritas magna, & nomē apud omnes Musarum ac bonarum literarū mystas merito sit perquam gratiosum. Quis enim de quo tu modo aliquā eruditionis opinionem concepisses, in te amici officium desiderauit: quam tu unq; hoc genus homines demerendi occasionem prætermisisti? Et eius sanē peculiaris tuæ laudis, sicut aliarum quoq; multarum exempla proferrē nonnulla, ni uererer ne in faciem hæc cōmemorās, adulationis specie pudorē tuum offenderem. Nec mirum si doctis & uirtute præditis apud te præmiū est, quū tā opere inter utrosq; præmineas. ἀεὶ γὰρ τῷ ἐμοίῳ, ut est in ueteri prouerbio. Itaq; ecclesiæ quidem tuæ, quod talis episcopus contigit, gratulor hanc felicitatē: tibi uero Antistes Optime dignā tuis uirtutibus opto precorq;, quandoquidē præfens inferior tuis meritis meo erga te affectui uidetur. Vale patrone unice, & nostros conatus

æq; ui boniq; consule: meq; inter clientulos locum aliquem, ita ut
cœpi, obtinere patere. Basilæ Calendis Ianuarijs,

Anno domini M. D. XXXIII.

INDEX EORVM

QVAE TOTO HOC

opere continentur.

Aron constituitur sa-
cerdos 70

Aaronis uirga frondēs
36

Aaron moritur 87

Abias filius Roboam succedit patri
in regno 221. uincit Hieroboam
223

Abdias pastor Achab's regis 227

Abdon fit princeps in Israhel 126

Abelis interitus 5

Abiatar sacerdotio priuatus moritur
in exilio 200

Abiater prescitur israhelitis 132

Abigail uxor Dauidis 159

Abimelech excusat se apud Abraham
118

Abimelech quomodo occisus 50. fra-
tribus suis ad regnum peruenit,
sichimitiq; & Thibes occupat
214

Abimen filius Hieroboam moritur
222

Abisai Dauidi calcfaciendo adiungi-
tur 195

Abur pradium cum Ioab & interi-
tus 166

Abisai propter occisum fratrem fugiens
reuocatur a patre Dauid 181

Abisai appetit regnum paternum
282. uolat patris concubinas 183

Abisai pugna contra patrem, &
interitus 185. 186

Abisai fratrem suum Amon occidit
propter uim sorori illatam 180

Abisai principatum iudeorum as-
cepit 116

Abisai genealogia & migratio 13

Abisai sapientia & eruditio 13. 14

Abraham partitur terram cum Loth
14. 15

Abraham dat decimas Melchizedech
regi Solymorum 15. 16

Abraham quid deus promiserit 16

Abraham suscipit angelos hospitio 17

Abraham mors & sepultura 22

Abraham migratio in Gerara & quid
isthic ei acciderit ab abimelech 18

Abraham filium suum immolare deo
non detrectat 19

Abraham secūda nuptia cū Cetura 20

Achab's regnum quale 226. 227. usq;
234. 237

Achab's lxx. filiorum excidium 245

Achamoniū Esdra auxiliatur in re/
formādis iudeis preuaricatoribus
290

Achar furatur chlamydem regiam,
eiusq; sceleris luit poenā 108. 109

Achaz filij Ioathan impia regni ad-
ministratio, & dignus finis 254

Achie propheta uaticiniū de regno
Solomonis diuidendo 216

Achimelech suscepit Dauidem fugien-
tem 153. constanterq; Sauli fatetur
154

Achimelech cum suis interficitur 155

Achis rex Dauidi donat Siclech ciui-
tatem 160

Achitophel sceleratus consultor Ab/
solomis, laqueo se suspēdit 184. 185

Acme's, summae Iulie Augusti coniu-
gis epistola 1454. 599

Acra, collis Hierosolime 714

Adad quomodo rex effectus sit, &
quomodo infestauit Solomōnem
216

Adadi bellum cum Dauid 173

Adadi bellum cum Achab 230. 231

Adadi bellum cum Ioram 240

Adam quid significet 4

Adam et Eua qua poena multati sunt
propter transgressionem 5

Adonias propter nimiam insolenti-
am interficitur 200

Adonias Dauidis filius regnum pa-
ternum affectat 145. rogat patrem
ut sibi ignoscat 196

Adoniberecho regi manus & pedes
preciduntur 115

Adrazari bellum cum Dauid 175

Aegypti descriptio 704

Aegyptum inuadit magna fames
36. 43

Aegyptiorum incontinentia 14

Aegyptiorum Israelitas persequenti-
tium clades 51. 54

Aegyptiorum reges dicti Pharaones
212

Agag regis interitus 146

Agar ancilla contemnit heram suam
Saram 116

Agar quomodo dimissa cum suo filio
ab Abrahamo 18. 19

Aggei & Zacharie uaticinia de re/
stituenda Hierosolyma 286

Agrippa gesta cum iudeis 421. 422.
423

Agrippa Alexandri, quomodo apud
Tiberiū uixerit, quā prodigus fue-
rit ac miser 485. suscipit curam ne-
potis Tiberij 486. comprehenditur
489. Germanus aliquis letum au-
gurium ei interpretatur 489

Agrippa accusat Herodem 493. hor-
tatur Claudium ad capeffendum im-
perium 515. 520. recepto regno na-
uigat in Iudeam, & suspendit aure-
am cathenam in templo 523

Agrippa gesta circa Solam, Beritios
& Hierosolymitas 524. 525.
eius clemētia in suum obrectatorē
ibidem. magnificētia & mors 526

Agrippa alius Felici & Drusilla fi-
lius 536

Agrippa iunior quā gratus Claudio
Ces. 527

Agrippa iunior donatur tetrarchia
Philippi a Claudio Cesare 536.
donatur a Nerone 557. edificat
murum circa templum 559

Agrippa maioris regnū, optis, mors
& liberi 617

Agrippa iunior constituitur rex
618

Agrippa oratio ad Iudeos, ne Roma-
nis sint rebelles hortans 626. usq;
631. fidelis consultor pellitur Hie-
rosolymis 631

Agrippa patrie amicus, mittit Hie-
rosolymitanis ciuib; subsidium ad
supprimēdos seditiosos 632. palati-
um eius incenditur ibidem

Agrippa legati ad Hierosolymam
missi, male accipiuntur 639

Agrippa funde iactu laesus 675

Al obsidetur & capitur 108. 109

Alanorū in Mediā excursions 772

Albinus prescitur Iudae 540. 621

Alcimus cōstituitur sacerdos 327. qui
& scelerate agit, & misere mori-
tur 330. 331

Alcion medicus 514

Alexandri magni imperium, & gesta
prō iudeis apud Hierosolymā 300

301. 305

Alexandro Magno demortuo ad quos
regna ipsius peruenierint 304

Alexander Balais ambit amicitia Io-
nathae 335. struit insidias Socero
& 3 Ptolemaeo

Ptolemaeo 339
 Alexander Balas ambit & affecquitur
 filiā Ptolemai Philometoris in con-
 iugem 338. occiditur 340
 Alexander Iamneus quō ad regnū pue-
 nerit, et quō Ptolemaitas oppugna-
 verit 354. pugna conscribit cū Ptole-
 maio Lathyro 355. inita amicitia cū
 Cleopatra capit Gadara 356. 553
 Alexander Iamneus à suis iniuria offi-
 citur 357. ulciscitur eos, & feliciter
 bella gerit ibi. patitur magnas infu-
 dias à suo populo : & uaria fortu-
 na pugnat 358. moritur 360
 Alexander Zebenna suscepto Syria re-
 gno occiditur ab Antiocho Cizico
 Alexandri filij Aristobuli gesta (350
 368. mors 371. 558. 560
 Alexander quidam fingens se Hero-
 dis esse filium deprehenditur 470.
 471. 609
 Alexandra Hyrcani filia uxor Ale-
 xandri pulchrorum liberorum pa-
 res accusatur 396. cōspirat cū Cleo-
 patra cōtra Herodē 397. occiditur
 Alexandra qualiter regnū ad (400
 ministravit 360. moritur 362. &
 Alexandrinus portus 704. (554
 Alicarnassensium pro Iudeis decre-
 tū malechitis bello uincuntur (tū 379
 ab Israelitis 59
 Amalechitas iubet deus deleri 144
 Amalechitas quō deuicerit Gedeon
 Aman quanto in honore habitus (122
 apud Artaxerxem 294
 Aman malus consultor, hostis Mardo-
 chei & Iudeorum, in cruce cum su-
 is cognatis suspenditur 297. 299.
 Amarei filij Ioannē Iude fratrem occi-
 dunt 333
 Amarei filij à Ionatha perempti 334
 Amasa missus à David ut seditiosum
 Sabee interimat, ipse interficitur
 Amasus 102. fil. fit rex 249 (187. 189
 Amasie prelia et impictas interitusq;
 250. 251
 Ammaus à Vespasiano capitur 696
 Ammonius minister insidiarum Ale-
 xandri in Ptolemaeum Philometo-
 rem 339. occiditur 340
 Ammon sororem suā Thamarū com-
 primit, quapropter à suo fratre in-
 terfitur 170
 Ammonite legatos (interfitur 170
 Davidis contumelia afficiunt 176
 Ammonitarū strages 125. 139. 232. 235

Amō Manassē fil. rex interficitur 262
 Ananias fit sacerdos 396. priuatur
 rursum sacerdotio 397. recipit 398
 Ananias Cleopatras exercitus dux,
 honestū cōsiliū dat suae reginae 356
 Anania pōtificis domus icēditur 632
 ipse cum fratre occiditur 633. 735
 Ananus Anani filius cōstituitur pōti-
 fix 540. sub hoc fit cōtentio pro-
 pter pontificatum 541
 Anani pōtificis ad Hierosolymitanos
 oratio 682. mors & laus 690
 Anticus & Asineus quō sibi princi-
 patum parauerint 499
 Anticus Mithridati bellū infert 502.
 503. occiditur ibid.
 Annus magnus 9
 Anni septimi lex & Iubilei 77
 Annone maxima caritas circa Hieru-
 salem 364
 Antigonus Asiae imperium occupat
 Antigonus Hyrcani fil. à fratre (304
 Aristobulo interficitur 353. 551
 Antigonus Iudae regnū capit 386.
 dedit se Sofio 393. occiditur 394.
 395. 575. Hyrcano praeceduntur au-
 res 386. remittitur ad Herodē 395.
 occiditur ab Herode 405. 581
 Antigonus Aristobuli fit pōtifex 561
 Antiochie Syriae metropoleos praesū-
 tia 649
 Antiochi lenuolētia erga Iudeos 313
 Antiochi cū Cleopatra nuptiae 314
 Antiochus deuastat Hierosolymā, &
 diripit tēplū 320. multis bellis uin-
 citur à Iuda Machabeo 323. 324.
 Antiochi mors, & quae eius casus (325
 sa 327.
 Antiochi cupatoris bellum cum Iuda
 & perfidia 328. 329
 Antiochus Expator iunior interficitur
 Antiochus Theros adhuc adole- (330
 scens coronatur rex à tutore suo
 Tryphone 342. inuit amicitiam
 cum Ionatha ibid. perimitur à Try-
 phone 347
 Antiochus Soter acquirit Cleopatram
 Demetrii mortui uiduā in uxorem
 347. bellū gerit cōtra Simonē 348
 Hircanū obsidet, occiditur ab Ar-
 tistobulo 353
 Antiochus Cyzicenus cū fra- (sacer ibi.
 tre Antiochophilo metore, q et Gry-
 pus belligeratur 351. occiditur 357
 Antiochus Demetrii Grypi fil. pellit
 Alexandrū regno 358. belligeratur

cōtra Iudeos, & interficitur 359
 Antiochi Grypi interitus 375
 Antiochus Comagene rex moritur
 Antiochus Comagene rex ac- (477
 cusatur & obruitur à Cefennio, &
 uinctus ab eo Romā mittitur 771.
 Antipas primus Hierosolymae (772
 occiditur 681
 Antipater, qui prius Antipas, partes
 Hyrcani fuit contra Aristobulum
 362. 363. Cefari auxiliatur 371. tu-
 tor Iudae fit 572
 Antipater Hierosolymae uiceros resti-
 tuit, seditionem componit, & filios
 suos Iudae praeficit 373. nomen
 interimitur 380
 Antipatri Herodis filij insidia in pa-
 tre 442. 444. 447. 448. 591.
 592. 596. accusatio & excusatio
 449. 450. 451. 452. 598. 599.
 necatur 458
 Antipater procurator Iudae constituitur
 Antipater Samaritanus pro- (tur 563
 curator Antipatri 595
 Antipatri uersutiae erga Archelaū et
 Philippum 596
 Antonia, arx Hierosolymae 719. dū
 Antonia ab seditiosis ca- (ruitur 742
 pta incenditur 639
 Antonij pfectio in Syria & Aegyptū
 371. cōfert Hyrcano sacerdotiū ibi.
 Antonius quando à Cesare fuerit su-
 peratus bello Actiaco 476
 Antonij & Cleopatrae ardoris amor
 Aoth Israelitas à seruitute Moa (576
 bitarum liberat 620
 Aphrica unde dicta 22
 Apio Alexandrinus Iudeos accusat
 apud C. Caligulam 494
 Apion arguitur mendaciorū 810. 811
 Apollodorus Gaze dux uir fortis 356
 interficitur à fratre 357
 Apollonius uincitur à Iuda Machabeo
 Apronius senator mulcratus (323
 aufugit 528
 Arabarches. i. princeps sacerdotū 67
 Arbores fructiferae nō in edēdas 103
 Arce Noe ubi sunt reliquiae 8
 Arce in qua tabula legis fuit reconde-
 ta descriptio 66
 Arca domini quantorū madorū causa
 fuerit Palestinis, & quomodo Israe-
 litis reddita 133. 134
 Arca deducitur Hierosolymam 572
 Arcades 784
 Archer

Archelaus Cappadociae rex Pherorā
Herodi fratri reconciliat 434. 587
Archelaus Herodis filius paterno re/
gno adoptatur 458. ad Caesarem
navigat 461. cum fratre disceptat
pregno apud Caf. 462. 602. 603
Archelaus accusatur à Iudeis apud
Caf. 469. dimidio regni priuatur
470. accusatur relegatur Viennā
Galliae 472. 609. somnium iubet sibi
interpretari ibi.
Aretas rex Arabum belligeratur cū
Alexandro Iamneo 357. et 553
Aretas rex Arabū obsidet Aristobu/
lū 363. cogitur soluere obsidionē 364
Artas Petreus Arabiae rex Iudeā op/
Arctas cū Herode ge (pugnat 467
uero suo bello cōgreditur, et uincit
eū 482. qd augurium cognouerit 483
Arietis instrumenti bellici quantū uis
Aristei studium pro libertate (660
Iudeorum 305
Aristobulus Hircani filius. quō pater
num principatū administravit, et q̄
impius erga matrē et fratres fuerit,
tum quō. mortuus 353. 354. et 551
Aristobuli crudelitas in suos consan/
guineos 550
Aristobulus Alexandri Iamnei fil. re/
gnū maternū inuadit 361. et 555.
quō de regno cōueit cū fratre Hir/
cano 362. obsessus liberatur à Scau/
ro 354. qd gesserit cū Pompeio 365
Aristobuli iunioris pulchritudo 396.
consequitur sacerdotium, et sub/
mergitur ab Herode 397
Aristobulus captus elabatur redinte,
gratq; bellum et iterū cap. 559
Aristobuli et Hircani disceptatio de
regno corā Pompeio 365
Aristobulus p̄fide agens capitur, et
uinctus ducitur Romā 366. 367. li/
beratur captiuitate, et occiditur à
Pompeianis 560
Arius Lacedemoniorum rex Iudeis
amicus 319
Artabanus Parthorum regnū capit
Artabanus Parthorū rex cedit 477
regno propter odium sarraparum
suorū 550. implorat auxilium Iru/
tis et in regnum restituitur 551
Artemon dux Cleopatrae Iudeā inua/
Artium inuentiones 6 (dit 401
Artorius quō euaserit ex incendio Iu/
Asa cōstituitur rex 223 (daorū 747

Asa regis gesta 224
Asamoneorum principatum quā diu
durauerit 394
Asabelis praelia et gesta 247. 248
Asabel interficitur 166
Asaria uaticinium 284
Asphaltitis lacus 15. 697. 698
Ascalonis situs, et descriptio 648
Asinei et **Anilei** fratrum cōspiratio quō
sibi principatū parauerint 499.
hostes impulsos inuadūt et obrūcāt
500. amice excipitur ab Artaba/
no ibi. potētia elati impie agūt 501
Asineus ueneno interficitur 502
Assueri conuiuium 293
Assyrijs excidium predicatur 254
Astrologie et **Geometrie** quāta olim
Athenienses 627 (difficultas 9
Atrongeus pastor regnum Iudeorū
affecit 600. 466
Augusti edictum pro Iudeis 428
Augusti astutia in explorando ficto
Alexandro 471. 609
Augustus moritur 476
Aula regis Hierosolyme 716
Aurea aquila super portam templi ab
Herode collocata seditionem conci/
tat 460. 600

B

B Ad deus Tyrriorum 246
B Baalis sacerdotes interficiuntur
228
Baase regis Israel gesta 224
Babylon capitur à Cyro et Dario
Babylonie turris edificatio 10 (277
Babylonij obsidēt Hierosolymā 265.
267. **Babyloniorū** regū successio 275
Babylonij L. milia Iudeorū interfici
Bachidis perfidi gesta con (unt 304
tra Iudam 330. 332
Bacchidis gesta contra Ionatham et
cuius fratres 333
Bachides obsidens Ionathā ab obfesso
circumuentus pacē cum eo facit 334
Bagaheus et **Theodest.** regi **Assuero**
insidiantes cruci affiguntur 294
Balaam malus conatus, cuius asina hu/
mana uerba loquitur 89. 90. 91
Balach cū **Balaam** cōsultatio quō im/
pediret Israelitas 88. 89. 90. 91
Banaas praeficitur uniuerse militie
Salomonis 200
Barachus auxilio **Deborae** **Sisara** uin/
cit 121
Barachie consilium Israelitis 1254

Barzabarnes Parthorum dux inuadit
Iudeam 383. 395. 565
Bassus **Cecilius** Sextū **Caesare** occidit
Belli Iudaici historiam ante Anti (379
quitatum conscriptam 117
Bellicae leges 109
Beniamin furti accusatur, fiste tamen
Ethel quid sonet 24 (39. 40
Bethleptos toparchia igne uastatur à
Vespasiano 697
Bethsamis quae aliās **Scythopolis** 327
Bethsurite dedunt se Antiocho 319
Biblia sacra quō à LXX. interpreti/
bus traducta sint 307. et inde
Bob9 arandā terrā, neq; diuerso gene/
re seminandam 98
Bouis corruptae poena 102
Boos ducit uxorem **Ruth** 130

C

C Accinna deficit cū suo exerci/
tu à Vitellio, et transit ad Ve/
spasianum 706
Caesares, imperatores Ro. uocati 212
Cesarienses Iudeos qui illic habita/
bant occidunt 634. 635
Cai9 **Caesaris** superbia 619
Caligula fit imperator Ro. 401. mult
haberi deus 494. mittit **Petroniū**
ut inuadat Iudeam ibi. minatur **Pe**
tronio dira 498
C. **Caligula** crudelitas et arrogantia
504. 505. 506 mollities eius 506.
anguria obtingunt 512
C. **Caligula** gladio fititur, et confodi/
tur 511. 512. uxor et liberi eius etiā
occiduntur 517. eius crudelitas 518
C. **Fannij** cos. decretum p Iudeis 377
Cain fratricida quomodo punitus 5
Culones Romanorum quales 691
Caleph exploratū mittitur terrā **Cha**
nanam cum **Iesu** **Naue** 79
Calistus insidias struit **Caligulae** 509
Cassander **Macedoniā** occupat 304
Cassius **Iulij** **Caf.** interfector grauius
exactionibus affligit Iudeam 380
Castellum **Dauid** 714
Castoris Iudaei dolus in **Titum** **Vespa**
Catullus Iudeos ad **Cyresianū** 714
nec trucidat 782
Cenez **Israelitas** liberat 219
Ceredis deuincit **Samaritas** 603. exu/
rit **Chedron** 706
Cesennius **Petus** **Syriae** administra/
tor, accusat **Antiochum** **Comoge**
nes regem apud **Vespasianum** 771
Cestius

INDEX

Cestius Gallus oppugnat Hierosoly-	Dagonis templū exurit Ionathas	339	Dina uiolatur à Sichemitis	23
nam, neq; tamē feliciter 640.641	Dan fins Iordanis	14	Direas regnum Arabie capit	436
Cestius Gallus Syria prefectus 622.	Dan ciuitas conditur	119	Diodotus, q & Tryphon uide Try-	
audita Hierosolymorum clade per	Danielis historia	272. usq; 279	phon	
Florum facta, mittit ad Iudeos Poli-	Derij munificentia in Iudeos	284.	Diophrantus pseudographus	437
tianum 626. Iudeorū ciuitates de-	Darij exempla ad prefectos	287	Dixortij modus	100
uastat 638. confligit cum seditio-	Dauid opilio inungitur rex	147	Doceh seruus Saulis sceleratus 155. 155	
sis 639	Dauidis monomachia cū Goliath ibi.		Domitianus Vespasiani filius quō cū	
Chereas cur infensus Caligule 506.	Dauidis clementia erga Saulem	157	serit, & quō factus populi Rom.	
507. insidias parat ei 508. gladio	Dauidis cum Ionatha sacerdos	153	rector donec ueniret ipsius pater	
cum impetit 511	Dauidis reliqua gesta inde usq; 198		706. 707. quid gesserit cōtra Ger-	
Chereas odit & Claudium 520. mor-	Dauid unica tantum tribus imperio		manos & Gallos 761	
te mulctatur ibidem	sibi adscripto, reliquum principa-		Doritarum in Iudeos iniuria, & quō	
Cham filij & gentes ex eis 11. 12	tum cedit filijs Saulis 165. conscri-		modo ulta à Petronio 523	
Chananei 12	bit epitaphium Sauli ibid.		Draconis leges 784	
Chananei denuo debellantur 116	Dauidis filij 167		Droma Gedconis concubina 123	
Chusi consiliarius Dauidis 184	Dauid totum Israelis regnum occupat		E	
Circuncisio Iudeorum & Arabum di-	Dauid Hierusalem expul- (169. 170		Ebutius decadarchus cadit 676	
uersa 18 (184	gnat, primusq; eam restauratā uo-		Edom quid Hebrais 29	
Circuncisio, est apud multas gentes	cat Hierosolymam 171		Eglon rex moabitum cōfoditur 120	
Ciuitas prima que 6 (122	Dauidis cum Hira rege amicitia 171		Eleazarus pontifex 1	
Ciuitates fugitiuorum 94	Dauidis adulterium cum Bethsabae		Eleazarus pontifex moritur 115	
Claudius quomodo suscepit imperi-	Dauid famis tempore exorat à (176		Eleazari pont. epistola ad regē Ptole-	
um 515. 518. 616. edictū prouulgat	deo pluuiā 190. offendit deū nume-		macum Philadelphum 307	
pro Iudeis 522. moritur 537. 619	rando populū 192. preparat neces-		Eleazarus frater Machabaei interimis	
Cleopatra Demetrii uxor demortui,	saria tēplo extruēdo, Solomonēq; si-		Eleazarus Dinei, princeps (tur 328	
Antiocho Soteri nubit 347	lium hortatur ut id absoluat 194		latronum 535. 619	
Cleopatra expulso filio Aegypti re-	Dauidē scniculū fouet iuuenēcula Abisac		Eleazarus quidam Hircanū calumnia	
gnū ipsa occupat 354. Ptolemaida	195		afficit 352	
obsidet 356. pugnat cōtra filiū ibi.	Dauid moriturus quō filiū instruxerit		Eleazarus fil. Anania, scriba capitur	
Cleopatre & Antonij furiosus amor	et mortuus quā fuerit sepultus 198.		Eleazarus Anania, autor noue (540	
575. eius insidia in Herodem 575	Debora auxiliāte Baracho redi (199		rebellionis Hierosolymitanis 631	
Core seditio, & pona 82. 83	mit Israelitas 121		Eleazarus lairi Massade tyrannū 634.	
Coitus cum quibus uetitus 76. 77	Decalogi praecepta 63		Eleazarus Sanaei, Romanum arictem	
Cornel. Faustus primus murū conscē-	Decimarum institutio 15. 16. 86		saxo conterit 659	
dit in capiēda Hierosolyma 367.	Dei pactum cum Noe 9		Eleazarus princeps sicariorum 772	
Coponius dux equestris phalan (557	Deliorum decretum pro Iudeis 377		Eliachim succedit in regnum fratris	
gis 473. redit Romam 475	Demetrius Phalerens bibliotheca Pto-		uincti & uocatur Ioachim 264	
Cremona depredatur 706	le. Philadelphii prefectus 305. 306		Eliasib. capit p̄cipatū sacerdotū 291	
Cumani prefectura et exiliū 534. 536.	Demetrius Seleuci capto Tyri regno		Eli sacerdos preficitur Israelitis 129	
Cuspius Fadus preficitur (618. 619	quō bellū gesserit cū Iuda 329. 330		Eli filiorū malitia & interitus 131. 132	
Iudae tutandae. 527. occidit Theu-	Demetrii interitus 336		Elon cōstituitur princeps Israeli 126	
Cusardi Assyriorum regis (dam 533	Demetrius Grypus affequitur filiam		Epaphroditus Iosephum ad historiae	
prelium cum Israelitis 119	Ptolemiae Philometoris Cleopatram		antiquitatū descriptionē inuitauit 1	
Custoborus occiditur 409. 410	in uxore, & cōstituitur rex Antio-		Ephesiorū decretū pro Iudeis 379	
Cuthai unde dicti & eorum transmi-	chie 340. cū Ionatha cōsentit 341.		Esaias propheta orat deum pro Ize-	
Cuthai leges Iudeorū (gratio 257	exosus sit suis militibus ibid.		chia & populo ipsius 259. 260	
& dei cultū recipiūt 258	Demetrius Antiochenos rebelles pu-		Esau, fratris dolo praeipitur benedi-	
Cuthai quomodo infidiati sunt Iude-	gna uicit 342. pellitur Antiochia		ctio paterna 23	
is 286	342. capitur 345. moritur 350		Esau cur dictus Edom, & quam uili	
Cyrenius Syria & Iudaea censet 473	Demetrius Euerus Damasci rex con-		regnum patris uendiderit 29	
Cyri beneficentia in Iudeos 280	stituitur 357. belligeratur tamē cū		Esau liberi ibid.	
Cyri quaestiones ad cubicularios 282	Philippo & captus transmittitur		Eschon puteus 22	
D	Mithridati 358		Esdra aduētus Hierosolymā 289. &	
Dagon subuersus 133	Dilmuij descriptio 6. 7. 8		quō Iudeos fecerit diuertere ab die	
			nigenis	

I N D E X

ingenis uxoribus quōq; tempub.
 ipforū instituerit 290
 Essenorū secta qualis 344.474
 Eua qd significet 4. et quomodo à ser
 penie seducta ibidem
 Euaretus delator 436.590
 Euilei 12
 Eurycles delator 436.588
 Eutychus sur cōprehensus. desert A/
 grippā apud Tiberiū 487.488
 Exercitus instruendi ratio 77.78
 Exhortatione quando sit opus 739
 Exechias fil. Achaz, quā pie regnū
 suū administrat 255.256. quō
 à Sennacherib obsidione liberatus
 Exechias moriturus uitae dila/
 tionem impetrat 260
 Exechias predonū princeps interfis/
 Exechiel prophetans in (citur 375
 Chaldaea cōtemnitur 226
 Exircas cōstituitur tutor Achaz 254

F

Fames inuadit regnū Dauid 190
 Felix constituitur p̄fex Iudae
 & ducit Drusillā uxore 536.619
 occidit Aegyptiū prophetā 538
 Felice Iudae p̄fidente qui tumultus
 Festum luminariū 325 (exorti 620
 Filij pro parentibus nō puniuntur 102
 Flauius Silua p̄ficitur Iudae 772
 Fratris semē excitandū 100
 Fortiū Davidis descriptio 190
 Fortissimū quid, questio Cyri 282
 Fugitiuorum ciuitates 94
 Furti poena 191

G

Gabaonite in amicitia recepti
 à Iesu 100
 Gabaonitarum scelus in peregrinam
 mulierem, propter quod ipforū
 ciuitas punitur 116
 Gabinij gesta contra Alexandrū Ari
 stobuli filium, & ipsum Aristobu
 lum 368
 Gadarenfes dedunt se Vespasiano, et
 occiduntur tredecim millia 695.696
 Galba defectio, imperiū & interitus
 Galilee descriptio 649.650 (699
 Galilea capitur ab Herode 389 desu
 cit ab eo 391
 Galileam Vespasianus inuadit 654
 tota subigitur 680
 Galli cēturionis strategema 676
 Gamela situs 974. obsidio 675
 Gedronis clara facinora 122

Gellius turpitudinis minister Antonio
 Genasar lacus & terre (Imper. 396
 descriptio 672.673
 Gentium dispersio & nomina 10.11
 Gerasenorū cedes et captiuitas 699
 Germani stipatores Caligula quomō
 p̄cipis sui mortē sunt ulsi. 512.513
 Germani deficiunt à Romanis 764
 Germanicus à Pisone ueneno perimi
 tur 477
 Gessius Florus sectae quartae Iudeorū
 475. succedit Albino 541. fit Iu/
 deis bellum contra Romanos ger
 rendi causa 544
 Gessius Florus Iudae quō p̄fuerit
 621. quō Iudeis causa fuerit belli cō
 tra Ro. 622. 623. dolo ipsius Hicro
 solyma opprimitur 624. falso de/
 Getuli 12 (fuit Iudeos 626
 Simon propheta narrat Baase regi
 excidium 224
 Giscala capitur 679
 Glaphyre somnium & mors 473
 Glaphyre superbia 585
 Godolias fugitiuos Iudeos benigne
 suscipit, terrāq; eis patriā colendā
 concedit 270. interficitur ab Is/
 Gorion occiditur 692 (nact. 271
 Gotholie reginae conatus & interi/
 tus 246.247
 Gracorū omnia esse noua 783
 Gracorum erroris quae cause 784
 Grapte cognata Izate regis Adiabae/
 norum 702
 Grati militis facinus in Claudii 510

H

Hebraei unde dicti 13
 Hebraei. uide Israelitae
 Helchana pater Samuelis 131
 Helena Adiabenorū regina quomodo
 facta fuerit Iudaea 529
 Helias à cornu pascitur & reliqua ei/
 ius gesta 226.236.237
 Heliseus efficitur propheta 229
 Helisei gesta 236.239.243
 Helisei sepulchrum, cadauer exceptū
 restituit uita 249
 Henoch & Heliae mortem nemo uidit
 Herodis Antipatri filij prudē, (237
 tia, et quō p̄cipib. factus amicus
 et accusatus euadit 373.374.564
 Syriae p̄ficitur ibidem
 Herodes cōstituitur tetrarcha Iudae
 Herodes effugit Parthorū in si (383
 dias et punit Ro. 384.385.386.538

decernitur rex Iudae à Senatu Ro.
 387.583. obsidet Antigonū et capite
 Galileā totā 388.389. belligeratur
 cōtra latrōes 390.570. uulneratur
 et duxit uxore filiā Aristobuli 392
 Hieros. et Antigonū capit 393. re
 petit et necat Hyrcanū 396. mer/
 git Aristobalū 397. Cleopatrae in
 sidias struit 400
 Herodes belligeratur cū Arabib. 401
 402.403.576. occidit Hircanum
 405. liberalissimus est in Caesarem
 406. praecipit suam uxorem occi/
 dendam 407
 Herodis seuitia in uxore et amicos su
 os 408.409. spectacula instituit 418
 cōspirātes i ipsum tollit et ciuitates
 extruit 412.579 liberalitate fauore
 populi allicit 413.581. edificat oppi
 da 414. filios mittit Ro. erudiēdos
 Herodes amicitia reparat sibi (415
 cū Agrippa et Caesare 415. noni tē
 pli edificationē aggreditur 417. lo
 gem nouā pmulgat i fures 420. A/
 grippā liberaliter excipit 421. odi
 um exercet in suos filios 423.424
 425.436. recōciliatur eis 426.582
 Herodes filios et amicos persequitur
 odio et tormētis 436.437. filij iter/
 rū accusati damnantur 440. iugu/
 lantur 441.590.591
 Herodes uxores quot, itē liberi & ne
 potes 443.592. occidit Phariseos
 Herodes aquilā aureā supra tē (445
 pli portā collocat 455.600. morte
 imminēte sibi luctū instituit 457. se
 ipsum iugulare conatur 458. testa
 tur & moritur ibidem
 Herodis sepultura & successor 459
 Herodes F. accepta tetrarchia ciuita/
 tes extruit 476. Artabanū & Vi/
 telliū cōuiuio excipit 481
 Herodiadis causa belligerantur inter
 se Herodes & Aretas 482
 Herodis exercitus cū Areta pugnas
 uincitur 483
 Herodis generis uniuersi catalogus
 Herodes iunior accusatur ab (484
 Agrippa & damnatur exilio 493
 Herodes frater Agrippae maioris p̄f
 ficitur templo Hierosolymitano
 Herodes ab Antonio consti/
 tuitur rex. 578. tum procurator
 Syriae ibidem
 Hester historia 292. usq; 300
 Hicro

INDEX

Hieremias uaticinās Hierosolyma cap-
tuitatē spernitur, & uite peri-
culum incurrit 265.266
Hiericho obsidetur & expugnatur
107.108
Hiericuntis situs & fons 697
Hicroboam quomodo expugnauerit
Salomonem 216
Hicroboā quomodo ad regnum per-
uenit, & que mala perpetrave-
rit aduersus deū 217. et deinceps.
Vincitur & moritur 223
Hierosolyma quando & a quo primū
ita nuncupari capta 171
Hierosolyma tributaria sit Bēianitis
Hira rex Tyri gratulatur Sa-
lomoni ob patrium regnū 203
Hira donat Salomonē munerib. 211
Hicem inūgitur rex, et eius gesta 243
Hierosolyma capitur à Babylōijs 265
obsidetur rursus à Babylōijs 267
destruitur à Chaldæis 266
Hierosolymorū reges et q̄dū regna-
runt, itē quot pōtifices fuerūt 269
Hierosolyma que mala sub Antiocho
sit perpeffa 319.320.321
Hieros. deuastatio ab Antiocho 348
Hierosolyma capitur à Pōpcio 556
Hierosolyma opprimitur dolo Gessij
Flori 624. isfruit se ad bellū cōtra
Ro. 647. exagitur seditiōe inte-
stina, et occidit primores ciuitatis
681.693. triplici intus seditiōe ex-
agitur 707.708.709.720. qua-
lis urbs fuerit describitur 714.715
716.717.718.719.720. primus
murus capitur, & oppugnatur se-
cūdus 723. fames qualis, & preda-
tio à seditiosis 730.734.735.736.
737.747. tēpli expugnatio. et ce-
des maxima 749.750.751. ciuita-
tis totius expugnatio 757. capti-
uū israhel et occisorū numerus 759
funditus subuertitur 760. Hieroso-
lyme excidiū que pdigia precessse-
runt 752.753. quoties fuerit capta
Hierosolymitani populi lega-
(760
tiones ad Fabiū et Agrippā pauxi-
lio aduersus seditiosos 632. irrūt
in Ro. et castris eos pellūt 711.712
dolo circūuēiūt Ro. milites 713. ac-
currūt in Ro. 722. Ro. urbe depel-
lūt 725. aurū qdā deglutit, et trās
fugiūt ad Ro. 730. itra et extra ur-
bem occidūt 735. profugiūt quā

dam ad Romanos 743.757
Hippicos, turris Hierosol. 716
Hominis creatio 3.4
Homicidij etas 13
Homicidij incerti expiatio 97
Hyrcanus Iosephi Tobie fil. quō na-
tus et sapiēs fuerit 316.317.318
Hyrcanuscentū pucros et totidē puel-
las emit regi donandos 318
Hyrcani edificia & mors 319
Hyrcanus Simonis Matathie fil. acci-
pit patris principatum 348. oppu-
gnatur ab Antiocho Sotere, & a-
perit sepulchrum Davidis 349
Hyrcani uictoria & amicitia cū Ro.
350. obsidet Samariā, eamq; captā
deleuit totā 351. deus ei dicitur lo-
cutus ibid. calūniatur ei Eleazarus
quidam 351. moritur 352
Hyrcanus declaratur pōtis. 368.357
Hyrcanus Alexādri Iānei fil. (561
cū fratre Aristobulo prelia gerit.
363.355. disceptat cū fratre pro re-
gno apud Pompeium 365
Hyrcani bellum cum Arabibus 555
Historiarū scriptoribus nō idē esse
studiū & finē. quid ipsis in pri-
mis curandum 392

I

Iacob quō prapuerit benedictio-
nem paternam Esau 23
Iacob si gētis et quiescētis somniū 24
Iacob quō circūuētus à Laban socero
Iacob filij, et fuga cū ipsis 26 (26
Iacob uisiones & lucta 27.28
Iacob quāta felicitas 29
Iacob ubi cognouisset filiū suū Ioseph
uiuere, accedit cū cū omni sua domo
Iacob filij & posterij ibid. (41.42
Iacob mors & sepultura 43.44
Iacobus frater domini lapidatur 54.0
Iadon propheta increpat Hicroboam
218. discerpitur à leone 219
Iaddus princeps sacerdotū constitui-
tur 300
Iacer Galaadites Israelitarū principa-
tum obinet 125
Iāneus, q et Alexāder, cōstituitur rex
præter uoluntatem patris sui 354
que gesserit ibi. uide Alex. Iāneus
Iammia capitur à Vespasiano 696
Iapha expugnatur 662
Iapheth filij quot, & que gētes ex eis
orte 10.11
Ibidum natura 47

Ida, Mādī liberta stupri ipsius quod
Pauline intulit ministra 479
Idumea unde dicta 19
Idumea deficit à Ioram 241
Idumæi seditiosi 773
Idumæorū auxiliū cōtra Ananī 680
Idumæi clam intromittuntur à Zelo-
tis in urbem 689
Iephibe Hēbreosex Ammonitarū se-
uitute eripit 115
Iephibe uotum temerariū ibidem
Iesu Christi historia 478
Iesus Naue explorat Chananeā 79
Iesus Naue præficitur Israelitis 60
Iesus Naue successor Moyses cōstituitur
Iesus uaticinatur 104 (95
Iesus Naue explorat Hiericho 106. ob-
sidet eam & expugnat 107.108
Iesu reliqua gesta usq; 115
Iesu terram captā sorte partitur 111
Iesu mors 115 (112.113
Iesu pōtificis oratio ad Idumæos 686
Iesus Sappha, hostis Iosephi Mata-
thie 644
Iesus Thebuti Tito proferit donaria
sacra 757
Iesus Tobie latronū princeps 760
Iezabelis malitia 226. maritus 244.
Immunda que sint 75 (245
Ioab bellum cum Abner 166
Ioab fortitudo cōtra Ammonitas 176
Ioab interficit Amasam, obsidet Sabce
autore seditiosis. & constituitur
totius militie princeps 189.190
Ioab occiditur in templo 200
Ioacha fil. Iosie succedit in regnū pa-
tris & captus à rege Syrie priua-
tur imperio 364
Ioachazas fil. Hiei, succedit in pater-
num principatum 248
Ioachas fil. Hicmfit rex, cuius regnū
cōtritur ab Afabele 249
Ioachim rex impius quomodo regnū
assequutus sit & quomodo admi-
nistrarit 264.265
Ioachim dedit se hosti 265
Ioachim sacerdos. uide Alcimus
Ioannis Baptiste historia 483
Ioannes frater Iudæ Machabæi occi-
ditur 333
Ioannes fil. Iudæ ob principatū sacce-
dotij à fratre Iesu interficitur 300
Ioannis Giscalai, Leuie filij, malitia
in Iosephum Matathie 643.644
Ioannes Leuie seditiosorum apud Gā-
scalas

INDEX

seculas princeps 678. aufugit Hierosolymam 680	scendum prebet 38.39.40.41	Ismaelis natiuitas 18
Ioannes Leuie consilia Anani prodit 285. monarchiam Hierosolymorū affectat 684. quō se bellicis instrumētis instruxerit 709. quō ipse et Simō prædati sint populum 731. donaria tēpli rapit 737. capitur 760	Ioseph moritur 44	Ismael alius sceleratus homo quæ mala perpetraverit 270.271
Ioannes Idumæorū dux sagitta interficitur 722	Iosephi huius historici eruditio et quæ etate Antiquitatum historiæ cōscripserit 545 (544)	Isidis templū destruitur 480
Ioathan succedit Ozie patri 235	Iosephi patria et parētes 545 (544)	Israelitarū infantes quō oppressi fuerint in Aegypto 44.45
Ioas quō se enutritus et rex factus 246.	Iosephus quot annorū historiam cōscripserit 2	Israelitæ ducuntur ad montē Sinā et quomodo isthuc tractati 56
Ioas quō se gesserit, et eius interitus 247.249	Iosephus Matathie huius historie scriptor, quō suā toparchiā administravit tēpore seditionis Hierosol. quō suos militārē disciplinam docuerit 642. quæ pericula et quas insidias fuerit passus à Ioanne Giscæo et alijs 643.644.645	Israelitarū de Amalechitis uictoria 59
Ioiade pōtifis beneficia in Ioā 246	Iosephus Matathie proditor patriæ accusatur et deficiunt ab eo subditi 644.645. cognita ueritate redeunt ad eū 645.646. Tiberiadē defectricē recuperat 646. affligitur à Rom. presidio 651. qualē se gesserit in Iotapatenorū obsidio cōtra Vespasianū 657.658. astutissimū eius consiliū 661. quō capta ciuitate se abscondit 664 dedit se 667	Israelitæ ppter inediā Moysen obloquētes puniuntur, et deinde coturnicibus aluntur 78 (81)
Ione prophete historie 251	Ioseph. Matathie credidit in Iesum Christum 666. prædicit Vespasiano imperij cunctū 667. captiuitate liberatur 705. Hierosol. suadet deditiōnē 726.727.728.729. eius pater detinetur captus 735. ipse uulneratur 736. hortatur iterum Iudeos ad deditiōnem 742	Israelitarū pugna cū Chananeis filix 87
Ionathæ oratio ad patrem suum Saul pro Dauide 150	Iosephus Tobie fil. Oniā sacerdotē et Ptolemæū regē hostes reconciliat et quomō ad summas opes peruenerit 314.315. eius mors 319	Israelitæ à Chananeis et Cusardo Asyriorū rege oppressi, in libertatē restituntur 119.121. cōsdē à seruitute liberat Aoth 120. idē Gedeō 122. deinde Iephthe 125. postea Samson 132 (127.128)
Ionathæ cū Dauide amicitia 152.153	Iosephus Zachariæ et Azarias inobediētes Iudæ monitis prælio succumbunt 327	Israelitæ postulant regem 136
Ionathas in fratris Iudæ locū substituitur 335	Iosæ filij Amō regnū quale 262.263	Israelitarū reliquie in Hierosolymis quomodo tractate 270
Ionathas fratris mortē ulciscitur 234. Bacchidē circūuenit, et amicitia cū eo facit 334. reddit in gratia cū Demetrio 335. iūgit amicitia cum Alexandro 338	Iosippus Herodis frater occiditur 391	Itaburius mons occupatur à Placido Iubilei anni lex 77 (677)
Ionathæ bellū cū Ioppensibus 338	Iosue. uide Iesus Naue (572)	Iudas Eliasibi fil. principatum sacerdotum accipit 30 (115)
Ionathas templū Hierosolymitanū à Macedonibus occupatum obsidet 340. succurrit Demetrio 342. Nabatheos expugnat. 344	Iotapata obsidetur à Vespasiano 655	Iuda trib. principatu obtinet in Israel
Ionathas dolo circūuentus à Triphone capitur 345. occiditur 346	Iotapateni Placidū oppugnantem repellūt 653. obsidētur à Vespasiano 654	Iudæ Galilei filij defectionis autores
Ionathas textor seducit Iudeos Cyreneses et uiuius cōburitur 781.782	Isaac natiuitas 16.18.21 (657)	Iudas Matathie fil. et Machabeus dictus quæ bella gesserit, et quō cultu dei restituerit 323.324
Iorā qualis rex, et eius præliū 237.	Isaac quō errore benedixit Iacob pro Esau 23	Iudas Essæus propheta prædicit mortem Antigoni 335.51
Iorā rex Hierusalē quibus malis afflictus sit 242.243	Isaac quadragenarius ducit uxorem Rebecca 31	Iudæe descriptio, et undecim eius fortēs 650
Iorā regis Israel gesta et iteritus 243	Isaac peregrinatio tpe famis, et quid profectiōne ei acciderit 22.23	Iudeis reditus in Hierosolymam conceditur à Cyro 280
Iosaphat fit rex 226 (244)	Ioseph nutritur 169	Iudeorū resp. qualis ante captiuitatē et itē qualis post captiuitatē Babyloniam 287
Iosaphat præliū aduersus Ammonitas et Moabitas 232.235	Ioscha quid significet 4	Iudeorū quis status post mortē Alexandri Magni 304
Iosaphat pij regis gesta 235	Iscaboth natiuitas 132	Iudeis qui beneficia quicūq; honores à regibus multis exhibiti fuerint 312
Ioseph somnium, et quō in ipsum cōspirarint fratres 30		Iudæi q̄ male tractati ab Antiocho
Ioseph uēditus à fratrib. puenit in Aegyptū, ubi falso stupri accusatur 31.		Iudas fœdus facit cū Ro. 331 (320.321)
Ioseph incarceration somnia 32.33 interpretatur 33.34.35		Iudas occiditur 332
Ioseph præficitur Aegypto 34.45		Iudeorū et Samaritarum disceptatio corā Ptolemæo Philometore 337
Ioseph quō se gesserit erga fratres male meritos 36.37.38		Iud. sectæ quot 344.352.474.610
Ioseph insinulat fratrem suū Beniamin furti tandemq; se fratribus cognoscit		Iudeorū quæ fuerit potētia cum periret Antiochus Demet. Grypi fil. 359
		Iudæi à Asia et Libya affliguntur 428
		Iudeis mos fuit habere multas uxores 443

I N D E X

Iudeorum circiter 3000. occiduntur
 461. rursus alia eorū strages 465.
 itē alia 478. 605. 462
 Iudeorū tumultus pro libertate 466
 ppositio Ro. cōtra Archelaū 468
 Iude Gaulonitis seditio contra Cyreniū 474
 Iudeorū gēs omnis pellitur Ro. 480
 Iudeorū L. millia cesa 504
 Iudeorū cū Philadelphidis diffidiū propter stolam sacerdotalem 528
 Iudeorū seditio & strages in die armorum 534
 Iudeorū alia seditio cōtra Samaritanas 535
 Iudeorū latrocinia inter seipso 537
 Iudei et syrii cōtendūt inter se, tū Iudeorū pōtificum et sacerdotum diffidū sit 538. 539
 Iudeorū uarij tumultus in Iudea & Samaria 618
 Iudeorū magne strages per Cesarīā et Syriā 635. in regno Agrippae 636. Alexandrie 637. Damasci 641
 Iudeorū fortissimi qui fuerint in obsequio Hierosolymitana 742
 Iudeorū strages iuxta Ascalonē 648
 Iaphē 663. alia Hierosolymis ab Iudumais 689. alia 691. uide Hierosolymitani
 Iudeos quae calamitates reperit apud Antiochenes 762
 Iudeorū apud Cyrenen interitus 781
 Iudeorū gētis antiquitas & mores describuntur 787. et deiceps usq; 824
 Iuliani cēturionis fortitudo 741. 742
 Iulij Caesaris decreta pro Iudeis 375
 eius interitus 379
 Insurandum Iudaicum 21
 Iuuenum XL. comprehensorum constantia 455
 Izatis Adiabenorū regis circumsio, gesta, mors & sepultura 529. 530. 531. 532. 533
 L
 Laban quā iniquē egerit cū suo genere Iacob 25. 26. 27
 Laodicensiū decretū pro Iudeis 378
 Lapidum preciosiorū ueste pōtificiali insutorū mira uirtus 72
 Leuce 775
 Leuitarū officium & fors à Mose distributa 86

Liberi nō ducant ancillas 99
 Libya 12
 Longeuī primi homines 7
 Lōgini militis Ro. facinus audax 724
 Longus miles, seipsum occidit 747
 Lorica templi, populū à sacerdotibus dirimens 719
 Lot ab Assyrijs captus liberatur 15
 Lot hospitatur angelos 17
 Loti uxor transformatur 17
 Lucilius Bassus Herodiū & Machabruntem capit 768. Iudeos interficit & Iudeam diuendit 770
 L. Annius mittitur à Vespasiano expugnatum Genasam. 698
 L. Antonij decretū pro Iudeis 377
 L. Lētuli COS. decretū p Iudeis 377
 Lupus occiditur à Claudio 521
 Luctus tempus, quale 100
 Lydda capitur à Vespasiano 696
 Lysias deuincitur à Machabeo 324
 interficitur à Demetrio 330
 Lysimachus Hellespōtū occupat 304
 Lysimachus fratrem suum Apollodorum obtruncat 357
 M
 Machabeorū martyriū 480
 nes describuntur 825
 usq; ad finem
 Macherus capitur à seditiosis 636
 Madianorū strages p Gedeonē 122
 Magnus campus 697
 Malchus Arabs Antiochi Thei tutor 341
 Malachi uel Malichi scelera, perfidia & interitus 380. 381. 564
 Malchus Arabie rex mittit Vespasiano auxilium 651
 Manachemus diuinator Herodi ad huc puero regnū uenturū praedicit 417. 418. 419
 Manachemus Iudae Galilei fil. constituit se principē seditiosorū 633. tyrannidem exercet in suos 634. interficitur ibidem
 Manabē regis sui interfectorē perimit ipseq; sit rex malus 253
 Manasses filij Ioānis ad Sanabalath discessio 300
 Manasses Ezechiae fil. succedit patri, qui dum suae malitiae poenas luisset resipiscit 261
 Manethon Aegyptius refellitur 797
 Manna quid 58
 Manue pater Samsonis 126

M. Agrippae beneuolentia in Iud. 312
 M. Antonij exemplū ad Hyrcanū & beneuolentia in Iudeos 382
 M. Antonij beneficia et studium erga Herodem 363
 M. Publij decretū pro Iudeis 378
 Mardocheus auūculus Hester 293
 Mardochei luctus & oratio 295
 Maria soror Moysi moritur 86
 Maria Eleazar, filiū suū coxit 648
 Mariammes pulchritudo 396. accusatur & occiditur à marito 408
 Mariamme ueneficij fratrum quod patri struxerat Herodi, cōficia 595
 Mariammes turris Hierosol. 716
 Marfus praefes Syria 514. 526
 Marion Gadileam inuadit 381
 Massada capitur & Rom praesidium occiditur à Iudeis seditiosis 631
 Massade situs & expugnatio 774. 775. 776. 777. 778. 779
 Matathias eiusq; filiorū Zelus prolegis patriae cōsecutione 321. 322
 Mathias sacerdos unius diei 456
 Mathias à Simone occiditur 734
 Mausoleū à Daniele constructū 278
 Melchisedech excipit Abrahā 15
 Memmonis sepulchrum 615
 Mensae propositionis descriptio 66
 Mensis septimi ratio 74
 Meretricis merces non cedat in usum sacrificiorum 96
 Mesopotamia quā difficilis sit iter agentibus 22
 Metilius Ro. praesidij dux, pacificatur cum seditiosis ut ipsi cum suis militibus detur abire 632
 Michee prophetia contra falsos prophetas 232. 233
 Michol astutia 151
 Michol cōuiciatur Dauidi 175
 Miles Romanus captus qui aufugerat quomodo punitus à Tito 756
 Milesius ciuitatem Damascus à se proditam Philippo, recipit 359
 Miphiboseth filius Ionathae impetrat gratiam à Dauide, & bona auita recuperat 175
 Miphiboseth curator infidiatur regno Davidis 182
 Misa Moabit. rex immolat suum filium 218
 Mithridatis bellum cum Anileo 506. 503
 Monobazus rex Adiabenorū 529
 proficitur

INDEX

proficitur Iudaismus	532	Nabuchodonosor quomodo Nethaonem deuicerit	264	et clauditur	781
Mons ferreus	697	Nabuchodonosor secundus	275	Ophni filius Eli	131
Mopsuestia igni concrematur	ibid.	Nachor posteritas	13	Ophni interitus	132
Mortuos omnes, etiam hostes, sepeliendos	101	Nadab et Abiu interitus	71	Oiho imperator trimestris moritur	690
Mortuus reuiuiscit in sepulchro Helisei	249	Naum prophetia de Syris et Niniue	254	Ozias filius Amasie regnum acquirit	251
Moses	2	Nazareorum institutum	86	Ozee peruersa studia	252
Mosis etas	13	Nethaon quomodo deuictus a Nabuchodonosore	264	P	
De Mose uaticinium	44.47	Necemias Hierosolymæ et templi restaurationem impetrat a Xerxe	291	Pacorus Parthus Syriam tenet	383. insidias struit Hircano Herodi et Phaselo 384 et 566
Mosis natiuitas	45	Necmie sedulitas et mors	292	Pacorus Medie præses ab Alanis inopinato obruitur	772
Moses trimestris expositus quomodo seruatus fuerit	46	Necræ ciuitatis descriptio	494	Palestini subigunt Israelitas	126
Moses puer calcit diadema regis Aegypti pedibus	47	Nemrod filij Cham gesta	10	Palestinorum clades	134.171.172
Moses cum rege Aethiopum pugnat et filiam eius ducit uxorem	47.48	Neronis regnum et crudelitas	537.619	Palestinorum prelia cum Dauid	191
Moses uidet rubum ardentem ex quo ei deus loquebatur	49	Nero turbatus infelici Romanorum presidiorum successu, dubitat quæ præficere possit Orienti tumultuantibus	647	Panes propositionis XII	67
Moses edit miracula in Aegypto et filios Israel illinc educit	54.51.52.53.54.55	Neruis cur Iudei non uescantur	28	Pappi profectio et interitus	573
Mosis fiducia in deum	54.55	Nicanoris bellum cum Iuda et mors	330.331	Paradisi plantatio et flumina	4
Moses socerum suum in castris excipit, cuius obsequitur consilio	61	Nicanor persuadet Iosepho ut se dedat Vespasiano	665	Parentum contemptores quomodo corripendi	100
Moses leges dei promulgat	62	Nicanor Hierosolymitanis pacem suadens uulneratur	721	Parthi Iudeam affligunt	385.565.566
Moses purificat tabernaculum	70	Niger dux Iudeorum	648.649	Pasche sacrificia	74
Moses bello idoneos recenset	77	Niniuitis excidium prædicitur	254	Paulina in templo stuprata	479
Moses decimas sacerdotibus adscribit	86	Nisibis oppidi descriptio	498	Pedani equitis Ro. robur et audacia	745
Moses quomodo locutus populo ante mortem et quæ ei præscripserit politica	94. et deinceps	Nochris sententia contra Vasthim reginam	293	Pentecostes sacrificium	75
Moses rursum concione conuocat	104	Noe quomodo seruatus cum sua familia tempore diluuij	7	Petræ descriptio	650
Mosis prophetia	104	Noe preces ad deum, filij et mors	8.9	Percussorum lex	101
Mosis etas et mors	105	Noe quid propter ebrietatem commiserit	12	Pergamenorum pro Iudeis decretum	378
Moses propter insidias regis Aegypti aufugit in Madiam, et Rahuelis sacerdotis filiam ducit uxorem	48.49	Noemis Elimelech uxoris reditus ad patriam cum Ruth	129.130	Petronij Iudeam debellandum missi modestia	495.496. seruatur cum deus a malis quæ ei minatus fuerat Caligula
Mulieris fortitudo	283	Numidius Quadratus præses Syriæ	535.619	Petronij uindicta in Dorienses propter Iudeos	523
Mundi creatio	3	O		Phaceias patri Manahen succedit	253
Mundus Paulinam in templo stuprat	479. relegatur in exilium	Obed natiuitas	150.131	Phanes rusticus fit pontifex	682
Mutianum conspirat cum Cherea contra Caligulam	508	Ochozie scelerati regis quæle imperium	236	Phara Gedconis famulus	122
Mutianus rector provincie sub Vespasiano 704.705. ducit exercitum contra Vespellium	706	Odidas propheta	254	Pharaonis iniquitas	14
N		Ogrex cum exercitu suo deletus	88	Pharaones cur dicti omnes Aegyptiorum reges usque ad socerum Salomonis	212
Nabal uir stultus	158.159	Onie sacerdotis dissidium cum Ptolemeo et quomodo reconciliatum	314	Phari descriptio	704
Nabathæi a Ionatha expugnantur	344	Onias qui et Menelaus, princeps sacerdotum occiditur	329	Phariseorum secta qualis	344.352.445.474.613
Naboth arrogans stultus interficitur	229	Onias Onie fil. templum in Aegypto construit	337	Pharisei sub Alexandra regnum Iudaicum administrant	360.
		Onias uir iustus occiditur	364	Pheroras fit exosus Herodi fratri	430. reconciliatur ei 434. accusatur
		Onie templum Alexandrie diripitur			

I N D E X

itur à fratre 446. moritur 447 594	Portius Festus preficitur Iudæ 539. Iudeos deficientes cum mago se/ ductore occidit ibidem	Puerpera legei & purgationes 76
Phaselus Antipatri filius Hierosoly/ mæ prefectus cum fratre Heroac inimicitia exercet 373. Felicē bel/ lo superat 381. 564. capitur 385. occidit seipsum 387	Primi Antonij expeditio cōtra Vitel/ lium 706	Purgationum leges 75
Phaselus, turris Hierosol. 716	Primitie frugum quomodo offerēda 75	Putipharis uxor adultera Ioseph ad adulterium inuitat, renucentemq; accusat 35. 32
Philadelphorum cum Iudæis dissidium propter stolam pontificalem 528	Principum Iudeorum successio à Io/ nathasq; ad Aristobulum 549	Q uintilia mimia mulier fortis 507
Philippus Demetriū Eucerū fratrem ca/ ptum trāsmittit Mithridati 558	Psephina, turris Hierosolymæ 715	Q. Pompeius COS. militum sustinet impetum 518
Philippus Herodis fil. tetrarchiam Iu/ dæe acquirit 430. restaurat oppi/ da diruta 475. moritur 482. qualis fuerit uir ibidem	Pseudopropheta Aegyptius occidi/ tur à Felice 538. 620	R
Philippi Mædædonis interitus 300	Ptolemaidos situs 615	Raab meretrix benefica in exu/ ploratores Iosue 106
Philo Iudæus, uir qualis fuerit 494	Ptolemaïs obsidetur à Tigrane 360	Raab seruatur in expugnatione Hie/ richuntis 108
Philostephanus dux Ptolemai Lathy/ ri 355	Ptolemai Alexandrie reges dicti sunt 212	Racematio interdicatur 98
Phineas custos sacre pecunie cōpre/ hensus 757	Ptolemaeus Philadelphi Iudæicas le/ ges in linguam Græcam trāsfundi cu/ rauit 1	Rachelis pulchritudo 25
Phinees mittitur legatus ad Rubeni/ tas 113	Ptolemai Philadelphi studium circa leges Iudæicas, cōuertendas in lin/ guā Græcam quāq; beneficus fue/ rit in Iudeos 304. 305. 306. 307	Rachelis astutia 27
Phinees succedit suo patri in pontifi/ catu 115	Ptolemaus Lagi occupat Aegyptum 304	Rachelis interitus ex partu 29
Phinees filius Ele. 131	Ptolemai Philometoris gesta & quo/ modo insidijs à suo genetro impe/ titus 339	Rahuelis, qui et Ietro, gratitudo erga Mosen 49
Phiolaus Assyriorum rex 253	Ptolemaus Philometor dat filiā suam Cleopatram Alexandro Balai Sy/ riæ regi cōiugem 338. recipit eam et dat Demetrio 340. uulneratur grauiter & moritur 340	Rahuel consulit genero suo Mosi 61
Pbrautes Parthorum imperator quo/ modo à filio occisus 476. 477	Ptolemaus gener Simonis Matabie quā sceleratus uir fuit in om/ nes suos affines 348. & 549. 550	Rapsaces Exechiæ deditionē persua/ dere cōstat 258
Pitholus seditiosorū Aristobulidum occiditur 560	Ptolemaus Lathyrus Aegyptiorum rex à matre pulsus regno Cypriā habitat 554. uenit auxilio Ptole/ mæ 355. obsidet eos 356	Rasin Syriæ rex bellū gerit cū Achaz 254
Placidus tribunus presidij Ro. apud Sephphoritas prefectus 650. Iota/ patam capere conatus repellitur. 653. occupat Itaburium 677	Ptolemaus Lath. Iudeorum ciuitates debellat, et seuit in eos crudeliter 355. 356	Rasin interficitur 255
Placidi pugna cū Gadarensibus 695	Ptolemaus Mincæ, Chalcidis tyrans Alexandram ducit 371. 560	Rebecca parit gemellos 22
Politianus tribunus exhortatur Iudæ/ os rebelles ut pareant Rom. 626	Ptolemaus Agrippa procurator spo/ liatur 644	Regina Aegypti & Athiopie acce/ dit Salomonem desiderio audien/ di eius sapientiam 219
Pompeius arbiter inter Aristobulum & Hyrcanum 365. capit Hierosol/ ymam & Aristobulum uinctum ducit Romam 366. 367. & 556	P. Dolobelle & M. Antonij COSS. decreta pro Iudæis 377	Repudijs ius quale Iudæis 410
Pompei reuerentia in templum Hier/ osolymitanum 367. 557	P. Seruiliij decretum pro Iudæis 378	Rex quomodo eligendus 97. 98
Pompilius accusatus apud Caligu/ lam absoluitur 507	Pudens eques Rom. à Ionatha inter/ ficitur 746	Regis fortitudo 283
Pontificatus Hierosolymæ confertur homini rustico 682	Puellis quando cedat paterna heredi/ tas 94	Rhoboth puteus 22
Pontificum Iudeorum ab Aaron usq; ad templi destructionem catalogus 542	Pueri primum discant legem 97	Roboam quomodo exciderit sua ipse us culpa regno 217
Pontius Pilatus preficitur Iudæe 476. Iudeos occidit 478. 514		Roboam quomodo suum regnum ad/ ministrarit, & quales extruxerit urbes 220

I N D E X

Ruben oratio pro fratribus ad Iosephum	36	Salomon quomodo in extraneas mulieres exarsit, legesq; Mosiacas preuarius sit, unde dei grauem offensam incurrit	215	expiat Dauid	190	
Rubenite altare construunt	113	Salomonis mors & sepultura	217	Satum quid sit	241	
Rubri maris diuifio	55	Salomonis uxor, prudentia, regni potentia, principes, potestas in demones, et amicitia cum Hira	201. 202. 203. 204	Scaurus Aristobulum ab Arcta obfessum liberat 364. & 555. belligeratur contra Petram	367	
Rubus ardens uisus Mosi	69	Salomon templi extructionem aggre ditur	204	Sedechias pseudopropheta incarceratur	233	
Rufus & Gracchus duces	465. 467. 605	Salomonis preces & hostie	207. 209	Sedechias constitutus rex, male persuasus non credit Hieremie & Ezechieli	266	
Ruta ingentis magnitudinis	769	Samarie descriptio	650	Sedechias capitur	268	
Ruth gesta	130	Samarita unde dicta	225	Seditiosi depredantur regiam	756	
S		Samarita a Syris obfessa quomodo diuinitus seruata	240. 241	Seditionis apud Hierosolymam principes qui fuerint	772. 773	
Sabbatum quid	3	Samarita deletur ab Hyrcano	351	Sciani insidie	488	
Sabbatho pugnare quando Iudei dei primum ceperint	322	Samarita quondam, nunc Sebastia	412	Seleucia qualis ciuitas	503	
Sabei	12	Samaritanorum cum Iudeis disceptatio apud Ptolemeum Philometorem	337	Seleucus Babylonicum regnum occupat	304	
Sabec autor seditionis contra Dauid, occiditur	189. 190	Samaritarum insidie aduersus Iudeos	286	Seleucus Nicanor quam Iudeis amicus & beneficus fuerit	312	
Sabinus aulam regiam Hierosolymis occupat 461. agit causam Antipatri	462. 605	Samaritae accusantur apud Darium	288	Seleucus Antiochi Grypi filius, nactus paternum imperium, Antiochum Cyzicenum amunculum suum captum occidit	357	
Sabinum reprimere conantur Iudei 464. liberat eum Varus 467. suus ipfius manu moritur	522	Samaritarum origo	257. 300	Sellum Zachariae interfectus quomodo interemptus	253	
Sabinus Capitolium occupat 706. occiditur	ibidem	Samaritae deuincuntur a Cereali	663	Sem filij & posterij	12	
Sabinus uirum Hierosolymae cōfessus, & occumbit	740. 741	Sameus accusat Herodē 374. ab Herode honoratur	394	Semei conuita in Dauidem	183	
Sacerdotes, eorumq; uestes Hierosol.	719	Samofata ciuitas qualis	771	Semei interficitur	200	
Sacerdotum uxores	77	Samuelis natiuitas	151	Senatus cōsultum Ro. pro Iudeis	372	
Sacerdotes stoles in tēplo Sal.	207	Samuel propheta moritur	157	Sennacherib contra Ezechiam praellium, & quomodo a filiis suis interemptus	258. 259. 260	
Sacerdot alium uestium descriptio	67. 68	Samuelis umbra Sauli loquitur	161	Sennaar campus	9. 10	
Sacrificandi generis ritus & institutio	71. 73	Samuelis gesta	134. 135. 136. 137. 138	Sentij oratio ad Senatum	515	
Sadoch constituitur sacerdos	200	Samuelis oratio ad populum	134. 140	Seon regis interitus	88	
Sadduceorum secta qualis	344. 352. 474. 613	Samuel orat deum pro Saule	145	Sephorite cum Romanis pacem faciunt, & praesidium ab eis recipiunt	649. 650	
Salmanassar quomodo Israelitarum regnum cepit	257	Samuelem iniuria afficit Saul	146	Septem principes constituuntur in uinaquaq; ciuitate	97	
Salomes Herodis sororis perfidia in maritum suum Custobarum	410	Samuel inuigilauit Dauidem in regē	148	Septuaginta interpretes ad translationem Bibliorum sacrarum mittuntur ab Eleazaro ad Ptolemeum Philadelphum	307	
Salomon Herodis sororis perfidia in maritum suum Custobarum	410	Samsonis natiuitas, gesta, & mors	126. 127. 128. 129	Seron uictus a Iuda Machabeo	323	
Salomon plebs seditiosos	199	Sanabalath genero suo Manassi promittit proprium principatum sacerdotij	301	Serpentis seductoris poena	5	
Salomonis regie descriptio	210	Sanctum sanctorum	719	Serui non testentur	97	
Salomon enigma Hira soluit	211	Sardianorum decretum pro Iudeis	379	Serui Romanorum quales	651	
Salomon quas urbes condiderit, & quas gentes subegerit	212. 213	Sare mors & sepultura	20	Sextus Caesar Syriam gubernat	373	
Salomonis diuitiae & concubinae, item regni eius diuifio	214. 215	Saul inungitur rex a Samuele	138	Syriae principatum Herodi uedit	374. interficitur a Basso Cecilio	379
		Saulis gesta	139. usq; 164	Sextus Caesar quam dilexerit Hyrcanum	562	
		Saul demonio corripitur	147			
		Saulis filij	144			
		Saulis mors	164			
		Saulis scelus in Gabonitis admissum				

I N D E X

Sextus Caesar necatur dolo 563
 Sicarij qui sint 632
 Sicariorum ex Hierosolymis in Alexandria ac Thebas profugorū interitus 780
 Sichimitæ luant penas Dine supra te 28
 Siclus quid contineat 70
 Sileus auxilio est hostibus Herodis 434. accusatus dānatur 438. 439
 Siloa, fons dulcis Hierosolymis 714
 Simonis fratris Machabæi uictoria 326
 Simō Matathie, fratris Ionathæ capti partes obit 345. 346. uincit Censuræ 348. perit ex insidijs generis sui 348
 Simon seruus Herodis, regnum affertur 466
 Simon Effenus Archelao somnium interpretatur 472. 610
 Simon Canibara pontificatu priuatur 524. 529
 Simon Sauli homo sceleratus, sed maxime excessi animi 635. 636
 Simonis Caibæ Idumæorum ducis oratio ad Hierosolymitanos 688
 Simon Gerasenus nouæ cōspirationis contra Romanos autor 699. pergitur cum Zelotis 700. 702. capitur eius uxor 701. recipit eam 702
 Simon Gioræ occidit Matthiam 735
 capitur 760. 761. reseruatur triūpho 762. occiditur 768
 Sisara uincitur 121
 Sitenna putrus 22
 Sodomitæ ab Assyrijs uicti et abducti ac rursus liberati 15
 Sodomitæ telluris descriptio 698
 Sodomerum excidium 16
 Socrus Herodis custos, regis mandata preedit 407. interficitur 408
 Sol sistit cursum suum 110
 Sol retrograditur 260
 Solomon uide Salomon
 Sopha Raguelis interfectus 681
 Sophaci quæ Barbari dicantur 21
 Spicilegium prohibetur 98
 Spoliorum diuidendorum lex 164
 Stola pontificalis à quibus solita custodiari 418
 Stratopedon incenditur à seditiosis 633
 Suijsius interfectores quomodo deus

puniat 666
 Suffachus capit Hierusalem et spoliatur templum 221
 Syri Samariam obsidentes quomodo diuinitus tenentur 240. 241
 Syllus præfectus in uincula conijcitur 525

T

T Abernaculi structura 64. 65
 Tabernaculi instructura 69
 Tabernaculorum solennitas 74
 Tabule duæ legum dei 64
 Taricheæ obsidentur et capiuntur 670. 671. 672. 673
 Teglatphalassar quomodo Israelitas deuicerit, captisq; abduxerit 253
 Templi Salomonis eiusq; uasorū structura 204. 205
 Templū à Ioram et Gotholia destruitur, reparatur 248
 Templum Hierosolymitanum restituere permittit Cyrus Iudeis 280. 281
 Templi edificatio impeditur 281. 286
 Templi Hierosolymæ descriptio 717
 Templum quomodo expugnatum est 749. 750. 751
 Terentius Rufus Simonem Gioræ caput 762
 Terra promissa negatur obuentura Israelitis ex Aegypto abductis, sed eorum filijs 80
 Testis falsi pona 97
 Thamar à suo fratre compressa 179
 Tharbis filia regis Acthiopum petit Mosem pro coniuge 48
 Thaumasti officium erga Agrippam 489
 Theatri descriptio, in quo occisus fuit Caligula 510
 Theodas magnus et pseudopropheta à Cuspio Fado occiditur 533
 Theodectus tragicus cur uisu priuatur 311
 Theodorus Zenonis Iudeos trucidat et Alexandri sarcinas diripit 356. 552
 Theopompus quæ factus insanus 311
 Thermuse Phraatis concubine maritalia 476
 Thermut filia Pharaonis educat Mosem 46
 Thou rex init fœdus cum Dauide 174

Tiberias ab Herode minore edificata 476
 Tiberiadis oppugnatio et deductio 669. 670
 Tiberius succedit Augusto 476
 Tiberius cur uoluerit magistratus esse perpetuos 487. corripitur egritudine 490. dissimulat suum animum erga Caium, et moritur 498
 mors eius nunciatur 483. 492
 Tiberius Alexandri Galabarchis filius succedit Cuspio Fado 533
 Tiberius Alexander Aegypti et Alexandria præfatus Vespasiano se uolens subdit 709
 Tiberius Alexander ducit exercitū contra Hierosolymam cum Romanis 710
 Tiberiensis lacus 697
 Tigranis Ptolemaidem obsidet 360
 Timotheus à Iuda uincitur 326
 Tiridates Armeniæ rex pugnans cum Alanis uix euadit 772
 Titus Vespasianus, Vespasiani filius mittitur à patre Alexandriam, ut duas legiones inde sibi adducat 648. peruenit cum eis legionibus Ptolemaidem 651. Iapham expugnat 662. clam Iotapatam capit 664. tangitur misericordia erga Ioseph. 667. Taricheos capit 761
 capit Giscalā 678. 679. 680. mittitur à patre ad Galbā imp. 699
 mittitur rursus in Iudeam ut Hierosolymā excindat 707. exploratum Hierosolymā profectus pericula incurrit 710. admouet exercitum urbi 711. propius accedit 715
 irascitur militum temeritati 714
 admouet ciuitati machinas bellicas 721. Iudeam captū crucifigit 722. capit primū et secundū murum 723. 725. 726. cōiugia audit ab obsessis 732. urbem triduo circumdat muro, necui detur effugium 734. alloquitur milites 739. infeliciter pugnat 741. iterum aggreditur pugnam et extruit aggeres 744. 745 sacerdotes occidit, et seditiosos alloquitur 754. capit seditiosorū principes 760. milites cœludat et premijs honorat 760. 761 triumphum instruit et agit unā cum patre 766. 767
 Trachonite latrones Iudeam et Syria

I N D E X

riā depopulatur auxilio Silae 434
 Traianus Iapham expugnat 662
 Triphonis scurræ conuicium in Hir/
 canum 318
 Tryphon dux Alexandri Balais, re/
 gis sui filium cupit sue tutelæ com/
 mittendum 341. belligeratur cōtra
 Antiochiam 342. circumuenit Iona/
 tam 345
 Tryphon Hierosolymam oppugna/
 re aggreditur 345. scelcrate occi/
 dit Antiochum 347. perimitur &
 ipse ibid.
 Tryphon delator occiditur 441. 591
 Tyri obsidio 301
 Tyrij uincuntur à Machabeo 326
 Tyro cum filio occiditur 441. 591
 Tyro pœon, uallis Hierosolymæ 714

V

Agostis ducis odium in Iude/
 os 300
 Valerianus Tiberiadem oppugnat
 669
 Valerius Asiaticus 514
 Varus Romanos obfessos liberat, &
 seditiones trucidat 467. 607
 Vasthis regina uxor Assucri regno
 priuatur 293
 Ventidius dux Roma. ab Antigono
 corrumpitur pecunijs 387. 569
 Veritate nihil fortius 282
 Vespasiani & Titi beneuolentia in
 Iudeos 312
 Vespasianus præficitur à Nerone ex/
 ercitus in Syria regendis 648.
 collocat presidium in Scythorum
 649. exercitum adornat 653. Gali/
 leam inuadit 654. Iotapatam obfi/
 det 655. usq; 664. uulneratur 659.
 mittit ad Iosephum in puteo delite/
 177

scitem ut ad se ueniat 665. audit
 à Iosepho, se futurum imperatorem
 667. in Cesariā proficiscitur 668.
 Ioppem capit ibid. Tiberiadem re/
 cipit 670. Tarycheos excindit
 673. obsidet Gamalam 675. usq;
 678. prudenter consulit suis mi/
 litibus 693. capit multas ciuitates
 696. reliquas Iudææ toparchias su/
 bigit 701. prudenter & continen/
 ter agit quum Vitellius inuasisset
 imperium Rom. 703. declaratur im/
 perator à militibus 704. Iosephū
 captiuitate liberat 705. proclama/
 tur imperator à populo Ro. 707.
 quō Rome exceptus fuerit 763. tri/
 umphum agit unā cum filio Tito
 767. templū Pacis edificat 768.
 clementer agit cum Antiocho Co/
 magenorum rege 772
 Vincula incidi, & uincula solui, diuer/
 se significationis Romanis 705
 Vinca quomodo plantanda 98
 Vini fortitudo 282
 Vitellius Iudeis stolam pontificalem
 reddit 480. parat bella contra A/
 retam 483. redit Antiochiam ibi.
 Vitellij interitus 699
 Vitellius quomodo Romam inuasit
 ingenti Germanorum agmine co/
 mitatus 703. militū ipsius insolentia
 Romæ 703. oppugnatur & oc/
 ciditur 706
 Vitis aurca quingentorum talento/
 rum 64
 Vniuersi creatio 3
 Vonones à Parthis subditis regno pel/
 litur 477. dehinc capitur ibi.
 Vrias dolose perit insidijs Dauidis
 177

Vxores quomodo ducende 99. 100

X

Exeris beneficentia in Iudeos
 Xerxes rex Nemie (288
 concedit & auxiliatur restituere
 Hierosolymam 292
 Xylophoria festiuitas & mos 632

Z

Zabulus Arabs interficiti Ale/
 xandri Balais caput mittit Pto/
 lemeo Philometori 340
 Zacharias Ioiadæ fil. lapidatur 248
 Zacharias filius Heroam dolo occi/
 ditur à Sclum 253
 Zacharie filij Achaz regis interitus
 254
 Zacharias accusatur & occiditur à
 Zelotis 693
 Zamaris Iudeus Babylonius 444
 Zelote qui, & quor sibi hoc nomen
 imposuerint 682. 773. insurgunt
 & pugnant contra Ananum 684.
 clam intromittunt Idumeos in ur/
 bem 689. occidunt Zachariā 79
 Zelotarum crudelitas 692. pugna cū
 Simone Geraseno 700. capiunt uxore/
 rem Simonis 710
 Zelotarum gesta contra Ioannem Ge/
 rasenū 720
 Zelotypie probatio 76
 Zibe donantur à Dauide omnia bona
 Miphiboseth curatoris regij 183
 Ziphæi produnt Dauidem Sauli 156
 Zoilus Stratonis turris tyrannus su/
 bigitur 355
 Zorobabel pergit ad restituendum
 templum 284

F I N I S.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI HE

BRAEI SACERDOTIS DE ANTIQVITATE

Iudæorum contra Apionem grāmaticum Alexan
drinum, ad Epaphroditum

LIBER PRIMVS

VFFICIENTER, ut arbitror, & per libros Antiqui/
tatum, optime uirorum Epaphrodite, legentibus eos,
aperui de nostro genere Iudæorum, quia & uetustissi/
mum est, & primā originē domesticā habuit. Quinq;
milium enim annorum numerū historiam continētem;
ex nostris sacris libris Græco sermone cōscripsi. Quo/
rūdam insane prolata: & ea quæ à me de antiquitate
cōscripta sunt, non credentes: putantes mendaciū no/
strum esse genus, eo quòd nulla memoria apud Græcorū nobiles historiographos

digni sunt habiti nostri maiores: pro omnibus his arbitratus sum oportere me bre/
uiter hæc dicta cōscribere: & derogantium quidem uesanum spontaneumq; incre/
pare mendacium, aliorum uero ignorantiam pariter emendare: uniuersosq; de
nostra antiquitate, qui scilicet ueritatē amplectuntur, edocere. Vtar autem in meis
dictis testibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide digni sunt iudicandi:
eos autem qui blasphemie de nobis atq; fallaciter cōscribere aliqua, per semetipsos
conuictos indubitanter ostendam. Conabor etiam causas exponere, propter quas
non multi in Græcis historijs gentis nostræ fecere memoriam: nec nō & eos, qui de
nobis scribere uoluerunt nescientibus aut nescire simulantibus indicabo. Primitus
itaq; satis admiror eos, qui existimant oportere de rebus antiquis, Græcis tantum/
modo fidem habere, & ab eis cōsulendam esse ueritatis integritatem: nobis autem
& alijs hominibus non esse credendum. Sed ego omnia in his contraria uideo con/
tigisse. Quapropter decet nō uarias opiniones inspicere, sed ex ipsis rebus iustitiam
ponderare. Omnia siquidem Græcorum noua, & heri (ut ita dicam) nuperq; facta
cognoui: hoc est fabricam ciuitatum & adinventiones artium cōscriptionesque
legum: cūctarumq; rerum iunior apud eos est historiæ diligentia cōscribendæ.
Apud Ægyptios aut, atq; Chaldeos, & Phœnicas (desino enim nos illis cōnumera
re) sicut ipsi fatentur, res gestæ antiquissimā & permanentem habent memoriæ tra/
ditionem. Nam & locis omnes inhabitant, quæ nequaquam aeris corruptioni sub/
iaceant: & multam prouidentiam habuere, ut nihil horum quæ apud eos aguntur
sine memoria relinqueretur: sed in publicis cōscriptionibus semper à uiris sapientis/
simis dicerentur. Græcorum uero regionē innumeræ corruptiones inuasere, rerum
memoriam delentes. Qui autem nouas constituentes conuersationes, omnium se
primos esse credidere, sciant quia etiam sero & uix naturam potuere agnoscere lite/
rarum. Nam antiquissimum earum usum habuisse creduntur à Phœnicibus, & à
Cadmo se didicisse gloriantur: Sed neq; illo tempore poterit aliquis demonstrare
seruatam cōscriptionē, neq; in templis, neq; in publicis anathematibus: quando
etiam de Troianis rebus, ubi tot annis militatū est, postea multa quæstio atq; con/
tentio facta est, utrum literis uisū sit, & magis ueritas obtinuit, quod usus moderna
tum

Omnia Græco
rū esse noua

rum literarum illis fuisset incognitus. Constat autem, quod apud Græcos nulla inuenitur conscriptio, poemate Homeri uetustior: & hunc etiam post bella Troiana fuisse manifestum est. Et aiunt neque hunc literis suum poema reliquisse: sed cantibus memoria reseruatam, postea fuisse compositum, & propterea multam in eo comperiri dissonantiam. Qui autem historias apud eos conscribere tentauere, id est Cadmus Milesius, & Acusilaus Argiuus, & post hunc quicumque alij fuisse referuntur, paululum tempus Persarum contra Græcos expeditionem præcessere. Sed & eos qui de coelestibus ac diuinis primitus apud Græcos sunt philosophati, id est, Pherocyde Syrium & Pythagoram, & Thaletem, oēs concorditer cōfitentur, Ægyptiorum & Chaldaeorum fuisse discipulos: & breuiter conscripsisse, quæ à Græcis omnium antiquissima iudicantur, ita ut uix ea credantur ab illis fuisse conscripta. Quomodo ergo non est irrationabile, ut tali fastu turgeant Græci, tamquam soli sciant cetera, & ueritatem eorum exacte tradant: aut quis non ab ipsis cōscriptoribus facillime discat, quod neque firmiter scientes aliquid conscribere, sed quod unusquisque opinatus est, hoc studuit explanare. Vnde etiam libris se inuicem arguunt, & ualde contraria de rebus eisdem non piget eos dicere. Sed ego uidebor me potioribus esse superfluum, si explanare uoluerō, quantis quidem locis Hellenicus ab Acusilao de genealogijs discrepat, & in quātis Hesiodum corrigit Acusilaus, aut quomodo Ephorus quidem Hellenicum in plurimis ostendit esse mendacem, Ephorum uero Timæus, Timæum qui post illum fuit, Herodotum uero cuncti: sed neque de Siculis cum Antiochio & Philisto aut Callia Timæus concordare dignatus est: neque rursus de Atticis hi qui Atthidas conscripserunt: aut de Argolicis qui de Argis historiam protulere, altera trorsus consecuti sunt. Et quid oportet dicere de ciuitatibus breuibuscumque rebus, quando de militia Persica, & his quæ in ea sunt gesta, tantum uiri probatissimi discordasse noscuntur. In multis autem etiam Thucydides tamquam fallax accusatur, licet scrupulosissimam sui temporis historiam cōscripsisse uideatur. Causæ uero huius dissonantiæ multæ forsitan & aliæ querere uolentibus apparebunt. Ego uero duabus quas dicturus sum, maximam huius uim diuersitatis ascribo. Et quidem primum dico eam quæ mihi prior esse uidetur: id est, eo quod ab initio non fuerit studium apud Græcos, publicas de his quæ semper aguntur proferre conscriptiones. Hoc etenim præcipue & errorem & potestatem mentiendi posteris, uetus aliquid uolentibus scriptitare, concessit. Non enim solummodo apud alios Græcos publica conscriptio est neglecta: sed neque apud ipsos Athenienses, quos terrigenas esse dicunt, disciplinæque cultores, aliquid huiusmodi reperitur. Sed publicarum literarum antiquissimas esse dicunt leges, quæ à Dracone eis de supplicijs sunt cōscriptæ, modicum ante tempus tyrannidis Pisistrati. De Arcadibus autem in antiquitate gloriantibus, quid oportet dici? uix enim isti & postea literis eruditi sunt. Cum ergo conscriptio nulla præponeretur, quæ & discere uolentes doceret, & mēientes argueret, multa inter cōscriptores discordia nata est: quoniam qui ad scribendum se præparabant, non studium ueritatis exhibuerunt, licet hæc promissio semper habeatur in promptu: sed uerborum magis habere prolationem maximam. Et quemadmodum laudari se in hoc super alios æstimaret, ad hoc potius semetipsos aptabant. Aliqui uero ad fabulas sunt conuersi: alij autem ad gratiam, aut ciuitates laudantes aut reges: alij semetipsos ad accusandas causas aut cōscriptores tradidere: in hoc se fore probabiles æstimantes, & omnino hoc agētes, quod historiæ nimis aduersum est.

Veræ

Verè siquidem historiæ indicium est, si de eisdem rebus omnes eadem dicant atq; conscribant. hi uero cum quædam aliter conscriberent quàm alij, tunc se putabant omnium ueraciores ostendi. Qua propter causa quidem uerborum & calliditatis eorum, cedere nos Græcis oportet: nō autem de antiqua historiæ ueritate, & maxime de rebus propriæ uniuscuiusq; prouinciæ. Quoniam igitur apud Ægyptios & Babylonios, ex longissimis olim temporibus circa conscriptiones diligētia fuit, quando sacerdotibus erat iniunctum, & circa eas ipsi philosophabantur: Chaldaei uero apud Babylonios: & quia præcipue Græcis immixti, usi sunt Phœnices literis, circa dispensationes uitæ, & publicorum operum traditionem, dum consentiant omnes tacendum hoc puto. De nostris uero progenitoribus, qui eandem quam prædicti habuerunt in conscriptionibus sollicitudinem (desino dicere, etiam potiore) pontificibus & prophetis hoc imperantes: & quia usq; ad nostra tempora cum multa integritate seruatum est, & si oportet audentius dicere, etiam seruabitur, conabor breuiter edocere. Non enim solummodo ab initio probatissimos uiros, & in dei placatione præparatos, ad hæc exercenda constituerunt: sed quatenus etiam genus sacerdotum sine permixtione purumq; cōsisteret, prouiderunt. Oportet enim eū qui sacerdotium habiturus est, ex eiusdem gentis nasci muliere: & neq; ad pecunias, neq; ad honores inspicere, & genus per antiquā lineā & multis testibus approbare. Quod scilicet agimus non solum in ipsa Iudæa: sed ubicunq; nostri generis cōstitutio reperitur, etiam ibi integritas ista seruatur circa nuptias sacerdotum: hoc est, in Ægypto & Babylonia, & quocunq; terrarum orbe quilibet de sacerdotū genere sunt dispersi. Mittunt enim in Hierosolymam cōscribentes à patre nomen nuptæ, & antiquorum progenitorum, quicunq; huius rei testimonia præbuere. Si autem bella proueniunt, sicut iam crebro factum est, dum Antiochus Epiphanes ad nostrā uenisset regionem, & Pompeius Magnus, & Quintilius Varus, & præcipue nostris gesta temporibus, tunc hi qui de sacerdotibus supersunt, ex antiquis literis iterum nouas conficiunt, & probant mulieres, quæ relinquuntur. Non enim ad captiuas accedūt, alienigenarum consortia formidantes. Indicium uero integritatis hoc maximū est: quia pontifices apud nos à duobus milibus annis denominati filij à patre cōscripti sunt. His autem qui prædicti sunt, si quid præuaricentur, interdicitur ne uel ad altare accedant, uel alia sanctificatione fungantur. Recte siquidem, potius autem necessarie, cum neq; cōscribendi potestas omnibus data, neq; ulla sit in descriptione discordia: sed solummodo prophetis antiquissima quidē & ueterrima secundū inspirationē factam à deo cognoscentibus; alia uero suorum temporū sicuti sunt facta palam cōscribentibus, infiniti libri non sunt apud nos discordantes & sibi met repugnantes: sed solummodo duo & uiginti libri, habentes temporis totius conscriptionē: quorum iuste fides admittitur. Horum ergo quinque quidē sunt Moseos, qui natiuitates continent, & humanæ generationis traditionem habent usq; ad eius mortē. hoc tempus de tribus milibus annis paululū minus est. A morte uero Moseos usq; ad Artaxerxē Persarum regem, qui fuit post Xerxem, prophetæ suorum temporū res gestas conscripserunt in tredecim libris. Reliqui uero quatuor, hymnos in deū, & uitæ humanæ præcepta noscuntur continere. Ab Artaxerxe uero usq; ad nostrū tempus singula quidē conscripta, nō tamē priori simili fide sunt habita, eo quod nō fuerit certa successio prophetarum. Palam nanq; est ipsis operibus, quemadmodū nos proprijs literis credimus: tanto nanq; seculo iam præterito neq; adijcere quicquam aliquis, nec auferre

*Sacerdotale
genus annos
tatum*

nec transformare præsumpsit. Omnibus enim insertum est mox ex prima generatione Iudæis, hæc diuina dogmata nominare, & in his utiq; permanere: & propterea, si oporteat, mori libenter. Iam itaq; multi captiuorum frequenter tormentis affecti sunt, & mortes uarias in theatris sustinere, ne ullum uerbum cōtra leges admitterent, aut conscriptiones autas uiolarent. Quis Græcorum aliquid tale perpeßus est? quando neq; fortuitam sustinere læsionem uolūt: licet omnia apud eos scripta destruātur. Verba enim hæc esse putant secundum cōscribentium uoluntates exposita. Et hoc iuste etiam de antiquis sapiunt, quoniam aliquos nunc quoq; uident præsumentes de his rebus cōscribere, quibus neq; ipsi interfuere, neq; credere scientibus acquiescunt. Deniq; de bello quod apud nos cōtiguit nuper, quidam historias conscribentes ædiderunt: cum neq; ad ea loca uenerint, neq; in proximo rerum gestarum fuerint. sed ex auditu quædam pauca componentes, impudēter semetipsos uidentur historiæ nomine iactitare. Ego uero & de omni bello, & quæ ibi particulatiter gesta sunt, ueram descriptionem feci: cū ipse rebus omnibus interfuerim. Dux etenim apud nos Galilæorum eram, donec fuit defendendi facultas. Contigit aut ut caperer à Romanis: & habentes me Vespasianus & Titus in custodia, uniuersa semper inspicere faciebāt, primo quidē uinctum: postea uero solutus cum Tito ab Alexandria propter obsessionem Hierosolymorum directus sum. Eo tempore nihil est gestum, quod meam potuisset latere notitiam. Nam uidens Romanorū exercitum, uniuersa cum diligentia describebam. Et ea quæ nunciabantur ab his qui semetipsos tradebant, ego solus integrius intelligens disponebā. Deinde Romæ tempus uacationis habens, omni iam negotio præparato usus aliquibus cooperātib; mihi propter eloquentiam Græcam rerum eruditionem exhibui. Tantaq; mihi securitas affuit ueritatis, ut primos omnium imperatores belli Vespasianū & Titum testes non expauescerem. Primum nanq; illis obtuli libros: & post illos multis quidam Romanorum qui bellis interfuere, plurimis uero nostrorum etiam eos ueniam dedi, qui Græca eruditione uidebātur imbuti: quorum est Iulius Archelaus, Herodes honestissimus, & ipse admirabilis rex Agrippa. Isti siquidem uniuersi testimonium perhibuere, quod ueritatem diligenter excolui: non dissimulanti si quid gestorum per ignorantia aut per gratiam cōmutassem, aut prætermissem. Quidam uero prauī homines derogare meæ historiæ sunt conati, tanquam in scholis adolescentium themata exercentes, & accusationis insperatæ atque detractionis facientes opus: cum oporteat illud sciri, quod conuenit promittentem alijs rerū ueracium traditionem, ipsum prius hæc nosse certissime, aut rebus gestis adherendo, aut ab scientibus cōsulendo. Quod ego præcipue circa utrunq; me credo fecisse opus. Antiquitatis nanq; libros (sicuti dixi) ex uoluminibus sacris interpretatus sum, cum essem genere sacerdos, & participarem illarū sapientiam literarū. Historiam uero belli conscripsi, multarum quidem actionū ipse operator, plurimarum uero inspector existens: & omnino eorum quæ dicta uel gesta sunt, nihil ignorans. Quomodo ergo nō procaces quilibet existimabit eos, qui aduersum me nituntur de ueritate contendere? Qui licet imperatorum commenta legisse dicuntur, nō tamen nostrorum repugnantium rebus interfuere. De his rebus itaq; necessariam feci digressionem, significare uolens facultatem eorum, qui historiam scribere promittunt. Et sufficienter, sicuti reor, declarauī, quod conscriptio rerum apud Barbaros potius solennior, q̃ apud Græcos est. Volo aut paululum prius disputare aduersus eos, qui contem-

dunt

dūnt nouellam esse nostram conuersationem, eo quod nihil de nobis, ut aiunt illi, dictum sit à conscriptoribus Græcis: Deinde testimonia antiquitatis ex aliorum literis exhibebo: & eos qui nostrū blasphemāt genus, nulla ratiōe blasphemare monstrabo. Nos igitur neque regionē maritimā habitamus, neque mercimonijs gaudemus, neque per hoc alterutris peregrinationibus fatigamur. Sed nostræ ciuitates procul à mari sitæ sunt: regionēque uberrimā possidentes, in ea assidue laboramus, precipue circa filiorū nutrimenta studentes, legumque custodiā: & traditionē pietatis, totius opus uitæ necessarium iudicamus. Cum accedat igitur his quæ prædicta sunt, etiam uiuēd ratio propria, nihil fuit antiquis tēporibus quod faceret nobis cōmerciū Græcorum: sicut Ægyptijs mercimonia, quæ ab eis exportātur, & ad eos rursus importantur: itēque habitatoribus Phœnicia maritimæ, studentibus circa contractus, atque negocia amore pecuniæ requisita. Sed neque circa latrocinia sicut quidam alij uacauerunt, amplius habere concupiscentes patres nostri ad bella cōuersi sunt, licet regio nostra multa milia uirorū fortium possideret. Phœnices ergo propter negociationem ad Græcorum prouinciā nauigantes, repente sunt agniti, & per illos Ægyptij, & omnes à quibus ad Græcos onera deuehebant, immensa maria proscindentes. Medij uero postea atque Persæ palam in Asia regnauerunt, & usque ad alterā continētem Persæ militauerūt. Thraces autem propter uicinītatē, & Scythæ ab his qui Pontum nauigāt, cogniti sunt: & omnino uniuersi iuxta mare uel orientale uel hesperium habitantes, aliquid conscribere uolentibus cogniti facti sunt. Qui uero superius habitabant, & procul à mari, multis sunt temporibus ignorati. Et hoc apparet etiam circa Europam contigisse: quando de Romanorum ciuitate tam longo tempore adepta potestate, tantaque bella cōficiēte, neque Herodotus, neque Thucydidas, nec ullus qui fuit cum istis, fecit aliquam mentionem: sed sero tandem & uix ad Græcos potuit eorum uenire notitia. De Gallis enim & Hispanis sic ignorauere hi, qui putantur diligentissimi conscriptores, quorum est Ephorus, ut unam ciuitatem esse arbitrantur Iberos, qui tantam partem occidentalis terræ noscuntur inhabitare. Et mores eorum, qui neque fiunt apud eos, neque dicuntur, referunt. Causa uero ignorantia ueritatis est, quod procul abessent ut autem falsa conscriberent, quæ uellent uideri aliquid amplius quàm alij retulisse. Quomodo ergo mirari decet, si neque nostra gens plurimis erat nota, neque ad scribendum de se aliquam dedit occasionem, & ita disita procul à mari, & talibus institutis uiuens? Pone igitur nos argumento uti uelle Græcorum, quod non sit genus eorum antiquum, eo quod nihil in nostris uoluminibus de eis sit dictum: nōne omnino deridebunt causas huiusmodi à me prolaras, & testes uicinæ regionis adducent antiquitatis suæ? Igitur & ego hoc conabor efficere. Ægyptijs enim & Phœnicibus præcipue testibus utar, cum nullus eorum potuerit tanquam falsum accusare testimonium. Et uidetur maxime erga nos iniqui in communi quidem omnes Ægyptij, Phœnicum uero Tyrj. De Chaldæis autem nequaquam hoc dicere potero, quoniam & generis nostri principes constituti sunt, & propter cognationem in conscriptionibus suis meminere Iudæorum. Cum uero fidem de his præbuero, & blasphemias falsas ostendero, tunc etiam Græcorum cōscriptores memorabo, qui Iudæorum fecere mentionem: ut neque huiusmodi occasio relinquatur in Iudæis nobis faciendæ contentionis. Inchoabo autem primum à literis Ægyptiorum, quas non arbitrantur commendare quæ nostra sunt. Manethon itaque genere uir Ægyptius, Græca disciplina eruditus,

Quibus testibus usus sit

sicuti palàm est (scripsit enim sermone Græco) paternæ religionis historiam ex sacris (sicuti ait ipse) interpretatus libris, frequenter arguit Herodotum, in Aegyptiacis ignoratione mentitum. Is Manethon in secundo Aegyptiacorū hæc de nobis scripsit. Ponam uero etiam uerba eius, tanquam illum ipsum adducens testem. Fuit nobis rex, Timaus nomine. sub hoc nescio quomodo deus iratus fuit: & præter spem ex partibus orientalibus homines genere ignobiles, adepta fiducia in prouincia castrametati sunt. Et facile ac sine bello eam potenterque ceperunt: & principes eius alligantes, de cætero ciuitates crudeliter incendere: & deorum templa euertere. Erga omnes uero prouinciales inimicissime se gesserunt, alios quidem perimentes, aliorum uero & filios & coniuges in seruitutem redigentes: nouissime uero & unum ex se fecere regem, cui nomen Saltis. Hic in Memphitidem ueniens, superiore inferioreque prouincia tributaria facta, præsidia relinquens opportunis locis, maxime partes munivit orientales, prospiciens quod Assyrii aliquanto potentiores, erant: desideraturi regnum eius inuadere. Inueniens autem in præfectura Saite ciuitatem opportunissimam, positam ad orientem Bubastitis fluminis, quæ appellabatur à quadam antiqua theologia Auaris, hanc fabricatus est, & muris maximis communivit, collocans ibi multitudinem armatorum, usque ad ducenta quadraginta milia uirorum eam custodientium. Hic autem messis tempore ueniebat, tam ut frumenta meteret, & mercedes exolueret, quam ut armatos ad terrorem extraneorum diligenter exercitaret. Qui cum regnasset decemnouem annis, uita priuatus est. Post hunc autem regnauit alter quatuor & quadraginta annis, Bæon nomine. Post quem alius Apachnas, sex & triginta annis, & mensibus septem. Deinde Apochis, unum & sexaginta: & Ianias, quinquaginta, & mense uno. Post omnes autem Afsis nouem & quadraginta, & mensibus duobus. Et isti quidem sex apud eos fuere primi reges, debellantes semper, & maxime Aegypti radicem amputare cupientes. Vocabatur autem gens eorum Hyclos, hoc est, reges pastores. Hyc enim secundum sacram linguam, regem significat: Sos uero pastoris siue pastores, secundum communem dialectum: & ita compositum inuenitur Hyclos, quidam uero dicunt eos Arabas esse. In alijs autem exemplaribus non reges significari comperi per appellationem Hyc, sed è diuerso captiuos declarari pastores. Hic enim Aegyptiaca lingua, & hac quando deo sono profertur, captiuos aperte significat: & hoc potius uerisimile mihi uidetur, & historię antiquę conueniens. Hos ergo quos prædiximus reges, & eos qui pastores uocabantur, & qui ex eis fuere, obtinuisse Aegyptum ait annis undecim & quingentis. Post hæc autem regum Thebaidis & Aegypti reliquæ factam dicit super pastores inuasionem, & bellum maximum & diuturnum eis illatum. Sub rege uero cui nomen erat Alisfragmuthosis, uictos dicit pastores, & aliam quidem uniuersam Aegyptum perdidisse. inclusos autem in locum habentem mensuram iugerum decem milium, cui loco nomen est Auaris: Hunc Manethon dicit omnem maximo muro atque robustissimo circumdedisse pastores, quatenus & omnem possessionem munitam haberent, simul & prædam suam. Filium uero Alisfragmuthoseos Themosin conatum eos ui expugnare, cum quadringentis octoginta milibus armatorum eorum muros obsedisse. Cum uero obsidium desperasset, pacta cum eis fecisse, ut Aegyptum relinquentes, quo uellent innoxij omnes abirent. Illos uero his promissionibus impetratis, cum omni domo & possessionibus non minus ducenta quadraginta milia numero, ex Aegypto per desertum in Syriam iter

riam iter egisse: & metuentes Assyriorum potentiam (tunc enim illi Asiam obtinebant) in terra quæ nunc Iudæa uocatur, ciuitatem ædificasse, quæ tot milibus hominum sufficere posset, eamque Hierosolymam uocasse. In alio uero quodam libro Aegyptiacorum Manethon hanc ipsam gentem, id est, qui uocabantur pastores, in sacris suorum libris captiuos ascriptos rectissime dixit. Nam antiquis progenitoribus nostris pascere mos erat: & pascualem habentes uitam, uocabantur ita pastores. Sed & captiui non temere ab Aegyptijs dicti sunt: quoniam progenitor noster Ioseph dixit ad regem Aegyptiorum, se esse captiuum: & fratres in Aegyptum posterius euocauit, rege præcipiente. Sed de his quidem in alijs examinationem subtilius faciemus. Nunc autem huius antiquitatis producam testes *Ex Aegyptiorum historijs* Aegyptios, rursumque quomodo se habeant uerba Manethonis circa ordinem temporum aperte describam: sic enim ait: Postquam egressus est ex Aegypto populus pastorum ad Hierosolymam, expulsor eorum rex Themosis regnauit post hæc annis uiginti quinque, & mensibus quatuor, & defunctus est. Assumpsitque regnum filius Chebron annis tredecim, post quem Amenophis uiginti & mensibus septem, huius autem soror Amesses annis uiginti uno, & mensibus nouem. Mephres autem duodecim, & mensibus nouem. Mephramuthosis uiginti quinque, & mensibus decem. Thmosis autem nouem, & mensibus octo. Amenophis uero triginta, & mensibus decem. Orus uero triginta sex, & mensibus quinque. Huius autem filia Acenchres, duodecim, & mense uno. Rathoris uero frater nouem. Acenchres autem duodecim, mens. v. Acenchres alter duodecim, & mens. trib. Armais uero quatuor, & mense uno. Armesis autem uno, & menses quatuor. Armeses miamun uero sexaginta sex, & mens. duob. Amenophis nouemdecem, & mens. sex. Sethosis autem equestres & nauales copias habens, fratrem quidem Armain procuratorem Aegypti constituit, & omnem ei aliam regalem contulit potestatem, tantummodo autem diademate uti prohibuit, & ne reginam matrem liberorum opprimeret imperauit, & ut abstineret etiam ab alijs regalibus concubinis. Ipse uero ad Cyprum & Phœnicen, & rursus contra Assyrios atque Medos castrametatus, uniuersos quidem, alios ferro, alios sine bello terrore magnæ uirtutis sibi subiugauit. his uero felicitatibus eleuatus confidentius incedebat, orientales urbes ac prouincias subuertendo. multoque tempore procedente Armais, qui in Aegypto fuerat derelictus, omnia contra quam frater agere monuerat, sine timore faciebat. Nam & reginam uiolenter abiecit, & alijs concubinis sine parcitate iugiter miscebatur: persuasusque ab amicis & diademate utebatur, & fratri rebellabat. Is uero qui constitutus erat super sacra Aegyptia, codicillos Sethosi misit, cuncta significans, & quia rebellaret ei suus frater Armais. Qui repente ad Pelusium destinauit, & proprium tenuit regnum. Prouincia uero uocata est ex eius nomine Aegyptus. Dicit enim quod Sethosis Aegyptus uocabatur, Armais autem frater eius Danaus. Hæc quidem Manethon. Palam uero est, ex prædictis annis tempore computato, quod qui uocabantur pastores, id est, nostri progenitores, ex Aegypto liberati, ante tres & nonaginta atque trecentos annos hanc prouinciam inhabitauere, quam Danaus ad Argos accederet: licet hunc antiquissimum Argiui esse confidant. Duas igitur res Manethon maximas pro nobis Aegyptijs literis protestatus est: primam quidem, quia aliunde uenerunt ad Aegyptum: dein egressum eorum exinde, ita temporibus antiquissimum, ut penè mille annis bellum præcedat Iliacum. Ea uero quæ Manethon non ex Aegyptijs literis, sed (sicut ipse

Va 3 confessus

confessus est) ex fabulis quorundam sine nomine, adiecit, postea particulariter redarguam, ostendēs ea sine uerisimilitudine esse mendacia. Sed uolo ab istis rursus migrare ad ea, quæ apud Phœnicas de nostro genere conscripta sunt, & eorum testimonio declarata. Sunt itaq; apud Tyrios multorum annorum publicæ literæ, & conscriptiones diligentissime custoditæ, ex his quæ apud eos facta & inuicem gesta noscuntur, quæ tamen memoria digna sunt. Inter hæc ergo conscriptum est, quia in Hierosolymis ædificatum est templum à Salomone rege, ante annos centum quadragintatres, & menses octo, quàm Tyrj Carthaginem condidere. Descripta uero est apud illos constructio templi nostri. Hiramus enim Tyriorum rex amicus erat regis nostri Salomonis, paternis amicitijs ei deuinctus. Is ergo munificentiam suam exhibens ad claritatem fabricæ, præbuit Salomoni auri quidem uiginti & centum talenta: incidensq; pulcherrimam syluam in monte, qui Libanus nuncupatur, ad cameram destinauit ei. Quem redonauit Salomon & alijs multis rebus, & terra Galilææ religionis, quæ Zabulon uocatur. Præcipue autem ei amicitiam sapientiæ concupiscentia conciliauit. Problemata enim soluenda alterutris dirigebant, & melior in his Salomon erat, & in alijs sapientior apparebat. Hactenus uero seruantur apud Tyrios epistolæ multæ, quas illi scripsere ad inuicē. Quod autem non fingam de Tyriorum literis, testem producam Diuum qui in Phœnicum historia integerrimus approbatus est. Is igitur in Phœnicijs historijs hoc modo scribit. Abibalo moriente, filius eius Hiramus regnauit. Hic partis orientalis ciuitates ampliavit, urbem potiore fecit: & Olympj Iouis templum, quod in insula situm erat, iactis aggeribus urbi adiunxit, & aureis anathematibus exornauit. Ascendens autem in Libanum, syluas incidit ad templorum ædificationem. Regem uero Hierosolymorum Salomonem misisse dicunt ad Hiramum quædam ænigmata, & poposcisse ab eo, adiecto ut qui non posset discernere, pecuniam soluenti persolueret: confessumq; Hiramum, non se posse soluere propositas quæstiones, multis pecunijs multatum. Deinde Abdemonum quendam, uirum Tyrium, propositas soluisse quæstiones: ipsumq; alias proposuisse, quas si non solueret Salomon, multas rursus pecunias Hiram regi conferret. Dius igitur hoc modo de prædictis testimonium perhibuit nobis. Sed post hunc producam Menandrum quoque Ephesium. Is enim singulorum regum actus conscripsit apud Græcos & Barbaros, studens ex prouincialibus uniuscuiusq; loci literis, historiarum ueritatem pandere. Scribens enim de his qui in Tyro regnauere, & deinde ueniens ad Hiramum regem, sic ait: Moriente uero Abibalo, successit in eius regno filius eius Hiramus, qui uixit annis trigintaquatuor. Hic aggere coniunxit Eurychorum, aureamq; ibi columnam Iouis in templo reposuit: & ad syluam lignorum profectus, abscidit de monte qui Libanus appellatur, ligna cedrina ad tegmina faciendæ templorum. Demolitusq; antiqua delubra, noua templa ædificauit. Herculisq; & Astartes fana dedicauit, Herculis primum extructo mense Pericio, deinde Astartes: quando castra mouit aduersus Tityos, minime tributa reddentes: quos etiam subdens sibimet, denuo remeauit. Sub hoc fuit Abdemonus puer iuuenis, qui semper parabolas soluebat, quas Salomon Hierosolymorum rex destinabat. Supputatur uero tempus ab hoc rege usque ad constructionem Carthaginis, hoc modo: moriente Hiram successit in eius regno Beleastartus filius. Qui cum uixisset annis quadragintatribus, septem regnauit annis. Post hunc Abdastartus filius

cum

um uixisset annis uiginti, regnauit nouem. Hunc filij nutricis eius quattuor insidijs
 peremere: quorū senior regnauit annis duodecim. Post quos Astartus filius Belea-
 rti regnauit. Qui cum uixisset annis quadragintaquatuor, regnauit annis duode-
 cim. Post hunc frater eius Astarimus: & hic uixit annis quattuor & quinquaginta, re-
 gnauit annis nouem, & peremptus est à fratre Phellete: qui suscipiens regnū, mensi-
 bus imperauit octo, cum uixisset annis quinquaginta. Hunc peremit Ithobalus A-
 tartæ sacerdos: qui cum uixisset annis sexaginta octo, regnauit annis trigintadu-
 os. Huic successit Badezorus filius: qui cum uixisset annis xlv. regnauit sex. Huic
 successor factus est Mettinus filius, qui cum uixisset trigintaduobus, nouem regna-
 uit annis. Huic successor fuit Pygmalion, q̄ annos egit in sua uita quinquaginta sex,
 ex quibus quadraginta tenuit principatū. Huius regni anno septimo, soror Dido
 in Africa ciuitatē ædificauit Carthaginem. Itaq̄ colligitur tempus à regno Hiram
 usq̄ ad ædificationem Carthaginis, annorū centum quinquagintaquinq̄, & men-
 sum octo. Quum uero duodecimo anno huius regni, in Hierosolymis edificatum
 sit templum, sit ab ædificatione templi usq̄ ad constructionem Carthaginis tem-
 pus annorum centum quadragintatriū, mēsum octo. Testimonio siquidem Phœ-
 nicum quid amplius oportet apponi? Cernitur ipsa ueritas fortiter approbata: &
 multo clarius apparet, quoniam præcedit constructionem templi progenitorum
 nostrorum ad provinciam hanc aduentus. Cum enim eam uniuersam bello tenuis-
 sent, tum demum templum ædificare cœpere: & hæc aperte ex literis sacris etiam à
 me in Antiquitate manifestata sunt. Nunc itaq̄ sunt dicenda ea, quæ apud Chal-
 dæos noscuntur esse conscripta, & de nobis in historia sunt relata. Quæ multam ha-
 bent concordiam cum nostris uoluminibus, etiam de alijs rebus. Testis autem ho-
 rum est Berofus, uir genere quidem Chaldæus, notus autem eis, qui doctrinæ eru-
 ditioniq̄ congaudent: quoniā de astronomia & de Chaldæorum philosophia ipse
 Græcas conscriptiones edidit. Igitur Berofus antiquissimas secutus historias, de fa-
 cto diluuiio, & hominum in eo corruptione, sicuti Moses, ita conscripsit, simul & de
 arca, in qua generis nostri princeps seruatus est, deuēcta scilicet ea in summitatem
 montium Armeniorum. Deinde scribēs eos qui ex Noe progeniti sunt, & tempus
 eorum adiiciens, usq̄ ad Nabulassarum peruenit Babyloniorum & Chaldæorum
 regem. & huius actiones exponens, narrat: quemadmodum misit in Aegyptum &
 ad nostram terram filium suum Nabuchodonosorē cum multa potentia: qui dum
 rebellātes eos inuenisset, omnes suo subiecit imperio: & templum in Hierosolymis
 concremauit: cunctumq̄ generis nostri populū auferens, migravit in Babylonem.
 Unde ciuitatē cōtigit desolari annis septuaginta, usq̄ ad Cyrum regem Persarum.
 Dicit autem quod tenuerit Babylonius Aegyptum, Syriam, Phœniciā, Arabiam,
 uniuersos priores Chaldæorum & Babyloniorum reges actionibus suis excellens.
 Ipsa uero uerba, quæ Berofus protulit, hoc modo dicta, necessario proferēda sunt.
 Audito aut pater eius Nabulassar, quod sarrapa constitutus in Aegypto & Sy-
 ria inferiore & Phœnicia rebellaret, cum nō ualeret iam ipse labores ferre, tribuens
 filio suo Nabuchodonosori ætate ualenti partē quandā exercitus cōtra eum misit.
 Nabuchodonosor aut cū sarrapa desertore cōgressus, prouinciā quæ ab initio eorū
 fuerat, ad pprium reuocauit imperiū. Eodē uero tēpore, contigit patrē eius Nabu-
 lassarū, cū ægrotasset, in Babylonia ciuitatē defungi, qui regnauit annis uigintino-
 uem. Nabuchodonosor aut non post multum tempus mortem patris cognoscens,

& negocia Ægyptiaca disponens, reliquarūq; prouinciarū, & captiuos Iudæorum & Phœnicum atq; Sytorum, qui in Ægypto fuerant, commendans quibusdam amicis, ut cum exercitu & impedimentis perducerentur ad Babyloniam, ipse cum paucis iter aggressus per desertum Babylonem uenit: reperiensq; cuncta à Chaldeis dispensari, seruatumq; regnum ab optimatibus eorum, dominus factus totius paterni principatus, captiuis quidem aduenientibus præcepit habitacula in opportunissimis Babylonis locis ædificare. ipse uero ex manubus templum Beli ac reliqua munificentissime excoluit: & ueteri urbi alteram extrinsecus adiecit. Et prouiso ne posthac possent hostes fluuium conuertere & ad urbem accedere, tres interiori ciuitati per circuitum muros, totidem exteriori, hos cocto latere, illos addito etiam bitumine, circumdedit: tum sic cōmunite portas quæ uel templum deceant, addidit. ad hoc iuxta paternam regiam, alteram sumptuosiorē multo amplioremq; extruxit: cuius ornatum exponere fortasse longum esset. illud memoratu dignum, quod hæc adeo superba supraq; fidem magnifica, quindecim dierum spatium perfecta est. In ea lapideas moles excelsas excitauit, aspectu montibus asimiles, omniq; genere arborum consitas. Hortum quoq; pensilem fecit, fama nobilem: eo quod uxoreius montanum prospectum desideraret, in Medorum regione educata. Hæc itaq; retulit de prædicto rege, & multa super hæc in libro Chaldaicorum: in quo culpam conscriptores Græcos, quasi uane arbitratos, à Semiramide Assyria Babylonem ædificatā, & mira opera ab illa circa eā fuisse constructa, false conscripisse dicens. Ipsam certe Chaldæorum conscriptionem fide dignam existimandum est, quando cum archiuis Phœnicum concordare uidentur, quæ ex Beroso conscripta sunt de rege Babyloniorum: quoniam & Syriam & uniuersam Phœnicen ille subuertit. In his sanè consonat & Philostratus in historijs, dum Tyriæ meminit obsidionis: & Megasthenes in quarto Indicorum: ubi declarare contendit, prædictum regem Babyloniorum Herculem fortitudine & actuum magnitudine præcessisse. Dicit enim eum & maximam Africę partem, & Hispaniam subiugasse. Quæ uero de templo Hierosolymorum relata sunt, & concrematum esse Babylonijs, & coeptum rursus ædificari Cyro tenente Asiæ principatum, ex dictis Berosi declaramus. Sic enim in tercio libro dicit. Nabuchodonosor itaq; posteaquam inchoauit prædictum murum, incidens in languorem, de uita migravit, cum regnasset annis tribus & quadraginta. Huius regni dominus effectus filius eius Euemaradochus, propter iniquitates & libidines passus insidias à marito sororis suę Niriglissoroore peremptus est, cum duobus regnasset annis. Quo defuncto, sumēs regnum qui ei fecit insidias Niriglissoroor, annis regnauit quatuor. Huius filius Laborosardocho, principatū quidem tenuit puer existens mensibus nouem: insidias uero passus, eo quod nimis appareret malorum esse morum, ab amicis extinctus est. Hoc itaq; perempto, conuenientes hi qui fecerant insidias, cōmuni suffragio regnū tradidere Nabonido cuidā, qui erat ex Babylone ex eadē gente. Sub hoc muri circa fluuiū Babylonis ciuitatis ex latere cocto & bitumine sunt constructi. Cuius regni anno septimodecimo egressus Cyrus ex Perside cum magno exercitu, uniuersa Asia subacta, impetum fecit in Babyloniam urbem. Sentiens autem Nabonidus inuasionem eius & occurrens cum exercitu suo, atq; congressus pugna, uictus & cū paucis fugatus inclusus est in Borsippensium ciuitate. Cyrus autem Babyloniam obsidens, & deliberans exteriores muros deponere ciuitatis, eo quod nimis uideretur munita, & esset ad capiendum

iendum ualde difficilis, reuersus est ad Borsippum, Nabonidum expugnaturus. Nabonido uero oppugnationem non expectante, sed prius supplicante, usus clementia Cyrus, & dans ei habitaculum in Carmania, expulit eum à Babylone. Nabonidus itaq; reliquum uitæ tempus in illa prouincia conuersatus est. Hæc concordant cum nostris. Scriptum namq; in eis est: quod Nabuchodonosor octauo regni sui anno, templū nostrum ad desolationem usq; perduxit, & fuit exterminatum annis septem. Secundo uero anno regni Cyri fundamentis depositis, ædificatus secundo regni Darij anno perfectum est. His prolatis, adijciam etiam Phœnicum historias: non enim probationū abundantia relinquenda est: est enim diuina ratio in illis annorū: sic enim habent: Sub rege Ithobalo Nabuchodonosor obsedit Tyrum annis tribus & decem. Post hunc regnauit Baal annis decem. Post hunc iudices cōstituti sunt, & iudicauere hi. Ecnibalus Baslechi, mensibus duobus: Thelbis Abdæi, mēsis decē: Abbarus pōtifex, mēsis tribus: Myttonus & Gestus Abdilimi, iudices annis sex: inter quos regnauit Balatorus anno uno: quo moriente, mittētes euocauere Metbalum ex Babylone, & quatuor regnauit annis. De quoq; moriente uocauere fratrem eius Iromum, qui regnauit annis uiginti. Sub hoc Cyrus Persarum habuit imperium. Quapropter omne tempus est annorum iuxta quāquaginta quatuor, mensium trium. Septimo siquidem anno regni sui Nabuchodonosor cœpit obsidere Tyrum. Quartodecimo autem anno regis Iromi, Cyrus Persarum tenuit principatum. Consonant igitur quæ de templo scripta sunt à Chaldæis ac Tyrijs, cum literis nostris. manifestum uero & sine contentione testimoniū est, de prædicta nostri generis antiquitate. Et his quidem qui non ualde conuincuntur, sufficere iudico quæ præmissa sunt. Oportet autem non credentibus barbaricis conscriptionibus, sed solis Græcis fidem habendam esse dicentibus, adhuc multos exhibere testes, etiam Græcos, scientes nostrum genus, & opportuno tempore eius habentes mentionem. Pythagoras igitur Samius, cum sit antiquus quidem ætate, sapientia uero & diuina pietate philosophos omnes excellens, non solum quæ nostra sunt agnouisse manifestus est, sed etiam æmulatus ea ex multis apparet. Et eius quidem conscriptio nulla reperitur. multi tamen de eo retulere: quorum insignior est Hermippus, uir circa omnem historiam diligentissimus indagator. Refert itaq; in primo de Pythagora libro, quod Pythagoras uno familiarium suorum defuncto, nomine Calliphonte, genere Crotoniate, illius animam dicebat secum degere die noctuq;: & quod præciperet, ut non transiret locum, ubi asinus lapsus esset, & ab aqua feculenta semetipsum abstineret, & ab omni blasphemia recederet. Deinde sequitur. Hæc autem agebat atq; dicebat, Iudæorum & Thracum opiniones imitatus ac transferens in seipsum. Dicitur enim uere, quod ille uir multas Iudæorum leges in suam transtulit philosophiā, Fuit autē etiā per ciuitates non ignota olim gens nostra: & multi iam mores ad quasdā trāsierūt, & æmulatione digni à nōnullis habebātur. Quod manifestat Theophrastus in his, quæ scripsit de legibus. Ait enim, quia prohibēt Tyriorū leges & peregrino sacramēto iurare. Inter quæ sacramēta cū quibsdā alijs etiā iusiurandū, quod corban appellat, enumerat: apud nullos autē hoc inuenitur iuramentū, nisi apud Iudæos solos: quod interpretatur ex Hebraica lingua, donum dei. Verum neq; Herodotus Alicarnassensis nostram ignorauit gentē, sed quodāmodo eius meminisse cognoscit. De Colchis enim referens, in secundo libro sic dicit: Soli autē inter omnes Colchi, & Egyptij &

Ex Phœnicum historia

Ex scriptoribus Græcis
Pythagoras

Hermippus

Theophrastus

Herodotus

Æthiopes

Aethiopes, uerēda ab initio circumcidunt. Phoenices uero, & Syri in Palaestina continentur hoc ab Aegyptiis didicisse. Syri autem, qui circa Thermodoontem & Parthenium fluuiam commorantur, & his uicini Macrones, à Colchis dicuntur non per didicisse. Hi namque sunt inter homines soli, qui circumciduntur: & isti sicut Aegyptij facere uidentur. De Aegyptiis autem, & Aethiopibus dicere non possum, utri ab alteris didicere. Dixit ergo Syros, qui in Palaestina sunt, circumcidi, omnium autem qui habitant Palaestinam, soli Iudaei circumciduntur. hoc igitur sciens, de ipso dixit. Quin & Chcerilus, antiquus poeta, meminit de gente nostra, dicens quod militauerunt nostri maiores cum Xerxe Persarū rege contra Graecos: & enumerans uniuersas gentes, nouissimam nostram posuit, ita dicens.

Huius miranda specie gens castra secuta,

Phoenissam ignoto linguam mittebat ab ore.

Sedes huic Solymi montes, stagnum prope uastum.

Tonsa caput circum, squalenti uertice equini.

Exuias capitis duratas igne gerebat.

Palam ergo est, sicut arbitror, quia nostri meminerit, eo quod & Solymi montes in nostra regione sunt constituti, in quibus habitamus, & stagnum, quod dicitur Asphaltites. Hoc enim inter oīa stagnū in Syria latius atque maius est. Et Chcerilus quidem ita nostri meminit, Quod autem non solum sciebant Iudaeos, sed etiam in quotquot inciderent admirabantur, nō ē uulgō Graeci, sed ob sapientiam celebres, ostendere facile est. Clearchus enim Aristotelis discipulus, & peripateticorum nulli secundus, in primo libro de somno, dicit Aristotelem doctorem suum de quodam uiro Iudaeo ita referre: & ipsi Aristoteli eundem sermonem ascribit, quod ita conscriptum est. Sed alia quidem longū est dicere. Quae uero habere potuerant illius admirationem quandā atque philosophiam, ea dato operae precium, referre. Et Hyperochides: uehementer, inquit, audire desideramus uniuersi. Igitur secundum praecpta, Aristoteles inquit, rhetorica, eius genus primo indicabim⁹, ne reluctemur doctoribus praceptorū. Dic, inquit Hyperochides, ita si placet, cum ille, genere igitur Iudaeus erat, ē Coelesyria: qui sunt ex propagine philosophorum Indorum, uocanturque (ut aiūt) philosophi, apud Indos Calani, apud Syros autē Iudaei nomen accipientes à loco. locus enim ubi habitant, appellatur Iudaea. nomen uero eorum ciuitatis ualde difficile est: uocant enim eam nomine Hierusalem. Is igitur homo multos hospitio recipiens, & de superioribus ad maritima descendens, grauissimus erat non solum eloquio sed etiam animo. Et tunc nobis degētib⁹ apud Asiam, quum diuinus homo uenisset ad ea loca, confabulari coepit nobiscum, & cum alijs scholasticis eorum sapientiam tentans, cumque multi eruditorum congregarentur, tradebat potius aliquid eorum quae habebat. Hae aut Aristoteles apud Clearchum, & super hae multam ac mirabilem continentiam Iudaei uiri in cibus & castitatem narrat. Licet autem uolentibus hae ex ipsius lectione cognoscere. ego enim refugio plus quam decet inferere. Clearchus igitur facta digressionē, cū aliud propositum haberet, nostri generis ita meminit. Hecateus autē Abderita, uir philosophus simul & circa actiones industrius, cū Alexandro rege nutritus, & cū Ptolemæo Lagi cōmoratus, nō obiter, sed integrū de ipsis Iudaeis cōscripsit librū. Ex quo uolo breuiter quēdam eorum quae ab eo sunt dicta percurrere. Sed primitus tempus ostendam. Meminit enim praelij, quo circa Gazam Ptolemæus confligit cū Demetrio, quod

utiq

utiq; contigit undecimo quidem anno post mortem Alexandri, olympiade uero septima & decima atq; centesima, sicuti refert Castor. adiiciens enim hanc Olympiadem, dicit: Sub hac Ptolemæus Lagi uicit in Gaza prælio Demetriū Antigoni, qui uocabatur Poliorcetes. Alexandrum uero proficitur uniuersi centesima & quarta decima Olympiade fuisse defunctum. Palam ergo est, quia & secundum illud tempus, & sub Alexandro genus florebat nostrū. Dicit igitur Hecataeus, quia post prælium ad Gazam, Ptolemæus locorum quæ sunt circa Syriā dominus est effectus. Et multi hominum cognoscentes mansuetudinem & clementiam Ptolemæi, cum eo proficisci ad Ægyptū, & rebus cōmunicare uoluere. Quorum unus, inquit, erat Ezechias pontifex Iudæorum: homo ætate quidē quasi sexaginta & sex annorum, dignitate uero apud cōtribules maximus, & animo sapientissimus, potentissimus ad dicendum, & circa causas sicut nullus alter expertus. Dicit etiam omnes sacerdotes Iudæorum qui decimas accipiunt, & uniuersa in cōmuni gubernant, circa mille & quingētos existere. Rursus aut prædicti uiri faciēs mentionem: hic, inquit, homo hunc honorem gerens, & assuetus esse nobiscū, assumens aliquos suorum differentiam cunctam exposuit: & habitationem suam & conuersationem, quam scriptam habebat, pariter indicauit. Deinde palā facit Hecataeus, quales circa leges existimus & quia omnia sustinere, ne transcendamus eas, eligimus: & hoc esse optimum iudicamus. Dicit igitur hæc: Et male sæpius à finitimis audientes, & omnes contumelias passi à Persicis regibus & satrapis, non possunt mente mutari. Sed cum magna exercitatione, de his præcipue omnibus respōdere parati sunt. Perhibet autem etiam indicia fortis animi circa leges non parua, dicens, Alexandro quondam in Babylonie constituto, & uolente Beli templum quod corruerat renouare, cunctisq; militibus similiter rudera portare præcipiente, solos Iudæos hoc facere non sustinuisse: sed etiam multas plagas, & detrimenta pertulisse non modica, donec eis agnoscente rege securitas præberetur. Qui dum ad prouinciam, inquit, propriam reuersi fuissent, templa & altaria fabricata omnia destruxere. Et pro alijs quidem multam satrapæ exoluere, pro alijs uero ueniam consecuti sunt. Adijcit autem, quod merito ob hæc mirabiles sint. Et quod gens nostra fuit multorum hominum numero copiosa: sed multa milia nostrorum traducta, in Babylonia Persæ primum collocarunt: nec pauca etiam morte Alexandri in Ægyptum & Phoenicem sunt translata, propter seditionem in Syria factam. Idem uir, & magnitudinem prouinciæ quam incolimus, pulchritudinemq; narrauit. Penè decies trecenta milia, inquit, iugera terrarum optimarum uberrimæ prouinciæ possidere noscuntur. Iudæa namque huius est amplitudinis. Et quia etiam ciuitatem ipsam Hierosolymorum spatiosam & maximam olim inhabitamus, & uirorum multitudine copiosam, necnon & templi constructionem, idem ipse sic refert: Sunt autem Iudæorum & aliæ quidem multæ munitiones per prouinciam, atque uici: una uero ciuitas munitissima, habens præcipue circuitum quinquaginta stadiorum, in qua commorantur hominum circa centum & quinquaginta milia, nomine Hierosolyma. Est autem in media ciuitate lapidea quadriporticus, centum per circuitum cubitorum, habens etiam duplices ianuas: in qua ara est quadranguli figuratione composita ex lapidibus non doli, sed collectis, unumquodq; latus uiginti cubitorū latitudinē habens, altitudinem uero decem. & circa eam maxima fabrica, ubi altare est cōstitutum & candelabrū, utraq; aurea, duorū talentorū pondus habentia, & inextinguibile lumen noctibus & diebus

& diebus. Simulacrum uero aut aliquod anathema ibi nequaquā est, nec ulla plantatio. nullus ibi ueluti lucus, aut aliquid huiusmodi. Habitant autem in eo & noctibus & diebus sacerdotes, quasdam purificationes agentes, & omnino uinum non bibentes in templo. Insuper autem, quia & cum Alexandri regis successibus potestea militarunt, testatur hoc modo, dicens ea quę cognouerit à uiro Iudæo in expeditione cōstituto: cuius uerba subiiciam. Ait enim: Me siquidem eunte ad mare rubrum, unā secutus est quidam cum alijs equestrium Iudæorum nos educentium, nomine Mosollamus, uir animosus, inter omnes sagittarios Græcos & Barbaros præcipuus. Is igitur homo properatibus multis pariter, & quodam uate augurium captante, & petente ut cuncti starent, interrogauit, cur substitissent omnes. Ostendente uero ei uate auem quam intuebantur, atq; dicente: quod si quidem expediret eis ut manerent omnes, staret auis: si uero surgens antea euolaret, procederent: si uero post tergum iret, recedere cunctos oporteret: rursum tacens, arcūq; trahens, sagittā emisit: & auē percussam interemit. Indignantibus uero uate & quibusdam alijs, & maledicētibus ei: Quid furitis, inquit, infauitissimā auē sumentes in manus? hæc enim suam salutē nesciēs, de nostro itinere nobis prosperitatē potuit indicare. Si enim præscire futura ualuisse, in hunc locū nequaquā uenisset, metuens ne sagittā à Mosollamo Iudæo periret. Sed Hecataei testimonia iā quiescant. facile nanq; est, uolentibus ipsum librū legere, & hæc apertius inuenire. Non uero me pigebit Agatharchides

tharchidē introducere, licet homo minime malus, ut ei uisum est, nobis detraxisse uideatur. Is enim narrans de Stratonice, quemadmodū uenit in Syriam à Macedonia uiro suo Demetrio derelicto: Seleuco autē uxorem eam ducere nolente, quod illa sperabat, exercitus eius in Babylonia posito, circa Antiochiā bella mouit. Deinde de quomodo reuerso rege Antiochia capta, in Seleuciam illa fugiens, cum posset uelocius abnauigare, somnio prohibita ne faceret, capta atq; defuncta est. Hæc ergo prædicens Agatharchides, & derogans superstitioni Stratonices, utitur exemplo generis nostri, sic scribens. Qui uocantur Iudæi, habitant omnium munitissimam ciuitatem, quam uocare Hierosolymam provinciales solent. Hi uacare cōsue ti sunt septima die, & neq; arma portare in prædictis diebus, neq; terrę culturam contingere, neq; alterius cuiuspiam curam habere patiuntur. sed in templis extendentes manus, adorare usq; ad uesperam soliti sunt. Ingrediente uero in ciuitatem Ptolemæo Lago cum exercitu, & multis hominibus, cum custodire debuerint ciuitatem, eis stultitiam obseruantibus, provincia quidem dominum suscepit amarissimum: lex uero manifesta est malam habere solennitatem. huiusmodi autem casus, præter illos, alios quoq; docuit uniuersos: ut tunc ad somnia & opiniones quę tradebantur de lege confugiant, dum circa res necessarias ratio nihil ualet humana. Hoc quidem Agatharchidi uidetur esse ridiculum: eis autem qui hæc examinant integrius, apparet magnum, & præcipua laude dignissimum: si & saluti & patriæ quidem, custodiā legum pietatemq; diuinam præponere concupiscant. Quod uero non ignorantes quidam conscriptorū gentem nostram, sed propter inuidiam quasdam ob similes causas memoriam nostri omiserunt, hoc iudicium me arbitror esse præbiturum. Hieronymus enim qui de successoribus conscripsit historiā, ipso tempore quo Hecataeus fuit: & amicus existens regis Antigoni, Syriæ præsidebat. Verum Hecataeus quidem etiam librum cōscripsit de nobis: Hieronymus autem nequaquā nostri in historia meminit, licet penē in ipsis locis nutritus esset: Intantum uoluntas

voluntates hominum differebant. Alter namq; dignos existimauit de quibus diligenter memoriæ proderet: alterum uero omnino circa ueritatem quædam passio uernitur obscurasse. Sufficiunt tamen ad probationem antiquitatis nostræ, Aegyptiorum & Chaldæorum atq; Phœnicum historiæ, & super illas Græcorum pariter conscriptiones, nam præter supradictos, Theophilus etiam, & Theodotus, & Vnaseas, & Aripheas, & Hermogenes, & Euemerus, & Conon, & Zopyrion, & multi fortasse alij (non enim ego omnibus libris incubui) nō obiter nostri fecere mentionem. Plurimi namq; prædictorum uirorum, ueritate quidem antiquarum rerum frustrati sunt, quia lectioni sacræ nostrorum non incubuere librorum, communiter amen de antiquitate testati sunt, pro qua nūc dicere proposui. Phalereus sanè Demetrius, & senior Philon, & Eupolemus, nō multum ueritate frustrati sunt: quibus dari ueniam, dignum est. Non enim inerat eis, ut nostras literas possent omni scrupulositate sequi. His ita dictis, unum adhuc mihi capitulum est relictum ex his quæ in principio libri posui, quatenus derogationes & maledicta, quibus utuntur quidam contra genus nostrum, falsas ostendam: & conscriptoribus eorum testibus utar, quando conscribentes hæc cōtra semetipsos locuti sunt talia. Quod uero multis alijs hoc euenit propter quorūdam odia, arbitror intelligere eos qui in historijs uersari solent. Quidam enim gentiū, & gloriosissimarū ciuitatū cōdate nobilitatē, & conuersationi detrahare tentauere: Theopompus quidem Atheniensem, Lacedæmoniorum uero Polycrates. Is autem qui Tripoliticum conscripsit (non enim Theopompus hoc fecit, sicuti quidā putant) etiā Thebæorū momordit urbē. Multa uero etiam Timæus in historijs, de prædictis, & de alijs blasphemauit. Et hoc præcipue faciunt, quando gloriosissimos in aliqua parte calumniantur: quidā propter inuidiam atque maleuolentiam, alij uero propter uerbosam nouitatem memoria se dignos fieri iudicantes. & apud stultos quidem nequaquam hac spe fraudantur, qui non sanum noscuntur habere iudicium, sani uero auditores eorum malignitatem condemnabunt. Blasphemiarum igitur in nos sæpe congestarum huiusmodi causa est. Volentes Aegyptijs gratificari quidam, ueritatem corrumpere tentauere. Et neq; aduentum in Aegyptum nostrorum progenitorum, sicut contigit, sunt confessi: nec rursus egressum cum ueritate dixere: multasq; causas odi ac inuidiæ pariter habuere. Principio quidem, quia in eorum regione nostri progenitores potētes effecti sunt: unde regressi ad propria, denuo fuere felices. Deinde sacrorum diuersitas, multas inter eos fecit inimicitias: in tantū præstantiore nostra pietate & solēnitates illorū, quantū dei natura animalibus irrationalibus sine dubitatione præstat. Communis namq; apud illos ritus est, eiusmodi bruta arbitrari deos: singulatim autem alij alia colunt, Vani ac fatui omnino homines, & ab initio uti his malis opinionibus consueti: & propterea nequaquam imitari nostram honestatem diuina ratione potuere. Vidētesq; multos nostram zelari cōuersationem, inuidiam habuere: & ad tantam fatuitatem ac pusillanimitatē quidam perducti sunt, ut non pigeret eos etiam contra antiquas suorum scriptiones aliqua dicere. Qui cum hoc faciunt, sibi metipsis aduersa cōscribere passione cæcitatē ignorauere. In uno tamen & maximo uiro uerbum meum comprobabo, quo usus sum ante paululum nostræ antiquitatis teste. Manethon itaq; qui Aegyptiacā historiā ex literis sacris se interpretaturum pollicitus est, prædicens nostros progenitores cum multis militibus in Aegyptum aduenisse, & illic incolas subiugasse: deinde ipse confessus est, quia po-

steriori tempore amittentes eam, provinciā quæ nunc Iudæa uocatur, obtinuisse: & ædificātes Hierosolymam, construxissent templum. Et hæcenus conscriptiones secutus est antiquorū. Deinde usurpans sibi met licentiam, professusq; se scribere ea quæ in fabulis uulgaribus feruntur, incredibilia uerba de Iudæis inseruit, uolens permiscere nobis plebem Aegyptiorum leproforum: aliorūque laguentium, quod, sicut ait, abominatione ex Aegypto fuga dilapsi sunt. Amenophin enim regem adiecit, quod est falsum nomen. Et propterea tempus regni eius nequaquam diffinire præsumpsit, cum aliorum regum omnes annos perfecte protulerit. Hinc itaq; quædam annectit fabulas, penè oblitus, quod egressum pastorum ad Hierosolyma ante quingentos decem & octo annos factū esse protulerat. Themusis enim erat rex, quando egressi sunt. Et ab hoc tempore, regum qui postea fuere, anni sunt trecenti nonagintatres, usque ad fratres nomine Sethonem, & Hermæum: quorum Sethonem quidem Aegyptum, Hermæum uero Danaum denominatū dicit: quem expellens, inquit, Sethon, regnavit annis quinquaginta & nouem: & post hunc senior ē filijs Rhampses annis sexaginta sex. Ante tot igitur annos egressos ex Aegypto patres nostros confessus, deinde Amenophin adijciens regem, hunc ait & deorum fuisse contemplatorem, sicut Orum quendam priorum regū: & implese desiderium eius sacerdotem Amenophin natum ex patre Papio: qui uidebatur quasi diuina participare natura, secundum sapientiam præscientiamq; futurorū. Et dixisse regi hunc cognominem, quod posset uidere deos, si provinciā à leprosis & alijs maculatis hominibus purgare contenderet. In quo lætarū regem, omnes dicit corpore debiles ex Aegypto cōgregasse, & fecisse multitudinē numero LXXXM. Eosque ad sectiones lapidum in partē Nili oriētalem misisse: simul & alios Aegyptios, quibus hoc erat iniunctum. Fuisse autem quosdam inter eos etiam eruditorum sacerdotum lepra perfosos ait. Amenophin uero illum sapientem diuinumq; uirum refert timuisse & erga semetipsum & erga regem deorum indignationem, qui aperte suaserat eis uim fieri: & dixisse, quoniam auxiliarentur quidā maculatis hominib. & Aegyptum obtinerent tredecim annis. Et hæc cum non quidem præsumpsisse regi dicere, sed de his hominibus conscriptum reliquisse librum, ac sibi mortē consciuisse. & propterea regem in anxietatem maximā peruenisse. Deinde ad uerbum hæc refert. Itaq; rogatus rex, ut ad requiem & tutamen eorum secerneret ciuitatem, desertā urbem, quæ fuerat pastorum, nomine Auarim, præbuit eis. Est autem hæc ciuitas secundum theologiam antiquam, Typhonis. Porro illi in hanc ingressi, & locum hunc ad rebellandum optimum, ducem sibi met quendam Heliopolitanorum Pontificum Osarsiphum constituere, & huic se obedire in omnibus iurauerunt. at ille primum quidem eis legem posuit, ut neq; deos adorarent, neque ab animalibus, quæ præcipue sacra apud Aegyptios erant, se penitus abstinerent: nulliq; copularentur nisi cum quibus fœdus habere uidebātur. Hæc autem sentiens, & alia plura, maxime Aegyptiorū consuetudinibus inimica, præcepit multo opere muros ædificari ciuitatis: & ad bella præparari contra Amenophin regem. Ipse uero assumens secum etiam alios sacerdotes, & maculatorum quosdam, misit legatos ad pastores: qui uidebantur à Themuse rege depulsi ad Hierosolymorum urbem, causas suas & aliorum qui simul fuerant exhonoriati significans, & poscens ut pariter contra Aegyptum castrametarentur. promissitque eos fore uenturos: primum quidem in Auarim progenitorum suorum provinciam, & necessaria populis abundantius

abundantius exhibenda: pugnatos autem opportuno tempore, & prouinciam facillime subdituros. Illi uero lætitia cumulati, omnes alacriter usque ad ducenta milia uirorum pariter sunt egressi: & non post multum ad Auarim usque uenere. Amenophis autem Aegyptiorum rex, dum illorum audisset inuasionem, non mediocriter perculsus est, dum recordaretur quod ei prædixerat Amenophis Papij. Et primum quidem congregans Aegyptiacam plebem, facto consilio cum principibus eorum animalia sacra, & quæ præcipue à sacerdotibus honorabantur, antè præmisit: & sacerdotibus particulariter iussit, ut simulacra eorum caute cœlarent. Filium uero Sethonem, qui etiam Ramesse à Rampse patris nomine uocabatur, cum quinque esset annorum, apud suum commendauit amicum. Ipse uero transiens cum alijs Aegyptijs, usque ad trecenta milia uirorum, bellatoribus uiris occurrens, congressus non est. Putans enim semetipsum contra deum pugnare, retrorsum reuersus uenit ad Memphim: & sumēs Apim & alia sacra, mox in Aethiopiam cum uniuersis nauibus & multitudine uenit Aegyptiorum. Per gratiam namque erat ei subiectus Aethiopum rex: propter quod suscipiens etiam populum uniuersum, præbuit alimenta hominibus necessaria, quæ prouincia ministrabat, & ciuitates ac uicos, qui ad fatale illud XIII annorum exilium sufficerent. Et in Aethiopia quidē hæc gesta sunt. Solymitæ uero descendentes cum uiris pollutis Aegyptiorum, sic pessime hominibus usi sunt, ut eorum uictoria esset pessima his, qui tunc eorum impietates inspiciebant: non solum etenim ciuitates & uicos concremari, sacrilegia facientes, & deorum idola deuastantes, sed etiam ipsa sacra animalia quæ colebantur crudelissime discerpserunt, peremptores & occisores horum sacerdotes atque prophetas esse cogentes, quos etiam expellebant nudos. Dicitur itaque quod politiam & leges eis composuit sacerdos quidam, genere Heliopolites, nomine Osarsiphus, uocatus ex nomine Osireos Heliopolitani dei: qui dum conuersus fuisset ad hoc genus, mutauit nomen & uocatus est Moses. Quæ igitur Aegyptij de Iudeis ferūt, hæc sunt. Sed & multa breuitatis causa prætereo. Dicit autem rursus Manethon, quia postea Amenophis ex Aethiopia digressus est cum magna uirtute: simul & filius eius Rampses, & ipse habens magnum exercitum. Et congressi contra pastores atque pollutos, uicerunt eos: & multis cæsis persecuti sunt eos usque ad Syriæ fines. Hæc equidem & huiusmodi Manethon conscripsit. Quia uero anilia loquitur deliramenta, atque mentitur, aperta ratione monstrabo: illud primo distinguens, quod postea referendum est. Is enim concessit nobis, atque professus est, quod ab initio non fuerint Aegyptij genere, sed extrinsecus illuc aduenissent, & Aegyptum obtinissent, & ex ea rursus egressi sint nostri progenitores. quod uero nobis postea permixti non sunt Aegyptij corpore debilitati: & quod ex his non fuit Moses, qui populum eduxit ex Aegypto, sed ante multas generationes exitit, per ea quæ ipse dixit, conabor ostendere. Primam itaque causam posuit figmenti ridiculam. Rex enim, inquit, Amenophis concupiuit uidere deos, quos putas: siquidem qui apud eos solennes erant, Bouem, & Hirum, & Crocodilos, & Cynocephalos, uidebat. cœlestes autem quomodo poterat: & cur hoc habuit desiderium: quia utique & prior rex alter hos uiderat. Ab illo ergo audiens, quales essent, & quemadmodum eos uidisset, noua nequaquam egebat arte. sed forte sapiēs erat ille uates, per quem hæc rex posse agere confidebat. quod si ita fuit, quomodo impossibilem concupiscentiam non præsciuit: non enim euenit quod uoluit. Proinde quam rationem habere

potuit, ut propter mutilos aut leprosos ei inuisibiles essent: Irascuntur enim propter impietates, non propter corporum vitia. Deinde, tam multa milia leprosorū & male habentium, una penē hora quomodo [fuit possibile congregari? aut quomodo rex non obediuit uati? Ille namq; præcepit debiles Aegyptios exilio deportari. Hic autem eos ad sectiones lapidum destinauit, tanquam operarijs indigens, & nō purgare prouinciam uolens. Ait autē quod uates semetipsum peremit, præuidens deorum iram, & quæ erant in Aegypto futura, & conscriptū librum regi reliquit. Proinde quomodo ab initio uates etiam suum interitum non præsciuit? quomodo non repente regi contradixit uolenti uidere deos? aut qua ratione timebat, iam non sui temporis calamitates? aut quid nam grauius imminebat, quod morte præueniret? Quod uero inter omnia stultius est, uideamus: Audiens enim hæc, inquit, & de futuris iam metuens, debiles illos quibus Aegyptū purgare debuerat, neque tunc de prouincia pepulit: sed rogantibus eis, sicut ait, ciuitatem dedit dudum à pastoribus habitatam: quæ uocabatur Auaris. Ad quam congregati, principem, inquit, delegare ex sacerdotibus Heliopolitanis: qui eis legem posuit, ut neq; deos adoraret, neq; ab Aegyptiacæ festiuitatis animalibus abstinere, sed omnia perimerent, atque cōsumerēt, nulliq; penitus miscerētur, nisi cū quibus coniurati esse uidebantur: & iuriurādo multitudine obligata, quatenus in eis legibus perdurarēt, Auarim ciuitatē munitā cōtra regē dicit eos bello sumpsisse. Adiecit autē, quia misit Hierosolymam rogans illos pro auxilijs exhibendis, & daturum Auarim compromittens, quæ foret ex Hierosolymis uolentium exire maiorū: & ex qua procedentes omnem Aegyptum obtinerent. Deinde subiungit illos quidem uenisse cum ducentis milibus armatorum. Regem uero Amenophin Aegyptiorum, cum nollet repugnare deo, mox ad Aethiopiam refugisse, & Apim cum alijs sacris animalibus deuexisse. Hierosolymitas uero inuasionē facta, & ciuitates depopulatos, & templa concremasse, & equestres peremisse refert: & nulla iniquitate aut crudelitate abstinuisse. Qui uero politiam & leges eis exhibuit, sacerdos, inquit, erat genere Hieropolites, nomine Orsaphus, uocatus ab appellatione Osireos Heliopolitani dei: & mutato nomine dictus postea Moses. Tertio decimo uero anno Amenophin, postquā regno pulsus est, ex Aethiopia profectum cum multis milibus dicit: & congressum cōtra pastores atq; pollutos, habita conflictione, uicisse. Et multos interficientem, usque ad fines Syriæ persecutum. In his iterum non intellexit sine uerisimilitudine se mentiri. Leprosi namque & cum eis multitudo collecta debiliū, licet primitus irascerentur regi, circa se utique talia facienti, secundum præmonitionem uatis, tamen cum à sectione lapidum sunt egressi, & prouinciam percipere, omnes circa eum mitiores effecti credendi sunt. Porro si adhuc & illum odio habebāt, seorsum magis insidiari potuissent, non omnibus bellum inferre, cum scilicet plurimi existentes multorum illic cognationes haberent. Proinde etiam si contra homines pugnare de uere, non tamen contra deos impietatem gerere præsumebant: nec contraria suis agere legibus, in quibus educati esse noscuntur. Oportet itaq; nos Manethoni gratias agere: quoniā huius iniquitatis principes dicit, non eos qui ex Hierosolyma sunt egressi, sed illos ipsos Aegyptios esse probat, & maxime sacerdotes, atq; iuriurādi uinculū illorū multitudine cōuenisse. Illud autē quomodo nō irrationabile est? Domesticorū quidem & amicorū nemo cum illis rebellauit, nec periculorum belli particeps factus est: sed miserē maculatos ad Hierosolymam, ut ab eis auxilia poscerēt.

quam

quam amicitia aut societate intercedente: hostes enim magis erant, & moribus plurimum differebant. At illi confestim, ut ait, uocantibus morem gesserūt, nempe inducti pollicitationibus, quod Aegyptum occupaturi essent: quasi ipsi non admodum eius regionis gnari essent, ex qua per uim pulsi fuerant. qui si tum miseram aut egenam uitam egissent, merito fortasse negotium aggressi essent. cum autē urbem habitarent fortunatam, & agrum amplum meliorē Aegypto colerēt, quid tandem erat, cur ob ueteres hostes, eosq; corporib; affectis, quales nemo domesticos ferat, periculum adirent, neq; enim futuram regis fugam præsciebāt. nam, ut ipse dixit, filius Amenuphis cum trecentis milibus ad Pelusium occurrebat. & hoc quidem omnino sciebant qui proficiscebantur: mutationem uero propositi & fugam unde coniectare poterāt. Deinde occupatis horreis Aegypti, multa mala fecisse ait Hierosolymitanum exercitum: atq; hæc eis exprobrat: quasi non hostes eos induxisset: aut quasi hæc sint aliunde accito militi obijcienda, cum eadem ante aduentum eorum fecissent, facturosq; se iurassent ipsi Aegyptij. Quinetiam aliquanto post Amenuphis hostes aggressus prælio uicit: fusosq; ac fugatos Syriam usq; persecutus est. adeo scilicet Aegyptus est omnibus undecūq; inuadentibus captu facilis: & qui tunc ea iure belli potiebantur, cum scirent Amenuphin uiuere, neque aditus ab Aethiopia communiuerant, multas ad hoc comoditates habentes, neq; alioqui copias contraxerant. Ille uero usq; Syriam trucidans eos (ut ait) persecutus est per arenosa & inaquosa loca. Scilicet ea uel quieto exercitu transire expeditum est. Igitur autore Manethone neq; ex Aegypto genus nostrū oriundum est, neq; illinc aliqui admixti sunt. Leprosorū enim & morbidorum multos in lapidicinis perisse uetisimile est, multos in prælijs, plurimos uero postremo & in fuga. Superest ut de Moyse illi contradicam, Hūc uirum mirandum Aegyptij & diuinum existimant, sed nō sine blasphemia incredibili sibi uindicare conātur: dicentes Heliopoliten esse unum sacerdotum, ob lepram cum alijs pulsum. Ostenditur autem in ratione temporum DXVIII annis prior fuisse, & patres nostros ex Aegypto in regionem quā nunc tenemus eduxisse. Quod uero eiusmodi calamitatis corpus expers habuit, ipsius dicta indicant. Leprosis enim & oppidis & uicis interdixit, ut seorsim in lacero uestitu agāt: & eum qui eos attigisset, aut sub idem tectum successisset, pro impuro habet. Quinetiam si eo morbo liberari, & in pristinum restitui contingat, præscripsit certas purificationes, mundationes per fontanarum aquarum lauacra, & omnium pilorum abrasiones: multisq; & uarijs sacrificijs peractis, tum demum sanctam urbem adeundam. Atqui contrā par erat eum qui talem calamitatem expertus esset prouidentiam aliquam ac humanitatem exhibere simili infortunio pressis. Non solum autem de leprosis sic leges tulit, sed ne minima quidem corporis parte mutilatos ad sacrorum curam admisit. Sed etiamsi iam sacerdoti aliquid tale accidisset, honore eum priuauit. Quomodo igitur uerisimile est illum has aduersus semetipsum cum opprobrio suo damnoq; tulisse leges? Quin & nomen ualde incredibiliter mutauit. Osarsiph enim (inquit) uocabatur. Hoc ad transmutationem nihil quadrat. Verum autem nomen significat ex aqua seruatum Moysen. nam aquam Aegyptij Moy uocant. Satis igitur declaratum existimo, quod Manethon quatenus ueterum scripta sequitur, non multum à ueritate aberrat. Vbi uero ad uulgares fabulas se uertit, aut absurde eas cōfingit, aut in odium gentis loquētibus credit. Post hūc inquirere libet in Chæremonem. Hic enim Aegyptiacā se scribere historiam

*Hæc omnia se
re usq; ad finem
libri e Graeco
adiecta sunt*

professus, addens idem nomē regis quod Manethon, Amenophin, & filium eius Rhameffen, ait. Isidem in somnis Amenophi apparuisse, inculantē quod templum suum per bellum dirutū esset, Phritiphauten uero sacrum scribam dixisse, si à pollutis hominibus Aegyptum repurget, liberādum eum à nocturnis terroribus: atq; ita delectu uitiosorum morbidorumue habito, ccl. milia è finibus eiecta. Duces uero eorum fuisse scribas Mosen & Iosephum, quem etiam sacrum scribam fuisse: Aegyptia uero eis nomina esse, Mosi Tisthen, Iosepho Pethesephi. Hos Pelusū uenisse, ibiq; offendisse cclxxx. milia, ab Amenophi relictā, quæ is in Aegyptum transferre noluerat: cum his icto fœdere contra Aegyptum expeditionē habitam. Amenophin autē non expectato impetu eorum, in Aethiopiam fugisse, relictā uxore grauida: quam delitescētem in quibusdam speluncis enixam puerū nomine Messenem. eum posteaquam ad uirilem ætatem peruenisset, expulisse Iudæos in Syriam numero circiter cc. milia, & patrem Amenophin ex Aethiopia recepisse. Et hæc quidem Chæremon. Reor autem ex ipsis quæ dicta sunt amborum uanitatē apparere. Si quid enim ueritatis subesset, impossibile erat in tantum eos discrepare. at qui mendacia componunt, non aliorum scriptis consona scribunt, sed quæ ipsis libet confingunt. Ille igitur regiam cupiditatē uidendi deos, ait initium fuisse pollutos eiciendi. Chæremon autem suum de Iside somnium finxit. & ille quidem Amenophin dicit indixisse regi purgationē: hic uero Phritiphauten iam multitudinis numerus sanè belle congruit, illo lxxx milia referēte, hoc ccl. Præterea Manethon primū in lapidicinas eiectos pollutos, deinde ad Auarim habitandam traductos, ac reliqua Aegypto bello uexata, tum demum acciuisse dicit à Hierosolymitis auxilia: Chæremon, Aegypto decedētes circa Pelusium inuenisse cclxxx milia hominum ab Amenophi relictā, ac cum illis rursus Aegyptum inuasisse: Amenophinq; in Aethiopiam fugisse. Quod uero egregium est, ne illud quidem quinam & unde erāt tam numerosus exercitus dixit, Aegyptij ne an externi, neq; causam indicauit, ob quam eos rex in Aegyptum inducere noluit: qui de leprosis & Iside somnium confinxit. Mosi uero & Iosephum, quasi eodem tempore simul expulsū Chæremon adiunxit, & quidem quatuor ætatibus ante Moysen defunctum, quarum sunt anni ferè clxx. Quin & Rhameffes Amenophis filius, secundum Manethonem quidem adolescēs bellum administrat cum patre, & cum eodem exulat fuga elapsus in Aethiopiam. Hic autem fingit eum post patris abitū in spelunca quadam natum, & postea prælio uictorem, & Iudæos in Syriam expellentem numero circiter cc milia. ó facilitatem. neque enim prius quinam erant illa cclxxx milia dixit, neque quomodo cccxxx milia perierint: in acie ne ceciderint, an ad Rhameffen transfugerint. quod uero maxime mirum est, ne cognoscere quidem ex eo licet, quosnam uocet Iudæos, uel utris eorū det hanc appellationē: illis ne ccl milibus leproforum, an his cclxxx milibus, quæ circa Pelusium erant. Sed stultum fortasse sit redarguere eos, qui à semetipsis redarguti sunt. ferendum enim erat utcunq; si ab alijs coarguti fuissent. His addam Lysimachum, idem quidem habentem cum prædictis argumētum mendacijs, uerū enormitate signamenti illos uincentē. unde apparet eum magno odio confinxisse. dicit enim, Quatē pestate Bocchoris in Aegypto regnabat, populum Iudæorum, quod essent lepra, scabie & alijs quibusdā morbis infecti, ad templa confugisse, ut mendicato alerentur. multis autem hominibus morbo correptis, sterilitatem Aegypto accidisse. Bocchorim

chorim uero Aegyptiorum regem ad Ammonem, scitatum oracula de sterilitate, misisse. responsum uero à deo, repurganda esse templa ab hominibus impuris & impijs, eiectionis eis è templis in loca deserta. Cæterum scabiosos ac leprosos mergēdos, tanquam sole horum uitam ægre ferente: & templa expianda: atq; ita fore ut terra fructum ferat. Bocchorim autem accepto oraculo, accersitisq; sacerdotibus ac sacrificis, iussisse collectis impuratis, hos militibus tradi portandos in desertum: leprosos uero ac impetiginosos plumbeis laminis inuolutos in pelagus deijci. quibus submersis, reliquos cōgregatos & in loca deserta expositos esse, ut perirent. eos habito concilio consultasse de seipsis: & nocte superueniente, accensis ignibus ac lucernis custodias agitalse: sequentiq; nocte ieiunatum, ut numen propiciū eos seruaret. Insequenti uero luce à Mose quodam consilium datum, irent conferti una uia, usq; dum ad loca culta perueniretur. tum præcepisse eum, ne cui hominum in posterum beneuoli essent, utq; consilium malum potius quàm bonū darent: deorumq; templa & altaria quotquot inuenirēt euerterent, quibus comprobatis ac destinatis, multitudinem iter fecisse per desertum, ac post multa incommoda tandem ad loca culta peruentum. tum uero & hominibus iniuriose tractatis, & fanis cōpilatis ac incensis, uenisse in eam quæ nunc Iudæa dicitur: cōditaq; ciuitate hic habitare, urbem uero *ιερόσυλα* ex re nominatam. Aliquanto autē post iam auctos uiribus mutasse nomen uitandi probri gratia: & urbem Hierosolyma, seipsos Hierosolymos uocasse. Hic non eundem quem illi inuenit regem, sed recentius nomen cōfinxit: & omisso somnio ac propheta Aegypto ad Ammonem abiit de impetiginosis & leprosis responsum relaturus. ait enim ad templa collectam multitudinē Iudeorū, incertum leprosis ne nomen imponens, an quod solos Iudæos morbus occuparit. dicit enim, populus Iudæorū. Qualis, aduena, an indigena? Cur igitur eos quū sint Aegyptij, Iudæos uocas? Quod si hospites sunt, cur undenā sint nō dicis? Quo modo autem cū rex tam multos ex his mari merisset, reliquos in loca deserta eiecisset, tanta multitudo superfuit: aut quomodo pertransierunt desertum, & occupauerūt regionem quam nunc tenemus, & condiderunt urbem, & extruxerūt templum apud omnes celebre? oportebat autem de legislatore non solum nomē dicere, sed & genus, quisnam, & ex quibus ortus. quamobrem uero tales eis inter eundum aggressus sit ferre leges, de dijs, etiam erga homines iniustas. Siue enim Aegyptij erāt genere, non tam facile patrios mores mutare potuissent, siue aliunde erāt, omnino aliquas habebant leges longa consuetudine obseruatas. Si igitur de expulsoribus suis iurassent, nunquā se illis fore beneuolos, rationē non absurdam habuissent. Quod si bellum internecium aduersus uniuerfos mortales susceperūt, cum essent (ut ipse ait) miseri, & omnium opis egeni, maxima stultitia non illorū, sed hæc fingentis, ostenditur. Iste namq; etiam nomen impositū ciuitati à templorū spoliatione, præsumpsit dicere, & hoc postea fuisse mutatū. Mirum ni, quia posteris quidem turpe fuit tale nomen & odiosum: ipsi uero qui fundauere urbem, ornare semetipsos etiā uocabulo credidere. Hic autem generosus uir præ nimia detractionis impotentia non intellexit, Hierosolyma non idem uoce Iudaica quod Græca significare. Quid ergo amplius quilibet diceret contra mendacium tam imprudenter expositum? Sed quoniā congruam iam magnitudinem suscepit hic liber, aliud faciens principiū, cætera presentis operis explanare tentabo.

FLAVII IOSEPHI HEBRAEI SAC-
CERDOTIS DE ANTIQVITATE IYDAICA
contra Apionem Grammaticum Alexandrinum .

LIBER SECVNDVS

PRIORI quidem uolumine, charissime mihi Epaphrodi-
te, de antiquitate nostra mōstrauī, Phœnicum & Chal-
dæorū, Aegyptiorum: q̄p̄ literis satisfaciens ueritati: mul-
tosq̄ Græcorum conscriptores adducens, & meam ē di-
uerso disputationem aduersus Manethonem, & Chære-
monem, & alios quosdam exhibui. Nunc autem inchoa-
bo reliquos arguere, qui contra nos aliqua conscripsere.
Impulsus enim sum contra Apionem respondere gram-
maticum, si tamen assumi hoc oportet officium. Horum

*Hic quoq̄ in-
tegrum foliū
decrat*

igitur, quæ ab eo conscripta sunt, alia quidem similia sunt dictis aliorum, alia ualde frigida. Plurima uero quandam tantummodo detractionem habentia, & multam (ut ita dixerim) ineruditi probationem, tanquam ab homine cōposita, & moribus prauo, & totius uitæ suæ temporibus importuno. Quia uero multi hominum propter stultitiam suam his potius sermonibus capiuntur, quàm illis quæ multo studio conscribuntur: & derogationibus quidem gaudent, præconijs uero mordentur, necessarium duxi ne hūc quidem inscrutatum relinquere, qui nos tanquam in iudicio criminatur. etenim hoc quoq̄ plerisq̄ mortalium insitum uideo, ut gaudeant quoties maledicus quispiam ipse sua mala à lacessito audit. Et quidem nec orationem eius legere facile est, neq̄ aperte cognoscere quid dicere uelit: sed uelut in multa tumultuatione ac mendaciorum perplexitate nunc similia supra pensitatis de maiorum nostrorum ex Aegypto migratione affert: nunc incolas Alexandriæ Iudæos calumniatur: in superc̄p̄ de sacris templi nostri cæremonijs atq̄ alijs ritibus nostris accusationem admiscet. Patres igitur nostros nec Aegyptios genere fuisse neq̄ ob labem corporum aut similem aliam calamitatem inde pulsos, non mediocriter solū, sed penè ultra modum, superius à me declaratum existimo: cæterum quæ his adiungit Apion, compendio memorabo. dicit enim in iiii rerum Aegyptiacarū hæc.

Moses, ut accepi à grādiōribus natu Aegyptijs, Heliopolitanus erat, qui patrijs institutus moribus, subdiuales preces ad septa qualia ciuitas habebat, reduxit. ad subsolanum autem omnia conuertebat. ita enim Heliopolis sita est. pro obeliscis uero statuit columnas, sub quibus ceu peluis forma exprimebatur: umbra uero in eam incidens, utpote per sudum, eundem semper cum sole cursum circumuoluebat. Atq̄ huiuscemodi est, admiranda illa huius grammatici phrasis. mendacium uero eius non tam nostris uerbis euidenter coarguitur, quàm Moseos operibus: neq̄ enim cum primum tabernaculum deo construeret, aut ipse ullam talem formam ei indidit, aut posteros facere præcepit: atq̄ is qui postea templum Hierosolymis construxit Solomon, omni tali curiositate abstinuit, qualem confinxit Apion. Accepisse autem se dixit à maioribus natu Mosen Heliopolitanū: scilicet ipse iunior, sed his fidem habens, qui per ætatē illum familiariter nouerāt. Et de Homero quidem poeta, quāuis grammaticus, non posset quænam eius sit patria certò affirmare, neque de Pythagora tantum non heri nudiusue tertius nato: de Mose uero tam

uero tam multis annis illos præcedere tam facile decernit, credens seniorum relationi: unde manifeste illum mentiri apparet. Quin & temporum ratio, quibus Moſen ait eduxiſſe leproſos & cæcos & claudos, belle concinit iuxta grammaticum hunc diligentiffimū. Manetho enim regnante Tethmoſi Iudæos dicit ex Aegypto diſceſſiſſe, annis cccxciii antequam Danaus apud Argos exularet. Lyſimachus autem tempore Bocchoris regis, hoc eſt ante annos mccc: Molon uero & alij quidam, ut cuiq; uifum eſt. At uero Apion cæteris fide dignior, exacte illum exitū deſiniuit vii Olympiade, & huius anno primo: quo, ut ait, Pœni Carthaginem conſiderunt. Carthaginis autem mentionem adiecit, ratus argumentum id ueritatis ſe habiturū euidentiffimum: nec animaduertit à ſemetipſo adductum quo coargueretur. Si enim de hac colonia monumentis Phœnicum credendū eſt, in illis Hiram rex traditur antiquior Carthagine condita annis pluſquam cl. de quo ſuperius ex Phœnicum commentarijs probaui quod Solomoni templi Hieroſolymitani conditori amicus fuerit, & multa ad templi fabricam contulerit. Solomon uero ædificauit templum poſt Iudæorū diſceſſum ex Aegypto annis dcxii. Porro numerum pulſorum eundem quem Lyſimachus commentus (ait enim c & x eorū fuiſſe milia) miram quandam & credibilem reddit cauſam, cur ſabbatum nominatū ſit. Exacto enim (inquit) ſex dierum itinere, inguinum ulceribus affecti ſunt: & hac de cauſa ſeptima die quieuerunt, incolumes conſtituti in regione quæ nūc Iudæa uocatur. & appellauerunt eam diem ſabbatum, ſeruata Aegyptiorum uoce. nam inguinis morbum Aegyptij uocant ſabbatoſim, An non igitur uel deridenda hæc nugacitas, uel contra odio habenda talis in ſcribendo impudentia? Apparet enim quod omnes inguinibus laborauerint, hominum milia c & x. atqui ſi erant cæci & claudi & morbidī, quales fuiſſe Apion ait, ne unius quidē iter diei progredi potuiſſent: ſi autem poterant per magnam ſolitudinem proficiſci, prætereāq; ſibi obſiſtentes uincere populariter repugnando, nequaquā uniuerſi poſt ſextam diem inguinum morbo correpti fuiſſent. Neq; enim naturaliter tale quippiam euenire iter agētibus neceſſe eſt, ſed plurimorum milium exercitus definita ſemper itinera peragūt: neq; temere ita accidiſſe ueri ſimile uidetur. eſt enim omnino abſurdum. At uero mirificus hic Apion ſex quidem diebus eos perueniſſe in Iudæam prædixit: rurfus autem Moſen cōſcenſo monte, qui Aegyptum inter & Arabiam ſitus eſt nomine Sinæus xl diebus delituiſſe dicit, indeq; deſcendentē Iudæis leges dediſſe. Atqui quomodo poſſibile eſt, eoſdem & xl dies in deſerto ac in aquoſo loco manere, & quod in medio ſpaciū eſt, id totum ſex diebus pertrāſire? Sabbati uero appellationis grammatica ratio, quam adfert, multam impudentiam præ ſe fert, uel certe magnam imperitiā. Nam hæc uoces, Sabbo & ſabbatū, inter ſe maxime differūt. Sabbathum enim ſecundum Iudæos quies eſt ab omni opere, Sabbo uero, ut ille affirmat, Aegyptijs inguinum morbum ſignificat. Tales quædā de Moſe & Iudæorum ex Aegypto profectione Aegyptius Apion nouitates finxit, præter aliorum commentus autoritatem. Et quid mirum ſi de noſtris mentitur patribus? quandoquidem de ſeipſo contra mentitus eſt: & natus in Oaſi Aegypti, primas iſte Aegyptiorum exiſtimatus, ueram quidem patriam & genus ſuum abiurauit: Alexandrinum autem ſe mentitus, confirmat ſui generis prauitatem. Merito igitur quos odit & conuicijs inſectatur, eos Aegyptios appellat. niſi enim peſſimos eſſe exiſtimaret Aegyptios, ſemet ex eorum genere haud eximeret: quādoquidem qui ſe de celebritate patriæ iactant

iactant, honorificum quidem ducunt ab ea denominari, coarguunt uero eos, qui
 præter ius in eandem sese ingerere conantur. Erga nos autem alterutro modo affe-
 cti sunt Aegyptii: aut enim ceu gloriabundi cognatos se simulant, aut participes nos
 infamiae suae cooptant. At præclarus iste Apion uidetur contumeliosam nostrum
 infectionem, quasi mercedem uoluisse reddere Alexandrinis, pro data sibi ciuita-
 te: sciensque eorum cum cohabitatoribus Alexandriae Iudeis similitudinem, proposuit
 quidem illis conuiciū facere, unā tamen comprehendit reliquos quoque universos, ut
 trobiq; impudenter mentiens. Videamus igitur, quænam sint illa graua & non fe-
 renda, de quibus habitatores Alexandriæ Iudeos accusat. Venientes, inquit, è Sy-
 ria, sedes fixerūt ad importuosum mare, undarum uicini assultibus. Ergo si locus
 opprobriū habet, non quidem patriæ suæ, sed tamen quam patriam dixit, Alexan-
 driæ conuiciatur. Illius enim & maritima ora pars est, ut omnes cōfirmant ad inha-
 bitandum optima: quam si Iudæi per uim occupauerunt, ita ut ne post quidem eij-
 cerentur, fortitudinis eorum argumentum est. Verum Alexander eis locum ad in-
 colendum dedit, & parem cum ipsis à Macedonibus honorem consecuti sunt. Ne-
 scio autem quid dicturus fuerit Apion, si circa Necropolim habitassent, ac nō circa
 regiam sedes posuissent, & hodieque eorum tribus appellaretur Macedones. Igitur
 si legit epistolas Alexandri regis Ptolemæique Lagi ac successorum illius Aegypti re-
 gum, & columnam stantem Alexandriae ac iura continentem, quæ Cæsar magnus
 Iudæis cōcessit: hæc inquam si sciens, contraria scribere ausus est malus erat: si au-
 tem nihil horum nouit, indoctus. Illud quoque quod se mirari dicit, quod cum Iudæi
 essent Alexandrini uocati sunt, similis inscientiæ est. Omnes etenim, qui ad coloniā
 aliquā deuocantur, & si plurimum ab alterutris genere differant, à cōditoribus ap-
 pellationē accipiunt. Et quid opus est de alijs dicere? nostrū enim ipsorum hi, qui
 Antiochiam inhabitant, Antiocheni nominantur. Ius enim ciuium eis dedit condit-
 or Seleucus. Similiter & qui in Epheso commorantur & alia Ionia, cum ciuib; ex
 inde natis eandem appellationē habent, hæc præbentibus eis regni successoribus.
 Romanorum uero clementia, cunctis nō paruulum donum appellationis suæ con-
 cessit, non solum uiris singulis, sed etiam maximis gentibus in cōmuni: Hispani de-
 niq; antiqui, & Tyrrheni, & Sabini, Romani uocantur. Si uero hunc modū aufert
 communis ciuitatis Apion, desinat semetipsum Alexandrinum dicere. Natus enim
 in intima Aegypto, quomodo erit Alexandrinus, iure ciuitatis, sicut ipse in nobis
 dicit, ablato: cum solis Aegyptiis nunc orbis domini Romani, participari cuiuslibet
 ciuitatis interdixisse uideantur. Hic autem præclarus dignitates quas ipse impetrare
 prohibetur adipisci non ualens, calumniari conatur eos qui hæc iustissime percepe-
 re. Non enim propter inopiam habitatorū ciuitatis, quam studiose ædificabat Ale-
 xander, nostrorum aliquos ibi collegit: sed omnes approbans diligenter ex uirtute,
 ac fide dignos inueniens, hoc præconium nostris exhibuit, cum gentem nostram
 studeret non mediocriter honorare. Ait enim Hecataeus, quia propter mansuetudi-
 nem, atque fidem, quam ei præbuere Iudæi, Samariam regionē adiecit, ut eam sine
 tributis haberent. Similiter quoque sensit post Alexandrum etiā Ptolemæus Lagi
 de Iudæis in Alexandria commorantibus. Nam Aegyptiaca eis castra commisit,
 arbitratus ea fide simul eorum & fortitudine conseruanda: & in Cyrene credens se
 tutissime regnaturum, & in alijs Libyæ ciuitatibus, ad ea loca partem Iudæorum ha-
 bitandi causa direxit. Post hunc autem Ptolemæus, qui Philadelphus est appella-
 tus, non

Gentem Iudæi
 cam à multis
 regibus bono-
 ratam fuisse
 Hecataeus

Ptolemæus
 Lagus

Ptolemæus
 Philadelphus

eos, non solum si qui fuere captiui apud eos nostrorum, omnes absoluit, sed & pecu-
 nias eis sapius condonauit: & (quod maximum est) desiderauit agnoscere nostras
 leges, & sacrarum scripturarū uolumina concupiuit: misitq; rogans destinari uiros
 qui ei interpretatētur legem: & ut hæc apprime conscriberētur, diligentia hāc com-
 misit non quibuscunque uiris, sed Demetrium Phalereum, & Andreā, & Ariste-
 um, quorum eruditione sui seculi Demetrius facile princeps erat, alij uero habebāt
 custodiam corporis sibi creditam, huic curæ præfecit. Non enim leges, & patrum
 nostrorum Philosophiam discere concupisceret, si his utentes despiceret, & nō po-
 tius ualde miraretur. Apion autem penē omnes in ordine successores eius Macedo-
 num reges ignorauit habuisse erga nos præcipuum familiaritatis affectum. Terti-
 us namq; Ptolemæus, qui uocatur Euergetes, fortiter obtinens Syriam uniuersam, Ptolemæus
 non dñs Aegyptiacis pro uictoria solennitates gratificas immolauit. Ad ueniēs ad Euergetes
 Hierosolymam, multas hostias sicut nostri moris est, deo gratificauit, dignissimaq;
 dicauit ornamenta uictoriæ. Philometor autem Ptolemæus, & eius uxor Cleopa- Ptolemæus
 tra, omne regnum commiserē Iudæis: & duces totius fuere militiæ Onias & Dosi- Philometor
 theus Iudæi: quorum nominibus derogat Apion, cum debuisset opera eorum po-
 tius mirari, & gratias agere, quoniam liberauere Alexandriam cuius ciuis uideri uult.
 Nam dum rebellio surrexisset in Cleopatrarē regno, & periculum pessimæ perditio-
 nis instaret, istorum labore ciuitas intestinis prælijs est erepta. Sed postea, inquit,
 Onias ad urbem deduxit exercitum paruum, cum esset illic Thermus præsens Ro-
 manorum legatus: quod (ut ita dicam) recte atque iuste factū est. Ptolemæus enim Ptolemæus
 qui cognominatus est Physcon, moriēte suo patre Ptolemæo Philometore, egres- Physcon
 sus est de Cyrene, uolens reginam Cleopatram expellere, & filios regis, ut ipse re-
 gnum iniuste sibi met applicaret: propter hæc ergo Onias aduersus eum bellū pro
 Cleopatra suscepit: & fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate de-
 seruit. Testis autē deus iustitię eius manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolemæus
 cum aduersum exercitū quidem Oniæ pugnare præsumeret, omnes uero Iudæos
 in ciuitate positos cum filijs & uxoribus capiē, nudos atq; uinctos elephātis sub-
 iecisset, ut ab eis cōculcati deficerent, & ad hoc etiam bestias inebriasset, in contra-
 rium quæ præparauerat, euenere. Elephantī enim relinquentes sibi appositos Iudæ-
 os, impetu facto super amicos eius, multos ex ipsis interemere. Et post hæc Ptole-
 mæus quidem aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se ut illis no-
 cēret hominibus. Concubina uero sua charissima, quam alij quidem Ithacam, alij
 uero Hirenen denominant: supplicante ne tantam impietatem perageret, & cōces-
 sit, & ex his quæ egerat uel acturus erat, poenitentiam egit. Vnde recte hanc diem
 Iudæi Alexandriæ constituti, eo quod aperte à deo salutem promeruere, celebrare
 noscuntur. Apion autem omnium calumniator, etiā propter bellum aduersus Phy-
 sconem gestum, Iudæos accusare præsumpsit, cum eos laudare debuerit. Is autem
 etiam ultimæ Cleopatrarē reginæ Alexandrinorum meminit, ueluti nobis improp-
 rans, quoniam circa nos fuit ingrata: & non potius illam redarguere studuit, cui ni-
 hil omnino iniustitiæ & malorum operum defuit: uel circa generis necessarios, uel
 circa maritos suos, qui etiam dilexerint eam, uel in communi contra Romanos om- Cleopatra
 nes, & benefactores suos imperatores: quæ etiam sororem Arsinoen occidit in tem-
 plo, nihil sibi nocentem. Peremit autem & fratrem insidijs: paternosq; deos, & se-
 pulchra progenitorum depopulata est. Percipiēsq; regnum à primo Cæsare,
 eius

eius filio & successori, rebellare præsumpsit. Antoniumq; corrumpens amatorij rebus, & patriæ inimicum fecit, & infidelem circa suos amicos instituit, alios quidem genere regali spolians, alios autem demens ad mala gerenda compellens. Sed quid oportet amplius dici, cum illum ipsum in nauali certamine relinquens, id est, maritum & parentem communium filiorum, tradere cum exercitu principatum & se sequi coegit? Nouissime uero Alexandria à Cæsare capta, ad hoc usq; perducta est, ut saltem hinc sperare se iudicaret, si posset ipsa manu sua Iudæos perimere: eo quod circa omnes crudelis & infidelis extaret. Putasne gloriandum nobis non esse, si quem admodum dicit Apion, famis tempore Iudæis triticum non est mensa? Sed illa quidem poenam subiit competentem. Nos autem maximo Cæsare utimur teste auxilij, atq; fidei quam circa eum contra Aegyptios gessimus: necnon & senatus eiusq; consultis, & epistolis Cæsaris Augusti, quibus nostra merita comprobantur. Has literas Apionem oportebat inspicere, & secundum genera examinare testimonia sub Alexandro facta, & omnibus Ptolemæis, & quæ à senatu constituta sunt, necnon & maximis Romanis imperatoribus. Si uero Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commorantibus metiri non poterat, hoc indicium est sterilitatis ac penuriae frumentorum, non accusatio Iudæorum. Quid enim sentiant omnes imperatores de Iudæis in Alexandria commorantibus, palam est. Nam administratio tritici nihilo magis ab eis, quam ab alijs Alexandrinis translata est. Maximam uero eis fidem olim à regibus datam conseruauere, id est, fluminis custodiam, totiusq; custodiam, nequaquam his rebus indignos esse iudicantes. Sed super hoc: quomodo ergo, inquit, si sunt ciues, eosdem deos, quos Alexandrini, non colunt? Cui respondéo. Quomodo etiam cum uos sitis Aegyptij, inter alterutros prælio magno & sine foedere de religione contenditis? An certe propterea non uos omnes dicimus Aegyptios, & neq; communiter homines, quoniam bestias aduersantes naturæ colitis, multa diligetia nutriendas: cum genus utiq; nostrorum unum atq; idem esse uideatur. Si autem in uobis Aegyptijs tantæ differentie opinionum sunt, quid miraris super his, qui aliunde in Alexandriam aduenerunt, si legibus à principio constitutis, circa talia permansere? Is autem seditionis causas nobis apponit: qui si cum ueritate ob hoc accusat Iudæos in Alexandria constitutos, cur omnes non culpare possit, eo quod noscamur habere concordiam? Porro etiam seditionis autores, quilibet inueniet Apionis similes Alexandrinorum fuisse ciues. Donec enim Græci fuere & Macedones hanc ciuitatem habentes, nullam seditionem aduersus nos gessere, sed antiquis cessere solennitatibus. Cum uero multitudo Aegyptiorum creuisset inter eos, propter confusiones temporum, etiam hoc opus semper est additum. Nostrum uero genus permansit purum. Ipsi igitur molestiæ huius fuere principium, nequaquam populo Macedonicam habente constantiam, neq; prudentiam Græcam: sed cunctis scilicet utentibus malis moribus Aegyptiorum, & antiquas inimicitias aduersum nos exercentibus. E diuerso namq; factum est quod nobis impropere præsumunt. Nam cum plurimi eorum non opportune ius eius ciuitatis obtineant, peregrinos uocant eos qui hoc priuilegium ad omnes impetrasse noscuntur. Nam Aegyptijs neq; regum quisquam uidetur ius ciuitatis fuisse largitus: neq; nunc quilibet imperatorum. Nos autem Alexander quidem introduxit, reges autem auxere, Romani uero semper custodire dignati sunt. Itaq; derogare nobis Apion dignatus est, quia imperatorum non statuamus imagines, tanquam illis hoc ignorantibus, aut defensione

Iudei imagi-
nes nō admittunt

Sone Apionis indigentibus: cum potius debuerit admirari magnanimitatem modestiamq; Romanorum, quoniam subiectos non cogunt patria iura transcendere: sed suscipiunt honores, sicut dare offerentes pium atq; legitimum est. Non enim honoribus gratiam habent, qui ex necessitate & uolentia cōferuntur. Græcis itaq; & alijs quibusdam, bonum esse creditur imagines instituire, Deniq; & patrum & uxorū filiorūq; figuras depingentes exultāt, quidam uero etiam nihil sibi competentium sumunt imagines, Alij uero & seruos diligentes, hoc faciunt. Quid ergo mirū est, si etiam principibus ac dominis hunc honorem præbere uideātur? Porro autem legislator, non quasi prophetas Romanorum potentiam non honorandam, sed tanquam causam neq; deo neq; hominibus utilem despiciēs, & quoniam totius animati, multo magis dei inanimati, probatur hoc inferius, interdixit imagines fabricare. Alijs autem honoribus post deum colendos non prohibuit uiros bonos, quibus nos & imperatores & populum Ro. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia: & non solum quotidianis diebus ex impensa communis omnium Iudæorū talia celebramus: uerum cum nullas alias hostias ex communi neq; pro filijs peragamus, solis imperatoribus hunc honorem præcipuū pariter exhibemus, quem hominum nulli persoluimus. Hæc itaq; communiter satisfactio posita sit aduersus Apionem pro his, quæ de Alexandria dicta sunt. Admiror autem etiam eos, qui ei huiusmodi fomitem præbuere, id est, Posidonium & Apollonium Molonis: quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem deos cum alijs nō colimus: mentientes autem pariter, & de nostro templo blasphemias componentes incongruas, non se putant impie agere: cum sit ualde turpissimum liberis, qualibet ratione mentiri, multo magis de templo apud cunctos homines nominato, tanta sanctitate pollente. In hoc enim sacrario Apion præsumpsit edicere, asini caput collocasse Iudæos, & cum colere, ac dignū facere tanta religione: & hoc affirmat fuisse depalatum, dum Antiochus Epiphanes & expoliasset templum, & illud caput inuenisset ex auro compositum multis pecunijs dignum. Ad hoc igitur primum quidem respondeo, quoniam Aegyptius uel si aliquid tale apud nos fuisset, nequaquā debuerat increpare, cum non sit deterior asinus furonibus & hircis & alijs, qui sunt apud eos dñj. Deinde quomodo non intellexerit, operibus increpatus de incredibili suo mendacio. Legibus namq; semper utimur iisdem, in quibus sine fine consistimus. Et cum uarij casus nostram ciuitatem sicut etiam aliorum uexauerint, & Theos ac Pompeius Magnus, ac Licinius Crassus, & ad nouissimum Titus Cæsar, bello uincentes obtinuerint templum, nihil huiusmodi illic inuenere: sed purissimam pietatē, de qua nihil nobis est apud alios effabile. Quia uero Antiochus neq; iustā fecit templi deprædationē, sed egestate pecuniarū ad hoc accessit, cum nō esset hostis, & socios insuper nos suos & amicos aggressus est, nec aliquid dignū derisione illic inuenit, multi & digni conscriptores super hoc quoq; testantur: Polybius Megalopolitanus, Strabo Cappadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes, & Castor chronographus, & Apollodorus: qui omnes dicunt pecunijs indigentem Antiochum transgressum fœdera Iudæorum, & spoliasse templum auro argētoq; plenum. Hæc igitur Apion debuit respicere, nisi cor asini ipse potius habuisset, & impudentiam canis, qui apud ipsos assolet coli: neq; enim extrinsecus alia ratiocinatione mentitus est. Nos itaq; asinis neq; honorem neque potestatem aliquam damus, sicut Aegyptij crocodilis & aspidibus: quando eos qui ab istis mordentur, &

Contra Posi
donium et A/
pollonium

à crocodillis rapiuntur, felices & deo dignos arbitrantur. Sed sunt apud nos asini, quod apud alios sapientes uiros, onera sibi met imposita sustinentes. Et si ad arcas accedentes comedant, aut proposita non adimpleant, multas ualde plagas accipiunt, quippe operibus & ad agriculturam rebus necessarijs ministrâtes. sed aut omnium rudissimus fuit Apion ad componendū uerba fallacia, aut certe ex rebus inicitia sumens, hæc implere non ualuit, quando nulla potest cōtra nos blasphemia provenire. Alteram uero fabulam, derogatione nostra plenā, de Græcis apposuit, de quo hoc dicere sat erit, quoniam qui de pietate loqui præsumunt, oportet eos non ignorare minus esse immundū per templa transire, quā sacerdotibus scelestis uerbis cōfingere. Isti uero magis studuere defendere sacrilegum regem, quā iusta & ueracia de nostris & de templo conscribere. Volentes enim Antiocho gratificari & perfidiam ac sacrilegiū eius tegere, quo circa gentem nostram est usus propter egestatem pecuniarum, detrahentes nobis etiam quæ in futuris essent, mentiti sunt. Prophetam uero aliorum factus est Apion, & dixit Antiochum in templo inuenisse letum, & hominem in eo iacentem, & appositam ei mensulam maritimis terrenisq; uolatilium dapibus plenam, & quod obstupuisset his homo. Illum uero mox adorasse regis ingressum, tanquam maximam sibi opem præbituri ac procidentem ad eius genua, extensa dextera proposcisse libertatem: & iubente rege ut consideret, & diceret quis esset, uel cur ibidem habitaret, uel quæ esset causa ciborum eius, tūc hominem cum gemitu & lachrymis lamentabiliter suam narraſſe necessitatem. At, inquit, esse se Græcū: & dum peragraret prouinciā parandi uictus causa, correptum se subito ab alienigenis hominibus, atq; deductum ad templum, & inclusum illic, & à nullo conspici, sed cuncta dapium apparatione saginari. Et primum quidem hæc sibi inopinabilia beneficia uisa attulisse læticiam: deinde suspicionem, postea stuporem: postremum consulentem à ministris ad se accedentibus audisse legē ineffabilem Iudæorum, pro qua nutriebatur: & hoc illos facere singulis annis quodā tempore constituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum, eumq; annuo tempore saginare: & deductum ad quandam syluam, occidere quidem eum hominem, eiusq; corpus sacrificare secundum suas solennitates, & gustare ex eius uisceribus, & iusiurandum facere in immolatione Græci, ut inimicitias contra Græcos haberent: & tunc in quandam foueam reliqua hominis pereuntis abicere. Deinde refert eum dixisse, paucos iam dies debitos sibi met superesse, atq; rogasse, ut reuerſus Græcorum deos, & superans in suo sanguine insidias Iudæorum, de malis eum circumstantibus liberaret. Huiusmodi ergo fabula non tantum omni tragœdia plenissima est, sed etiam crudeli impudentia redundat. Non tamen à sacrilegio priuat Antiochum, sicut arbitrati sunt, qui hæc ad illius gratiam conscribere. Non enim præsumpsit aliquid tale, ut ad templum accederet: sed sic inuenit non sperans. Fuit ergo uoluntatibus iniquis impius, & nihilominus sine deo, quicquid iussit mendacij superfluitas, quam ex ipsa re cognoscere ualde facillimum est. Nō enim circa solos Græcos discordia legum esse dignoscitur, sed maxime aduersus Aegyptios & plurimos alios. Cuius enim regionis homines non contigit aliquādo apud nos peregrinari: ut aduersus solos Græcos renouata coniuratione per effusionem sanguinis ageremus: uel quomodo possibile est, ut ad has hostias omnes Iudæi colligerentur, & tantis milibus ad gustandum uiscera illa sufficerēt, sicut ait Apion: uel cur inuentum hominē quicumq; fuit (non enim suo nomine conscripsit) aut quomodo cum

Aliud Apionis mendaciū

sum in suam patriam rex non cum pompa deduxit: dum posset hoc facies, ipse quidem putari pius, & Græcorum amator eximius, assumere uero contra Iudæorum odium auxilia magna cunctorum. Sed hæc relinquo: insensatos enim, non uerbis sed operibus decet arguere. Sciunt igitur omnes, qui uidere constructionem templi nostri, qualis fuerit, & intrasgressibilem eius purificationis integritatem. Quatuor enim porticus habuit in circuitu, & harum singulæ propriam secundum legem habuerunt custodiam. In exteriorem itaque ingredi licentia fuit omnibus etiam alienigenis, mulieres tantummodo menstruatae transire prohibebantur. In secundam uero porticum cuncti Iudæi ingrediebantur: eorumque coniuges cum essent ab omni pollutione mundæ. In tertiam, masculi Iudæorum mundi existentes atque purificati. In quartam autem sacerdotes, stolis induti sacerdotalibus. In adytum uero soli princeps sacerdotum, propria stola circumamicti. Tanta uero est circa omnia providentia pietatis, ut secundum quasdam horas sacerdotes ingredi constitutum sit. Mane enim aperto templo, oportebat facientes gradatim hostias introire: & meridie rursus, dum clauderetur templum. Denique ne uas quidem aliquod portari licet in templum, sed erant in eo solummodo posita, altare, mensa, thuribulum, candelabrum, quæ omnia & in lege cōscripta sunt. Etenim nihil amplius neque mysteriorum aliquorum ineffabiliū agitur, neque intus ulla epulatio ministratur. Hæc enim quæ prædicta sunt, habent totius populi testimoniū manifestum, rationemque gestorum. Licet enim sint tribus quatuor sacerdotum, & harum trium singulæ habeant hominum plusquam quinque milia, sit tamen observatio particulariter per dies certos: & his transactis, alij succedentes ad sacrificia ueniunt: & congregati in templum mediante die à præcedentibus clauis templi, & ad numerum omnia uasa percipiunt, nulla re quæ ad cibum aut potum attineat in templum delata. Talia namque etiam ad altaria offerre prohibitum est, præter illa quæ ad sacrificia præparantur. Quid ergo Apionem dicimus, nisi nihil horum examinantem, uerba incredula protulisse? Sed turpe est, huiusmodi ueram notitiam si proferre grammaticus non possit. Et sciens templi nostri pietatem, hanc quidem prætermisit. Homini autem Græci comprehensionem finxit, & pabulum ineffabile, & ciborum opulentissimam claritatem: & peruios ingredientes, ubi nec nobilissimos Iudæorum licet intrare, nisi fuerint sacerdotes. Hæc ergo pessima est impietas, atque mendacium spontaneum, ad eorum seductionem, qui noluerunt discutere ueritatem. Per ea siquidem mala ineffabilia, quæ prædicta sunt, nobis detrahare tentauere. Rursumque tanquam piissimus deridet, adiiciens fabulæ inania facta. Ait enim illum retulisse, dum bellum Iudæi contra Idumæos haberent longo quodam tempore, ex aliqua ciuitate Idumæorum qui in ea Apollinem colebat uenisse ad Iudæos, cuius hominis nomen dicitur Zabidus: deinde eis promissum se traditurum se eis Apollinem deum Doriensem: uenturumque illum ad nostrum templum, si omnes ascenderent, & adducerent omnem multitudinem Iudæorum. Zabidum uero fecisse quoddam machinamentum ligneum, & circum posuisse sibi, & in eo tres ordines infixisse lucernarum, & ita ambulasse, ut procul stantibus appareret, quasi stella per terram iter agens. Porro Iudæos inopinabili uisione obstupuisse, & longe constitutos tenuisse silentium. Zabidum uero multa quiete ad templum uenisse, & aureum detraxisse asini caput (sic enim urbane conscribit) & rursus Doram uelociter aduenisse. Igitur & nos dicere possumus, quia asinum, hoc est semetipsum Apion grauat, & facit stultitia simul & mendacis operatum. Loca namque quæ non

Aliud Apionis figmentum

sunt, confcribit & ciuitates nesciens transfert. Idumæa enim prouinciæ nostræ confinis est, posita iuxta Gazam, & nulla ciuitas huius Dora nuncupatur. In Phœnicæ uero iuxta montē Carmelū Dora ciuitas appellatur, in nullo cōcordās Apionis ob locutionibus. Quatuor enim dierū itinere procul est à Iudæa. Cur itaque nos rursus accusat, eo quod non habeamus cōmunes cū alijs deos, si sic facile credere patrēs nostri ad se uenturū Apollinē, & cum stellis eū ambulare super terrā putauere? Lucernam enim prius nunquam uidere scilicet, qui tot & tanta concelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei ambulanti per prouinciā ex tantis milibus obuiauit. Desolatos etiam uicos custodibus cōperit, & hoc tēpore belli. Cætera iam relinquo. Ianæ uero templi altitudine quidem erāt cubitorum sexaginta, latitudine uero uiginti, ornes deauratæ, & penē auto puro confectæ. Has claudebant non minus quā uiuēti ducēti diebus singulis: & relinquere eas apertas, nefandissimum nimis erat. Facile igitur eas lucernifer ille apertisse creditur, qui solus etiam habuisse asini caput æstimabatur: quapropter dubium est, utrum hoc caput Zabidus denuo reuocauit: an certe sumēs Apion, introduxit in templum, ut Antiochus inueniret, ut secundo Apioni aliquam mentiendi daret occasionem. Mentitur autem & de iuramēto, quod iuremus per deum factorem cœli & terræ & maris, nulli Iudæos fautores alienigenæ, & maxime Græcis. Oportebat autem mentientem absolute dicere, nulli fautores alienigenæ, & magis Aegyptijs: sic etenim ab initio poterant eius signēta de iurando congruere, si ab Aegyptijs utiq; patrēs nostri nō propter malignitatem suam, sed propter calamitates expulsi sunt. A Græcis autē plus locis quā studijs sumus abiuncti, ita ut nullæ inter nos & illos inimicitie & æmulationes esse noscantur. E diuerso namq; multos eorum ad nostras leges contigit accessisse, quorū quidam permansere, quidam uero perdurare nō ferētes, denuo recessere. Hoc tamen iusiurandum nunquam se quisquam audisse meminit apud nos habitum, sed solus Apion (ut uidetur) audiuit: ipse namq; id composuit. Magna ergo admiratione eximia Apionis prudentia, uel ob hoc quod mox dicitur, digna est. Hoc enim esse affirmat indicium, quia neq; legibus iustis utamur, nec deū colamus ut cōuenit, quod diuersis gentibus seruiamus, & calamitates quasdam circa ciuitatem sustineamus, cum utiq; principalis ciuitas Romanorum sit, cuius ciues soli ab initio regnare atq; non seruire consueuerūt. Quis etenim horum magnanimitari ualet obistere? Nullus etenim aliorum potest dicere sermonem quem Apion locutus est, quando patris contigit in principatu continue præsidere, & non rursus alijs facta mutatione seruire. Plurimæ namq; gētes alijs obedire coactæ sunt: soli autem Aegyptij, eo quod refugiant (sicut aiunt) in eorum prouinciā dñj, atq; saluentur migrantes in effigies bestiarum, honorem præcipuum inuenerunt, ut nulli famularentur horum qui Asiam Europamq; tenuere: qui scilicet unam diem ex æuo totius seculi non habuere libertatem, neque apud indigenas dominos, neque apud externos. Nam quemadmodum eis usi sint Persæ, non semel solummodo, sed frequenter uastātes urbes, templa euerrentes, putatos apud eos interficientes deos, improperare nō studeo. Non enim conuenit stultitiam nos indocti Apionis imitari: qui neq; casus Atheniensium, neq; Lacedæmoniorum animo suo concepit, quorum hos quidem fortissimos, illos religiosissimos, omnes affirmant. Taceo reges pietate celebres, inter quos Creso sum, quā diuersis uitæ sunt calamitatibus lauciati. Taceo incensam Atheniensium arcem, templum Ephesium & Delphicum, aliāq; multa: hic nemo calamitatem

tatem passis, sed potius inferētibz intulit impropria. Nouus autem accusator nostrorum Apion inuentus est, malorum suorum apud Aegyptum gestorū prorsus oblitus. Sed Sesostris eum, quem refert fabula regē fuisse Aegypti, ut creditur, excēcanit. Verūtamen possumus & nos dicere nostros reges Dauid & Salomonem, qui multas subdidere gentes. Sed de his modo supersedendum est: quæ uero cunctis nota sunt, Apion modis omnibus ignorauit: quoniā Persis, & post illos principibus Asiæ Macedonibus, Aegyptij quidē seruiere, nihil differētes à famulis. Nos autem liberi consistentes, etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatum, annis uiginti & centum, usq; ad Pompeium Magnum. Et dum uniuersi reges sunt expugnati à Romanis, omniū soli propter fidem suam maiores nostri socij & amici fuere. Sed uiros mirabiles non præbuius, uelut quarundam artium inuentores, & sapientia præcellentes: & inter hos enumerat Socratem, & Zenonē, & Cleanthem, & alios huiusmodi. Deinde quod potius est mirandū, semetipsum his adiecit, & beatificat Alexandriā, quia ciuē talem habere meruit, quod rite facit. Oportebat enim ut ipse sui testis existeret, qui alijs omnibus sic importunus & callidus esse uidebatur, & uita uerboq; corruptus. Quapropter recte quilibet Alexandriæ cōdolebit, si saper isto aliquid magni sapuerit: De uiris autē qui fuere apud nos titulo nullo laudis inferiores, sciunt qui uoluerint nostræ antiquitatis libris incumbere. Reliqua uero quæ in accusatione conscripta sunt, dignum erat forte sine satisfactione relinquere, ut ipse sui potius & aliorum Aegyptiorum accusator extaret. Queritur enim eo quod animalia consueta sacrificemus, & nō uescamur carnibus suillis: Sed & circuncisionem genitalium uehementer irridet. De nostrorum quidem animalium peremptione, cōmunio nobis est cum alijs hominibus uniuersis. Apion autem sacrificantes nos redarguens, indicat semetipsum genere esse Aegyptium. Nō enim Græcus si esset aut Macedo, hoc moleste ferret. Isti enim uouent sacrificare Hecatombas suis dijs, & sacerdotibus utūtur ad epulas, Quæ cum ita sint, nō propterea contigit mundum animalibus desolari, quod Apion expauit. Qui tamen si solennitates Aegyptiorum sequerentur, mundus desertus quidem esset hominibus, ferocissimis autē bestijs impleteretur: quas isti iudicantes deos, diligenter enutriūt. Quod si quis eum consuleret, quos putaret omnium Aegyptiorum esse sapientes atq; dei colas, sacerdotēs sine dubio fateretur. Hæc enim duo dicunt sibi met ab initio à regibus esse præcepta, ut deos colant, & sapientiā diligant: quod illi facere præcipue iudicantur: qui tamen & circunciduntur omnes, & à porcinis abstinent cibis. Sed neq; ullus alter Aegyptiorū cum eis dijs sacrificare dignoscitur. Cæcus igitur fuit Apion quando pro Aegyptiis nostras detractiones componens, illos uidetur potius accusare: qui non solum utuntur solennitatibus, quas in nobis culpatur iste: sed etiam alios circūcidi docēt, sicuti dixit Herodotus. Vnde recte mihi uidetur Apion, propter patriæ suæ leges poenas dedisse blasphemiae. Etenim necessario circunciso, circa genitalia uulnera ei facta nihil profuerunt, & putrefactis in magnis doloribus expirauit. Oportet enim bene sapiētes in legibus proprijs circa pietatem integre permanere, & aliorum minime carpere. Iste uero suas quidem leges effugit, de nostris uero mentitus est. Hic itaq; terminus uitæ fuit Apionis. Sed & noster hic iam finem liber accipiet. Quoniam uero & Apollonius Molon, & Lysimachus, & alij quidam, tam per ignorantia q̃ per insania de legislatore nostro Mose, & legibus uerba protulere, nec iusta nec uera, dum illi quidem uelut mago atque fallaci derogāt,

leges autem malitiæ apud nos nulliusque uirtutis affirmant esse doctrices, nolo breuiter & de omni conuersatione nostra, & de particulari (sicuti potero) profere sermonem. Reor enim fore manifestum, quia & ad pietatem & ad conuictum uniuersalemque humanitatem, insuper ad iustitiam laborumque tolerantiam, & ad contemptum mortis optimas leges positas habeamus. Rogo tamen lecturos, ut non cum inuidia exequantur huius operis lectionem. Non enim proposui laudes conscribere nostrorum: sed aduersus eos, qui nos plurimum et fallaciter accusarunt, satisfactio nem hanc puto esse iustissimam. Proinde accusationem Apollonius non continet, sicut Apion, instituit, sed dispersim. Quippe qui aliquando quidem nos sine deo & hominibus odiosos appellat, aliquando uero formidinem nobis impropere: & è diuerso, rursus aliquando de audacia gentis nostræ queritur. Dicit autem etiam stultiore Barbaris: & propterea nullum inuentum nos solos uix utile comperisse. *Hæc* autem omnia manifeste redarguuntur, dum uniuersa contra quam ab eo sunt dicta monstrantur, & legibus imperata, & à nobis cum omni integritate gesta. Si uero coactus fuero facere mentionem legum contrariarum apud alios constitutarum, in culpa illi sunt, qui nostras solennitates tanquam peiores cum aliorum conferunt. Quibus neutrum puto remanere quod dicant: neque quia non eas habeamus leges, quarum ego capita & summas ad redarguendum positurus sum: neque quia non præcipue in legibus propriis perduramus. Paulo ergo altius exorsus, nolo primum dicere, quod eis qui sine lege & ordine uiuunt, hi qui ordinis & communium legum amatores extiterunt, & primi hoc inchoauerunt, recte mansuetudine atque uirtute præstare dicendi sunt. Denique conantur singuli eorum gesta sua ad antiquitatem referre, ut non imitatores aliorum uideantur existere, sed ipsi potius alijs legitime uiuendi duces fuisse. His igitur hunc in modum se habentibus, uirtus legislatoris est meliora considerare: & his qui usuri sunt legibus, quas posuerit, satisfacere, quia rectæ sunt. Populi uero est, ut in omnibus quæ constituta sunt, perduret: & neque felicitate procedente, neque calamitatibus aliquid horum immutet. Dico igitur nostrum legislatorem, quoslibet qui memorantur leges antiquitate præcedere. Lycurgus enim & Solon, & Zaleucus Locrensis, & omnes qui apud Græcos mirabiles sunt, nouelli atque recentes, quantum ad illum comparati, esse noscuntur: quando nec ipsum nomen legis fuisse olim apud Græcos agnoscitur. Testis Homerus est, qui nusquam in opere suo hoc usus est nomine. Non enim secundum legem, sed indiffinitis sententijs, & regum præceptionibus, populus regebatur. Vnde etiam multo tempore permansere, tantum moribus utentes, & non scripto, & multa horum semper secundum euentum casuum permittentes. Noster uero legislator antiquus existens (hoc etenim undique manifestum est, etiam apud eos clarum, qui semper contra nos loquuntur) & semetipsum præbuit optimum principem populorum consultoremque, & instructionem totius legis uitæ constringens, eis suasisit hanc libenter excipere, & firmissime incluta scientia custodire. Primitus autem eius magnitudinis opera uideamus. Ille namque progenitorum nostrorum relinquentium Aegyptum, & ad terram propriam remeantium, multa milia sumens, ex plurimis & impossibilibus rebus cautissime liberauit: nam & inaquosam eos, & multum arenosam oportebat transire uiam, bellaque deuincere: & filios ac uxores, prædamque bello seruare: in quibus dux egregius & consiliarius sapientissimus, & tutor ueracissimus fuit uniuersorum. Omnem siquidem multitudinem à semetipso

semetipso pēdere fecit, & cum omnia quæ uellet persuadere posset, in nullo horum iudicauit sibi potestatem: sed in quo maxime tempore potestatem sibi arrogant & tyrannidem præfules rerum, & populū frequenter plurima iniquitate uiuere consuefaciunt, in hac ille potentia constitutus, ē diuerso magis iudicauit agendum pie, & plurimam exhibere alijs æquitatem, ipse uirtutem præcipuam se credens cunctis ostendere, & salutem firmissimam præbere sequacibus bona uoluntate. Et maximis actibus in singulis casibus usus est. Quapropter recte iudicabat, ducem atque consultorem se deum habere: & primitus sibi satisfaciens, quia secundum illius uoluntatem uniuersa gereret atq; tractaret, credidit modis omnibus oportere, ut etiam apud plebem hæc opinio permaneret. Nam qui deum respicere suam uitam credunt, delinquere non præsumunt. Huiusmodi quidem noster legislator fuit, non magus, non fallax, sicut derogatores iniuste pronunciant, sed quales apud Græcos gloriantur fuisse Minoem & post eum legislatores alios. Namq; quidam eorum leges positas à Ioue dicebant, alij uero eas in Apollinem & uaticinium Delphicum referebant, siue pro ueritate hoc credentes, seu facile persuadendum iudicantes populo. Qui uero præcipuas leges instituerint, uel qui iustissime de dei fide cognouerint, licet hoc ex ipsis legibus facta comparatione conspicere. Iam enim de ipsis tempus est disputandi. Igitur infinitæ quidem particularim gentium atque legum apud cunctos homines differentia sunt. Alij siquidem monarchis, alij uero populo potestatem reipub. commiserunt. Noster uero legislator nihil horum intendens, ueluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat uerbi, diuinam reipub. declarauit: deo principaliter conuersationem nostram atque potestatem excellenter assignans, & satisfaciens eum cunctos inspicere, tanquam causam bonorum omnium uniuersis hominibus existentem: & quæcunque contingit eos in angustijs supplicasse, illius non latuisse uoluntatem, neque quicquam eorum quæ gessere, uel si quid aliquis apud semetipsum potuit cogitare. Vnum uero eum esse monstrauit, & ingenitum, immutabilem per tempus, æternum, & omni specie mortali pulchritudine differentem, & ipsum nobis notum: qualis autem sit secundū substantiam, prorsus ignotum. Hæc itaq; de deo sapuerunt prudentissimi Græcorum: qui quidem quod eruditi sint, illo utiq; sciendi præbente principia, nunc dicere prætermitto: quod autē hæc optima & congrua dei naturæ atq; magnificentia sint ualde testantur. Pythagoras enim, & Anaxagoras, & Plato, & post illos philosophi Stoici, & penè cuncti, uidentur de diuina sapuisse natura. Sed hi quidem ad breue philosophantes, populo superstitionum opinionibus iam præoccupato ueritatem dogmatis proferre timere. Noster uero legislator opera præbens consona uerbis suis, non solum his qui cum eo erant satisfecit, sed etiam qui ex illis semper erant nascituri, hoc immutabiliter inspirauit, & causam legislationis ad utilitatis modū semper adduxit. Non enim partem uirtutis dei culturā dixit, sed huius partes alias esse perspexit atq; constituit: hoc est fortitudinem, iustitiam, & mutuam in omnibus eorum concordiam. Cunctæ namq; actiones & studia, uniuersiq; sermones, ad diuinam referuntur per omnia pietatem. Non enim hoc inexamiatum aut indefinitum ulterius dereliquit. Duo siquidem sunt totius disciplinæ & morales institutionis modi, quorum unus quidē sermone doctor est, alter uero exercitatione morū: quæcum ita sint, alij quidem legislatores sentiendo sunt discreti, & alterum horum modum sibi placitum assumentes, alterum reliquerunt. Sicuti Lacedæmonij quidem &

Cretenses moribus erudiebantur, non uerbis: Athenienses uero, & penè omnes alij Græci, quæ quidem oportet agi præcipiebāt suis legibus: assuescere uero ad hæc opera, minime ualere. Noster autē legislator hæc ambo multa diligētia cōspexit. Nā nec exercitationes morū omisit nō traditas, neq; leges sermone reliquit incompras. Sed mox à primo inchoans cibo, & unicuiq; diætā conueniēte, nihil neq; minimarum escarum sub potestate uoluntatis utentium dereliquit. Sed & de cibis quibus cōuenit abstineri, & qui sumendi sunt, uel quæ diætā cōmunis esse uideantur, necnon & de operibus, labore simul & requie, terminū atq; regulam posuit legem: quatenus ueluti sub patre atq; domino uiuentes, neque uolentes quicquā neq; per ignorantiam delinquamus. Non enim ignorantibus poenam posuit, sed optimam & necessariā correptionē monstrauit legem. Quapropter non semel audire, nec secundo uel sæpius: sed in unaquaq; septimana, alia opera relinquentes, ad legis auditionem congregari præcepit uniuersos, eamq; perfecte cōdiscere, quod scilicet omnes legislatores reliquisse noscuntur. Et in tantū plurimi hominū absunt, ut secundum proprias leges uiuant, ut penè eas ignorēt. Et cum peccauerint, tunc agnoscūt ab alijs, quam legem probantur esse præuaricati. Sed etiam uiri maxima cū gloria & principalia gubernantes, profitentur ignorance. Doctos namq; sibi faciunt assidere ad dispensationem rerum, & peritiā legum habētes. Nostorū uero quilibet si quis leges interroget, facilius q̃ nomen suum recitat. Vniuersas quidē mox à primo sensu eas discētes, in animo uelut inscriptas habemus. Et rarius quidē quilibet trāsgreditur: impossibile autem est supplicium deuītare peccantem. Hoc itaq; primum omnium mirabilem cōsonantiā nobis instituit. Nam unam quidem habere & eandem de deo sectam, uita uero ac moribus differre nihil abinuicē, optimam moribus hominum potest celebrare concordia. Apud nos etenim solos, neq; de deo quilibet sermones audiet alterutris aduersarios, sicut multa similia apud alios fieri cōprobantur: cum non solum à uulgaribus quod uisum fuerit unicuiq; profertur, sed etiam apud quosdam philosophorū hoc crebro præsumitur: quādo alij quidem totam dei naturā sermonibus perimere tentauere, alij uero eius providentiam ab hominibus abstulere: neq; in studijs uitæ differētia ulla cōspicitur, sed communia quidem opera omnium apud nos existunt: unus de deo sermo concors est, asserens illum cuncta respicere. Sed etiam de ipsius uitæ studijs, & quoniam oportet omnia alia ad terminum diuinæ pietatis adduci, à mulieribus nostris & à seruis quilibet audient. Pro qua re illatas nobis calumnias à quibusdam, cur non exhibeamus uiros inuentores nouorum operum seu uerborum, cōtigit oriri. Alij siquidem in nulla re paterna perdurare optimū esse putant, & præcipue trāsgressoribus sapientia robur assignant. Nos autem è diuerso, unam esse prudentiā atq; uirtutem existimamus, nihil penitus uel facere uel cogitare contrarium his, quæ antiquitus sancita noscuntur: quod scilicet indicium legis est optimo fœdere constitutæ. Nam ea quæ nunc non habent modum, experimento sæpe correpta redarguūtur. Apud nos autem, qui credimus ab initio positam legem diuinā uolūtate, nihil aliud pium est, quàm hanc sub integritate reseruare. Quis etenim eius quicquā mouere potest, aut quid melius adinuenit: uel quis ab alijs tanquam præcellentius ad statum reip. nostræ aliquid transferre potest: aut quæ poterit esse melior atq; iustior, quàm ea quæ deum quidem principem omnium esse confirmat: sacerdotibus autem in communi quidem res præcipuas dispensare permittit: summo uero pontifici aliorum sacerdotum

De sacerdotibus

sacerdotum principatum competenter iniungit: Quos utique non diuitijs, neque alijs quibusdam spontaneis auaritijs præcellentes, legislator ad culmen huius honoris instituit. Sed quicumq; sapientia uel temperantia alijs præstare noscuntur, eis præcipue culturam diuinæ placationis iniunxit. Apud hos igitur, & legis & aliorum studiorum integra diligentia custoditur. Contemplatores etenim omnium, atq; iudices contemptuum, & punitores culpabilium sacerdotum esse decreti sunt. Quis ergo principatus, quod regnum erit hoc sanctius, uel qui honor deo potius cooprabitur, cum omnis quidem populus sit præparatus ad pietatē, summa uero diligentia sacerdotibus sit indicta, & uelut quædam festiuitas gubernetur uniuersa respub. Cum enim mysteria sua numero paucorum dierum alienigenæ custodire nequeant, ea uidelicet sacrificia nominantes, nos cum multa delectatione, & incommutabili uoluntate solennitatis opus per omne seruamus æuū. Quæ igitur sunt præcepta uel *De cultu diuino* interdicta simplicia, siue uota dicamus. Primum quidem de deo est, dicens: Deus habet omnia, perfectus, beatissimus, ipse sibi cunctisq; sufficiens, principium & medium & terminus: inter omnia operibus quidē & muneribus clarus, & omni re manifestior: forma uero & magnitudine nobis inenarrabilis. Omnis namq; materies comparata ad huius imaginem, licet sit preciosa, tamen pro nullo est: cunctaq; ars, ad illius imitationis inuentū, extra artem esse cognoscitur: nihil simile neq; uidemus, neq; possumus suspicari, neq; cōficere. Sanctus est: uidemus eius opera, lumen, cœlum, terram, solem, lunam, flumina, mare, animalium nationes, prouentus fructuum: hæc deus fecit, non manibus neq; laboribus, neq; quibusdam indignis sibi cooperantibus: sed ipso uidente bona repente facta sunt. Hunc homines cōuenit uniuersos sequi, eumq; placare exercitatione uirtutis. Modus enim diuinæ placationis iste sanctissimus est. Vnum templum unius dei, cōmune omnium communis dei cultorum. Gratum namq; semper est omne quod simile est. Hunc placant quidem sacerdotes semper. Præcedit uero istos primus secundū genus: qui ante alios sacerdotes sacrificabit deo, custodiet leges, de dubijs iudicabit, & puniet lege conuictos. Huic quisquis nō obedit, supplicio subiacebit, tanquā qui in ipsum deum impie gesserit. Hostias immolat, non ad crapulam nostram uel ebrietatem attinentes. Hæc enim non placent deo: quæ res occasio potius iniuriarū simul & expensarū est. Deus enim temperatos, ordinatosq; & boni generis diligit: & ut præcipue sacrificantes caste uiuamus. In sacrificijs autem pro communi salute primum oportet orare, deinde singulos pro semetipsis, quoniam omnes socij sumus. Et qui hoc cōsortium suæ uitæ præponit, maxime deo gratus est. Supplicatio uero fit ad deum uotis ac precibus, non ut bona præstet: hæc enim ipse sponte contulit uniuersis, & in medio deposuit: sed ut hæc suscipere ualeamus, suscipientesq; seruemus. Purificationes quoque in sacrificijs lex decreuit, à cubili, à lecto, à congressu uxorio, & alia multa, quæ conscribere longissimū est. Huiuscemodi ergo de deo, & eius placatione sermo est, ipse autem simul etiam lex est. Quid autē de nuptijs? Solam nouit lex permixtionem *De coniugio* naturalem cum coniuge, si tamen filiorum causa procreandorum agatur. Masculorum uero cum masculis ualde iudicauit inimicas: & tentantes talia morte decreuit dignos. Nubere uero iubet, non respicientes ad dotem: neq; uiolenter arripere, sed neq; dolo uel fallacia suadere: Dispensationē uero potius fieri per eū, cuius noscitur esse potestatis, & per cogitationē opportuna. Mulier autē inferior, inquit, est uiro per omnia. Quid igitur nō ad iniuriam, sed ut sit sub regimine cōstituta. Deus enim

enimvero potestatem dedit. Cum hac ergo coire decet maritum solummodo. Alterius uero experientiam habere nequissimum. Siquis autem hoc egerit, declinatio nulla mortis: neque si fecerit uim uirgini alteri desponsatae, neque si suaserit nupte aut filios nutriendi, quae omnia lex precepit. uniuersis autem mulieribus interdixit, uel celare quod natum est, uel alia machinatione corrumpere filios: infanticida enim esset animas demoliens, & genus imminuens. Igitur si quis ad concubitum, corruptionemque transferit, immundus est. Oportet autem etiam post legalem coniunctionem uiri, mulieres lauari. Hoc enim partem animae polluere indicauit: inflata namque corporibus uulneratur. Dumque hoc fit, aquam propter purificationis causam talibus imperauit. Sed neque in filiorum natiuitatibus concessit epulationes aggregari, & fieri occasiones ebrietatis: sed temperatum esse repente principium. In hisque literis erudiendi propter leges nosse progenitorum actiones, ut actus imitentur: & cum legibus educati, neque transgrediantur, neque cogitationem ignorationis habere iudicentur. Prospexit autem etiam funeribus mortuorum, ut neque sumptuosae ad sepeliendum celebrentur exequiae, neque insignitum fabrica sepulchrorum, sed necessaria quidem circa elationem funeris imperauit domesticos adimplere: omnibus autem uiuentibus legitimum esse constituit, ut aliquo moriente & concurrant, & gemitus lamentationis effundant. Purificari autem iubet etiam domesticos funere celebrato: ut longe procul sint, quasi uideantur mundi esse. Cum autem aliquis fecerit homicidium uel sponte uel inuitus, ne horum quidem poenam tacuit. Parentum honorem post deum esse constituit: & qui non repensat eorum gratiae, sed in qualibet parte contristat, praecipit esse lapidandum. Iubet etiam omnibus senioribus honorem iuuenes exhibere, quoniam cunctis senior deus est. Nihil permittit coelandum apud amicos: non enim amicitiae sunt apud eum, cui omnia non creduntur. Et licet aliquae inimicitiae proueniunt, prodi tamen arcana prohibuit. Si quis autem arbiter mutuis acceperit, morte multatur, despiciens quod iustum est, & auxilium reis offerens. Quod quisque non posuit non auferat, & aliena non tangat. mutuanis non accipiat usuras. Haec, & his multa similia, communionem continent nostrorum inter alterutros. Quomodo autem etiam de domestica cura circa alienigenas habenda docuerit legislator, refert dignum est. uidebitur enim omnibus optime prospexisse eum, illo ita sentiente, neque propria corrumpamus, neque participari rebus nostris uolentibus inuideamus. Quicumque enim uolunt sub nostra conuerfari lege, accedentes ad eam cum munificentia suscipit, non genere solummodo, sed etiam uoluntate uitae putans esse consortium. Eos autem qui obiter adueniunt, misceri solennitatibus noluit, alia tamen exhibenda constituit. Idem omnibus prebendum, ignem, aquam, cibum: iter ostendere, non spernere aliquem insepultum. Mitissime etiam circa hostes quae sunt agenda sancit, ut neque terra eorum exuratur, neque arbores fertiles incidantur: Sed etiam spoliari eos qui in bello cecidere, interdixit: & captiuis prospexit, quatenus eorum amoueat iniuria, et maxime foeminarum. Sic autem eximie nos mansuetudinem atque clementiam studuit edocere, ut etiam de animalibus irrationalibus non taceret: sed horum tantummodo utilitatem legitimam concedens, ab omni nos alia causa prohibuit. Quaecumque enim ueluti domestica erant in aedibus, haec interdixit occidi: sed neque parentes denique praecipit una cum pollis auferri. Et licet hostilia sint animalia laborum socia, eis tamen parcendum esse sancit. Sic undique, ea quae ad mansuetudinem pertinent obseruauit: doctrinalibus quidem, sicuti praedictum est, legibus utens, & alias rursus contra transgressores causa punitionis sine excusatione

excusatione defigens. Multa namq; in plurimis causis transgrediētium; mors est. Si adulterium commiserit aliquis, si uim puellæ fecerit. Si masculi turpe tentamentum præsumpserit, aut patiatursustinere tentatus. Similiter autem est lex ineuirabilis & in seruis, sed etiam de mensuris, uel si quis de ponderibus dolum fuerit operatus, & de iniusta uenditione: ac fraude si quis detraxerit alienam rem, aut quod non posuit abstulerit, cohibendi hi sunt uindicta, nō quali apud alios, sed ualde maiori. De iniuria uero parentum, uel impietate quæ sit in deum, licet tentet hoc aliquis, mox peribit. At his qui secundū legem uniuersa faciunt præmiū tribuitur, non aurum, non argentū neq; corona lapillis distincta: sed unusquisq; testē habens conscientiam suam, ualde proficit, legislatore prophetante, & deo fidem condonante firmissimam his qui seruant leges: & licet pro eis mori contingat, concurrunt tamen alacres ad occasum, sperātes fore ut uita melior ex mutatione conferatur. Pigeret itaq; nunc hoc me cōscribere, nisi opera essent omnibus manifesta: quoniā sæpenumero multi nostrorum progenitorū, ne uel sermonē solummodo extra legem proferret, omnia passi sunt uiriliter sustinere. Quin & si ignota gens nostra omnibus hominibus esset, nec palām esset uoluntaria nostra legum obseruatio, si Græcis aut legisse se in historijs aliquis narraret aut in orbe incognito reperisse, homines talem tamq; honestam de deo opinionem habentes, atq; in talibus legibus multis seculis cōstanter permanentes, omnes reor demiratos, propter cōtinuas quæ apud ipsos sunt mutationes. Deniq; eos qui conscribere proxime de repub. & legibus tentaue-
re, tanquam de incredibilibus compositionibus quidam frequenter accusant, dicentes, quoniā impossibilia sumpserint argumenta. Et alios quidē taceo philosophos, quicunq; huiusmodi negotium in suis conscriptionibus habuere. Plato autem mira-
bilis apud Græcos, tanquam & honestate uitæ præcedens, & uirtute sermonum & persuasione philosophiæ cunctos excellens, ab his qui sibi uidentur præstantes, in rebus ciuilibus, perpetuo penē illuditur, caullisq; comicis traducitur. cum utiq; qui illius uerba considerauerit, frequenter & facile reperiat, quæ etiā consuetudini plurimorum proxima esse noscuntur. Ipse siquidem Plato confessus est, quia ueram de deo opinionem propter ignorantiam plebis proferre securum non est. Sed Platonis quidem uerba uana esse putant, & multa licentia composita atq; conscripta: maxime uero legislationem Lycurgi mirantur, & Spartam cuncti concelebrant, quoniam in illius legibus plurimo tempore perdurauit. Ergo hoc manifestum uirtutis indicium est, in legibus permanere. Si uero Lacedæmonios admirantur, illorū tempus conferant, cum amplius duobus milibus annorum nostræ reipub. & super hæc sciant, quoniam Lacedæmonij quidem omni tempore quo habuere libertatē, perfecte uisi sunt custodisse leges: cum uero circa eos factæ sunt fortunæ mutationes, penē cunctarum legum obliti sunt. Nos autem multis casibus euolutis propter regum Asiæ mutationes, neq; in nouissima mala uenientes, à legibus sumus alienati: non uacationis, nec epulationis causa seruantes eas: quando siquis considerare uoluerit multo ampliori testimonio maiores excubias & labores nobis q̃ Lacedæmonijs uidebit impositos. Illi siquidē neq; operantes terrā, neq; circa artes exercitiū habētes, sed ab omni operatione remissiores, pingues, & corpore pulchri in ciuitate degebāt, alijs ministris in omnibus uitæ necessarijs rebus utentes & cibū paratum ab illis accipiētes, solum opus bonū atq; clemēs iudicantes, quiduis facere, & pati quatenus præualerēt aduersus omnes, contra quos bella susciperēt: quod autē ne
hoc

hoc quidem adipisci potuerūt, ommitto dicere. Non enim singuli solummodo, sed multi frequenter eorum subito legis praecepta negligentes, semetipsos cum armis hostibus tradidere. Putasne, & apud nos, nō dico tanti, sed duo uel tres agniti sunt, proditores effecti legum, uel mortem formidantes, non dico illam, facile quae solet praeliantibus euenire: sed eam quae cum multa corporum afflictione, & multa crudelitate uidetur accidere. Quam (ut ego puto) quidam praeualentes nobis non per odium subiectis imposuere, sed admirandum quoddam spectaculum uidere nolentes, si qui sunt homines, qui unum tantummodo esse credant pessimū, si agere quicquam extra leges suas uel sermonē apud eos dicere cōpellantur. Non tamen mirari decet, si mortē fortissime toleramus pro legibus, & ultra alios uniuersos. Nō enim quae leuia uidentur nostris studijs alij facile patiuntur, hoc est, operationem, cibique simplicitatem: & ut nihil fortuito, neque quod quisque desiderat uescatur aut bibat, aut ad concubitum quemlibet accedat, aut splendide uestiatur, aut sine nobilitate uiuat. Sed illud attendendum est, si gladijs utentes, & hostes ab inuasionē fugantes, praecepta legis circa cibos sustinere possunt. Nobis uero gratū est propter haec legibus obedire, & in illis fortitudinis specimen ostendere. Eant nunc Lysimachi & Molones, & quidam huiusmodi alij conscriptores, improbi sophistae, adolescentum deceptores & quasi prauissimis nobis derogare contendant. Ego sanē nolim de legibus alienis examinationem facere. Noster enim mos est propria custodire, non aliena potius accusare. Et ut neque ridere neque blasphemare debeamus eos, qui apud alios putantur dii, aperte nobis legislator interdixit propter ipsam appellationē. De accusatoribus autē per obiectiones suas nos increpare uolētibus, tacendū non est, cū utique nō à nobis nūc sermo cōpositus eos arguere uideatur, sed à multis probabiliter iam praemissus. Quis igitur eorum qui apud Graecos sapientia sunt mirabiles, non redarguit nobilissimos poetas & praecipue legislatores, quoniam huiusmodi sectas de deis ab initio populis inseruere, dicentes eos numero quidem quantos ipsi uoluere, ex alterutris uero & diuersis natiuitatibus procreatos? Hos autem diuidentes locis & habitaculis, tanquam genera animalium, alios quidem sub terra, alios in mari, seniores autem eorū in tartaris uinctos esse dixere: quibus uero attribuere coelum, his sermone quidem patrem, operibus autem tyrannum atque dominum superposuere. Propterea aduersus eum constituere insidias per uxorem, & fratrem, & filiam, quam ex eius capite fingunt generatam, ut alligantes eum appendarent, sicut ipse ille suum dicitur patrem. Haec iuste accusatione digna conqueruntur, qui sapientiae uirtute praecellunt. Hi super haec deridentes adijciunt: Si deorum alios quidem ephēbos & adolescentes, alios autem seniores & barbatos esse credendum est, alios constitutos super artes, & quendam fabrum, aliam uero textricem, alium uero peregrinantem, & cum hominibus contendentem, alios autem citharizantes aut arcu gaudentes: deinde inter alterutros seditiones effectas, & propter homines contentiones constitutas, ut non solū inter se alij alijs manus immitterent, sed etiam ab hominibus uulnerati lugerent malaque perferrent: & quod super omnia est luxuriosius, si intemperantia permixtionis uteretur, quomodo non erit incongruū amores & concupiscentias ad uniuersos attinere, simul masculos & ad foeminas. Deinde fortissimus & primus eorum pater, seductas à semetipso, impraegnatasque mulieres, diruptas submersasque spernit: & eos qui ex eo sunt nati neque liberare potest, facto constrictus, neque sine lachrymis eorum perferre mortes. Bona sunt haec, & his

alia consequentia, id est, adulteria in coelo uisa, & sic impudenter à dijs celebrata, ut iam alij inuidere se profiteretur in tali foeditate iuncto. Quid enim alij facturi non essent, dum neq; senior atq; rex ualuisse impetū suum à mulierū permixtione retinere. Alij uero seruiētes hominibus, & nunc quidē ædificātes causa mercedis, nunc uero pascentes: alij autē malignorū modo infero carcere colligati. Quē igitur sapientium talia non accēdant, ut hæc cōponentes redarguat, & multā stultitiam his credentiū reprehendat? Alij uero & terrorē quendam uel metum, necnon & rabiem, atq; seductionem, omnesq; pessimas passiones in dei natura fingere præsumpsere. Et horum quidē nobilioribus etiā ciuitates sacrificare suasere. Si quidem in multa necessitate consistunt, ut quosdam deorum putent bonorū esse largitores, alios autē nocent aduersarios, quando eos ueluti malignissimos homines muneribus atq; donis placare contendunt, magnum quoddā malum se suscepturos ab eis existimantes, nisi mercedem eis studiose præbuerint. Quæ igitur causa est tantæ huius iniquitatis atq; delicti circa deum? Ego quidē arbitror, eo quod neq; ueram dei naturam ab initio eorū legislatores agnouerint, neq; quantū percipere potuere, perfectam sententiā diffinientes reipub. tradidere: sed uelut aliud quiddā uilius neglexerunt, dantes potestatem poetis, ut quos uellent deos introducerent hæc omnia patietes rhetoribus uero ut de repub. scriberent, & de peregrinis dijs decreta proferrerēt. Sed etiam pictores & plastæ in hoc apud Græcos multam habuere potestatem, ut unusquisq; formam quam uellet secundum modum suę opinionis exponeret, alius quidem ex luto quod uellet fingens, alius uero pingēs. Opifices itaq; qui maxime putantur esse præcipui, ebur & aurum habent, ad hoc suæ semper nouitatis argumentum. Proinde apud eos priores quidē dij florescentes honoribus, senuerunt: alij uero noui clam introducti, religione potiuntur: & templorum alia quidem desolata, alia uero nuper secundū hominum uoluntatem ædificantur: cum contra oporteat opinionem de deo, eiusq; culturam immobili religione seruare. Apollonius siquidem Molon, unus fuit stultorum atq; tumentium. Eos autē qui uere in Græco philosophati sunt, neq; prædictorum aliquid latuit, neq; frigidaę allegoriæ causas ignorauere. Quapropter illos quidem iuste spreuere, & circa ueram decetēq; circa deum opinionem nobis fuere concordēs. Quod Plato respiciens, neq; ullum quempiam poetarum dicit in repub. esse suscipiendū: & Homerum honorifice amouet, coronatum & unguēto delibutum, ne rectam opinionem de deo fabulis forte destrueret. Præcipue nanq; Plato nostrum legislatorē imitatus est, in hoc quoq;, quod illud præcipue suis ciuibus imperauit, ut omnes perfecte ediscerent leges, & ne fortuito aliquid extraneorū ciuibus misceretur, sed esset p̄tra respub. & in legum custodia perduraret. Horū nihil cogitans Apollonius Molon, nos uoluit accusare, quoniam non recipimus eos, qui alijs sunt opinionibus præoccupati: neq; communicari patimur eis, qui alia uitæ cōsuetudine degunt: cum neq; hoc proprium nostrum sit, sed commune cunctorum, non modo Græcorum, sed etiam qui inter Græcos cautissimi fuisse noscuntur. Lacedæmonij namq; peregrinos etiā expellebāt, & suos ciues peregrinari non sinebant, corruptionē extra leges ex utroq; metuentes. Illorum igitur citius scuidam poterit quilibet arguere, qui nulli neq; cōuersationis neq; cohabitationis suę participationem exhibebant. Nos autē aliorum quidē res zelare non dignamur: participari uero cupientes quæ sunt nostra libenter suscipimus: quod utiq; reor indicium magnanimitatis atq; clementiæ. Sed desino iam de Lacedæmonior

nris amplius disputare. Athenienses uero, qui cōmunem esse suam gloriātur om-
 nibus ciuitatē, quomodo de his rebus habuerint, Apollonius ignorauit. Hi nanq̃
 uel uerbo solūmodo, prater illorum legem, de dīs loquentes, inuitabiliter punierunt.
Socrates Cuius enim rei gratia Socrates est mortuus? non enim hostibus tradidit ciui-
 ratē, neq̃ templa uastauit: sed quia noua iuramēta iurauit, & quoddā dæmonium
 significasse referebat, serio seu ludens, sicuti quidā dicūt, propter hoc cicutā poculo
 morte mulctatus est. Insuper etiā corrūpere iuuenes eū accusator aiebat, & conuer-
 sationem patriæ legesq̃ cōtemnere. Et Socrates quidē ciuis Atheniensis, huiusmo-
Anaxagoras di tormenta sustinuit. Anaxagoras autem Clazomenius fuit. Et quia existimantē
 bus Atheniensibus solem esse deum, ille eum saxum ignitum asseruit, paucorū sen-
Diagoras tentia morte damnatus est. Et aduersus Diagoram Melium talētum decreuerunt,
Protagoras si quis occideret eum, quoniā eorum mysteria deridere ferebatur. Protagoras autē
 nisi cito fugisset, cōprehensus occisus fuisset, eo quod dubiū de dīs Atheniensium
 cōscripsisse putabatur. Et quid oportet mirari, si circa uiros fidē dignos talia gessisse
 noscantur, qui neq̃ mulieribus pepercere? Etenim sacerdotē quandā interfecerūt,
 quoniam eam quidā accusauit peregrinos colere deos. decretum autē aduersus eos,
 qui peregrinum introducerēt deum, suppliciū mortis inferebatur. Igitur qui tali le-
 ge utebantur, palām est, eo quod aliorū non crederent esse deos. Non enim si credi
 dissent, seipsi fructu ex pluribus dīs priuassent. Quin & Scythæ cædibus gauden-
 tes humanis, & paululū differentes à bestijs, arbitrantur tamen sua mysteria esse cu-
 stodienda: & Anacharsim sapientia mirabilem apud Græcos, aduenientem intere-
 merunt, quoniā uidebatur Græcorum deorum ad eos uenisse plenissimus. Multos
 autem & apud Persas inuenias pro ea causa tormentis affectos. Sed palām est,
 quoniā Apollonius Persarū legibus cōgaudebat, illosq̃ mirabatur: quippe cū Græ-
 ci eorum fortitudinem atq̃ cōcordiam unanimatis, quam habuere de dīs, mirati
 sunt, hanc scilicet fortitudinem, quam in templis eorum concrematis habuerunt. Is
 etiam studiorum omniū imitator extitit Persicorum, uxoribus alienis contumelias
 faciēs, filiosq̃ execans. Apud nos autē mors decreta est, si quis uel irrationabilia ani-
 malia hoc modo lēdat: & ab his legibus nos abducere neq̃ timor potuit præpoten-
 tium potestatum, neq̃ zelus eorum qui apud alios honorantur. Sed neq̃ fortitudi-
 nem ideo exercemus, ut bella auaritiæ causa suscipiamus, sed ut legū iura seruemus;
 & cum alia detrimenta mansuete sustineamus, si qui nos de legibus mouere tenta-
 uerint, tunc etiam ultra uirtutem rebellare contendimus, & usq̃ ad calamitates nou-
 issimas perduramus. Cur itaq̃ nos alienas æmulemur leges, cum eas neq̃ à legis-
 latoribus suis seruatas esse uideamus? Vel quomodo Lacedæmonij non sunt ob in-
 hospitalitatem reprehendendi, & negligentiam nuptiarum? Elenses uero & The-
 bani ob coitum impudentem & extra naturam cum masculis, quem optime atque
 utiliter facere se putabant. Ergo cum hæc ipsi omnino rebus efficerent, etiam suis le-
 gibus miscuere: quod tantum aliquando ualuit apud Græcos, ut etiam dīs suis ma-
 sculorum concubitus applicarent. eadem deniq̃ ratione germanarū nuptias retin-
 lere: huiusmodi satisfactionē rerum incongruarū, & extra naturā pro libidine cō-
 ponentes. Desino nunc de supplicijs dicere, & quātas ab initio præbuerint plurimi
 legislatores absolutiones malignis hominibus, in adulterio quidē pecuniarū, in cor-
 ruptione autē etiam nuptias sancientes. Quantas autē occasiōes contineant de abne-
 gatione pietatis, examinare longissimū est. Jam enim apud plurimos olim medita-
 tio facta

tio facta est transgrediendi leges, quod non agitur apud nos, quando propter eas & diuitijs & ciuitatibus & bonis alijs priuati sumus. Lex aut apud nos seruatur usq; ad mortem. Nullus uero Iudæorum, neq; si procul abeat extra prouinciam, regem quamuis acerbum sic metuit, ut ultra ullum legis uideatur timere præceptum. Igitur si propter uirtutem legum taliter erga eas affecti sumus, concedant quoniam optimas leges habemus. Si uero circa prauas nos leges iudicant perdurare, quid ipsi iustissime non patiantur, meliores non custodientes opere sanctiones? Quia igitur longinquitas temporis uerissima creditur omnium esse probatio, hanc ego testem faciam uirtutum legislatoris nostri, opinionisq; quam ille de deo cōtradidit. Nam cum sit infinitū tempus, si quis eum compareret aliorum legislatorū ætatibus, hunc ultra omnes inueniet. A nobis itaq; declaratæ sunt leges, & cunctis alijs semper hominibus zelum sui potius præbuerunt. Primi quippe Græcorū, in speciem quidem iura patriæ conseruabant: ipsius aut philosophiæ tractatu illa secuti sunt, de deo similia sapientes, humilitateq; uitæ cōmunionem inter alterutros edocentes. Quin etiam populi iam olim multum nostram pietatem æmulantur: neq; est ciuias Græcorū ulla usquā aut barbarorū, nec ulla gens ad quam septimanæ in qua uacamus consuetudo minime peruenierit, ieiuniaq; & candelabra accensa: atq; etiā ciborum apud nos solennia plurimi apud multos iugiter obseruare conātur: insuper imitari etiam concordia, quam nos inter nos obtinemus, & rerum cōmunionem, & industriam in artibus, & perdurationē necessitatū habere pro legibus. Illud enim mirabilius est, quia absq; exactore huius obseruationis, ipsa per se lex homines ita ualuit obligare: & quemadmodum deus in uniuerso mundo consistit, ita lex per cunctos ambulauit. Vnusquisq; enim, si suam regionē domumq; conspiciat, his quæ dicuntur à me credere non recusabit. Oportet igitur cunctorū hominū spontaneā malitiam reprehendere. Aut enim uolūt nos isti aliena & praua iura, ante propria & meliora zelari: aut certe si hoc nolunt, quiescāt nobis per inuidiā accusationes ingerere. Non enim alicuius odio defendimus hanc causam, sed nostrum honoramus legislatorē, atq; credimus quæ ab illo prophetata de deo sunt. Deniq; nisi intelligeremus ipsi uirtutē legum, at certe ob imitantiū multitudinē præclare de eis sentire cogeremur. Sed de legibus quidē & de rep. nostra, certissimā feci narrationem in his, quæ de Antiquitate conscripsi: Nunc aut earum mentionē feci quantū necessarium fuit, neq; aliorum uituperare iura, neq; nostra laudare proponens: sed hoc agēs, ut de nobis iniuste conscribentes, & contra ipsam ueritatē impudentissime cōtendentes, arguerē. Arbitror itaq; per hanc cōscriptionē abundāter me quæ promisi, complēsse. Ibi em hoc genus hominū quantq; calūniatores affirmāt esse antiquissimū: & multos ueterum in conscriptionibus suis memoriā habentiū nostri, testes exhibui. Dixere itaq; Ægyptios fuisse progenitores nostros: & ostensum est, quia in Ægyptum uenerint aliunde. Deinde sunt mentiti, quoniā exinde propter cladem corporis sint expulsi: & apparuit, quod uoluntate & magnitudine fortitudinis ad propria sint reuersi. Alij uero, tanq; nequissimo uiro, legislatori nostro derogare cōtendūt: cuius uirtuti dudū quidē multi post illum, tempus uero longissimū perhibet testimonium. De legibus aut loqui ampliori sermone, non fuit opus. Ipse nanq; per semetipsas apparuere piæ, & uerissimā habētes intentionē: & non ad hominū odiū, sed ad rerū cōmunionem potius inuitātes, iniquitatū inimicæ, cultricesq; iustitiæ, & luxum procul abijcientes, frugalitatē uero ac industriā erudientes, bellum causa

auaritiæ nescientes: fortes aut pro se esse populos præparantes, ad supplicia retribuenda semper ineuitabiles, uerbis nequaquam circumueniri faciles, præparationes semper operibus exequentes. Hæc enim nos semper opera manifestiora literis exhibemus. Quapropter ego cõfidens dico, quia plurimum atque meliorum rerum, nos quam alij præceptores sumus. Quid enim in præuaricabili pietate melius est: quod iustius, quam legibus obedire: quid utilius, quam inuicem unanimis esse, & neque in calamitatibus ab inuicem recedere, neque tempore felicitatum per iniurias discrepare, sed in bello quidem mortem cõtemnere, in pace uero, artibus aut agriculturæ uacare: & semper, & ubique credere deum respicere, & solum omnia gubernare: Hæc igitur, siquidem apud alios aut scripta sunt primitus, aut seruata, firmiorem debemus nos gratiam illis tantum eorum facti discipuli. Si uero nequaquam primitus extitere, his præcipue nos utentes cognoscimur, & primam eorum inuentionem nostram fuisse declaramus. Apiones igitur, & Molones, & quicumque mendacii derogatione congaudent, conuicti procul facessant. Tibi autem Epaphrodite, ueritatem maxime diligenti, & per te similia nosse de nostro genere cogitantibus, hic libellus conscriptus esse dignoscitur.

DES ERASMVS ROTERODAMVS INTE

GERRIMO, DOCTISSIMOQUE PATRI, HELIAE MARCAEO

Machabætano, honoratissimi Machabæorum collegii moderatori, S. D.

Nius, dieculæ opellam tibi non grauate dicaui pater integerrime, recognito, & quoad licuit, emendato Iosephi libello de septem fratrum Machabæorum, fortissimæque matris martyrio. Atque utinam cumulatius tuo uoto satisfacere potuissem. Nunc quoniam Græcus codex ad manum non erat, è Latinis Græca coniectans, mutauimus nonnulla, sed non admodum multa. Non falso de se prædicat Iosephus, sese in Græcanici sermonis facultate usque ad eloquentiæ miraculum processisse, quod sanè uel ex hoc libello perspicuum erat, in quo uir ille singularem quandam orationis tum uim, tum copiam declarauit, ut pulcherrimum facinus dictionis ornamentis æquasse uideatur. Proinde diuus Hieronymus, hoc opusculum peculiari elogio ualde elegans, Suidas *ἡρώδης πένυ* uocat. Ex utroque titulum corruptum restituumus *πρὸς αὐτοκράτορα λογισμὸς*, id est, de imperatrice ratione: quod hæc sit huius narrationis summa, rationem nihil in homine non præstare, si dominetur cupiditatibus. Extat argumentum hoc in libris Machabæorum, quos Hebræi licet non recipiunt in canonem, inter sacros tamen habent. Equidem isti collegio multis alijs quoque nominibus celebri, tamen hoc præcipue gratulor, quod illi tam insigni thesauro locupletari contigit. Quin magis uniuersæ Coloniae Agrippinæ magnopere censeo gratulandum, urbi tot modis felici, uerum haud alio titulo feliciore, quam quod una tam multa, tamque eximia pietatis pignora gremio suo complectitur: feliciore etiam futura, si quorum seruat reliquias, eorum uirtutes exprimat: & quorum possidet corpora, ab horum moribus non sit aliena: nimirum si trium regum pietatem sinceritate religionis imitetur: si undecim milium uirginum martyrio dignam puritatem, uitæ sobrietate æmuletur: si fortissimos adolescentes Machabæos, & inuicti pectoris uiraginem, animi infracti constantia referat. Atque hanc sanè meliorem felicitatis suæ portionem ipsa sibi uel largiri potest, uel conduplicare. Tu perge, quod facis, in martyrum illustranda gloria, simul & uirtutis exemplar efficere commendatius, & urbis uestræ famam illustriorem, augustioremque reddere. Bene uale.

Flauij